

2

Q. D. B. V
DISSERTATIO JVRIDICA
DE
VINCVLO
FAMILIAE,

SIVE
Von denen
Verbindlichkeiten zwischen Anverwandten,

QVAM
PRAESIDE
DN. NIC. CHRISTOPHORO
LYNCKERO,

Hereditario in Gluhrstätt & Röttschau,
JCTO FAMIGERATISSIMO SERENISSIMO DV-
CIS SAXO VINARIENSIS CONSILIARIO INTIMO, FACVLTA-
TIS JVRIDICAE SENIORE ET ANTECESSORE INCPLYTO,
CVRIAE ITEM PROVINCIALIS ET SCABINATVS
ASSESSORE GRAVISSIMO,

IN AUDITORIO JCTORVM

AD D. SEPTEMBRIS M. DC. XCI.

PVBlice DEFENDIT

CHRISTIAN FRIEDERICH Beerbalck,
SANDERSLEBIA ANHALTINVS.

VITEBERGAE

RECUSA IN OFFICINA HAKIANA
MDCCXLIX.

(11) Google

CAP. I.

De

Vinculo familiæ in genere.

§. I.

amilia Vinculum, quousque suo ambitu id porrigitur, pro modo temporis & ingenii exhibiturus, non abs re fore puto, si naturam & indolem familiæ paulo plenius explicavero.

§. II.

Dicitur autem familia Aristoteli *lib. 1. de Republ.* prima hominum societas, quasi in diem & quotidiani usus causa constituta: in qua, qui debebant, non cives, sed convictores & contubernales dici poterant, ut Charondas & Epimenides scribunt. Atque in hac familia nulli alii erant, quam vir & uxor atque ex his procreati liberi. Servorum enim nulla ipsis adjumenta, postea socium laboris bovem adsciverunt, cujus opera ad arandos agros uterentur. Hinc Hesiodus ita canit:

Sit domus imprimis uxorque & taurus arator.

vid. Commentar Connan. *l. 1. c. 4. n. 4.*

§. III.

Verum hæc consideratio Familiæ politica est; nos juridicam hic æstimabimus potissimum & jura de illa constituta. Refertur autem appellatio Familiæ, sensu juridico acceptæ, inter.

terdum ad res, interdum ad personas. *l. 195. ff. d. V. S. ubi Dd.* Ad res relata pro hæreditate & substantia bonorum ponitur, *l. ult. in f. C. d. V. S.* & in illo *L. XII. Tabb. Proximus agnatus, familiam habeto.* Eodem sensu etiam familiæ herciscundæ actio accipienda est, quæ heredibus de dividenda hæreditate competit. *1. 1. ff. C. famil. hercisc.* Et sane fallunt, qui cum Cujacio discrimen inter familiam & hæreditatem agnoscunt, quasi illa hac latius pateat. Nam *l. 3. C. fam. hercisc.* aliud docet, ubi actio hæc dicitur dividendæ hæreditatis. Pari fundamento nituntur, qui quasi contractum, ex quo hæc actio nascitur, male communionem hæreditatis dici contendunt, cum familia communio appellari debeat. Æque late enim patet familiæ & hereditatis vocabulum. *vid. Lauterb. Colleg. 11. tit. famil. hercisc. §. 1.*

§. IV.

Quatenus ad personas refertur, statum personarum concernit, & vel secundum jus Gentium consideratur, vel secundum jus Civile. Secundum jus Gentium corpus plurium personarum significat, quod etiam cognatos complectitur, jure civili a familia exclusos. *arg. l. 195. §. 4. d. V. S.* Non obstat *l. f. C. eod.* ubi Justinianus vocem *familia* etiam ad cognatos cæterosque propinquos extendit. Nam hoc ideo fieri dicit *Alciatus ad l. 195. §. 4. d. V. S.* quod Justinianus agnatis cognatos in successione fecerit æquales. *Sand. p. 3. de prohib. rer. alien. c. 6. n. 10. Forster. Tr. d. success. ab int. lib. 3. c. 25. n. 10.* Hinc & illa quæstio decidenda: Num appellatione familiæ etiam sceminæ intelligantur? quod affirmatur. *l. f. C. de V. S.* ubi respexisse Justinianus videtur jus gentium. Hinc privilegium concessum familiæ sceminas etiam nuptas, nisi statutum obstat, comprehendit, auctore *Rebuff. in l. 195. §. 5. ff. d. V. S.* Plane si de conservanda familia agatur, nomine familiæ sceminas contineri haud dixerim, cum sint familiæ finis. *d. l. 195. f. de V. S. l. 4. C. de fideic.* Hinc si quis in relinquendo fidei commissio conservandæ familiæ studuisse cognoscetur, fideicommissum illud ad sceminas non pertinet. *Menoch. l. 4. Præf. 88. n. 5. Sande d. c. 6. n. 12. Et seqq.*

§. V. Sc.

§. V.

Secundum jus civile nomen familiæ, vel ad unam domum refertur, vel ad plures. Hoc casu notandum est discrimen inter stirpem & Gentem. Illam faciunt unius stirpis plures agnati; hanc vero plures stirpes, ut Romæ gens Cornelia pluribus lineis absolvebatur. *l. 195. §. 4. d. V. S.* Unde volunt, si testator vocet stirpem, vel statuat bona debere conservari in stirpe, quod hoc solum pertineat ad descendentes, non vero ad collaterales, cum stirps proprie dicatur incipere ab ipsomet testatore patre. *v. l. si quis in suo. C. d. inoff. testam. Paris. l. 3. Conf. 87. n. 24. qui & conf. 35.* late explicat, num & sceminæ stirpis appellatione contineantur. Quod si vero vocet lineam, vel dicat bona debere conservari inter eos, qui sunt de linea, interesse volunt, utrum de linea locutus sit effective, an contentive: ita ut intelligatur illo casu solum comprehendisse descendentes suos: hoc vero & semet ipsum, & suos descendentes & horum descendentes, imo & omnes transversales. *Cravett. Conf. 676. Menoch. d. c. 88. n. 11.*

§. VI.

Sin ad unam domum familia referatur, sit hoc vel ad æquate vel inadæquate. Isto casu cum sensu politico coincidit, saltem quod respectus juris hic præponderet. *l. 195. §. 3. de V. S.* circa quod tria expedienda sunt (I) an liberi etiam pars familiæ sint? ubi distinguunt inter perfectitudinem familiæ seu integritatem ratione partium, & inter ipsius constitutionem: & ad illam quidem liberos requirunt, non ad hanc. *l. 195. Dn. Præses in Not. ad Huber. d. jur. Civit. lib. 2. c. 1. §. 3.* Paulo aliter *Arnif. lib. 1. Pol. c. 2. Lipenthal Coll. pol. Ex. 2. th. 10.* (II) Num appellatione familiæ etiam liberi emancipati contineantur? *Aff. l. 69. §. 4. ff. d. leg. 2. l. f. C. de V. S. Alciat. ad d. l. 69. Et l. 195. d. V. S. n. 22.* Emancipatione enim definit esse agnatus, non etiam esse de familia. *v. Gloss. ad c. l. 69. §. f.* (III) An nomen familiæ ad illegitimos quoque liberos pertineat? Negatur, *arg. l. 195. §. 4. ff. d. V. S.* quod in spuris expeditum esse asserit. *Alc. d. l. n. 16.* in naturalibus autem temperat quoad odiosa non & favorabilia, *ob l. f. C. d. V. S. a quo videtur dissentire Wissenb. ad tit. d. V. S. D. 39. th. 1. §. 6. in f.*

§. VII.

Inadæquate familia pro servis sumitur *in l. t. ff. si fam. furt. sec. §. un. J. de L. Fuf. Can. toll. l. 195. §. 5. d. V. S.* quod cur fiat, investigat *Wissenb. c. l. §. 7.* ubi ait: *Hoc ab Oscei originem ducit, apud quos servus nominabatur famel, unde famulus dictus, indeque familia vocata auctore Fefo. add. Hahn. ad W. d. bis qui sui vel al.* Cæterum quod servi familiam faciant, expeditum non est ob leges in speciem pugnantes. Nam *Ulpianus in l. 40. §. 3. d. V. S.* unicus servus, ait, familiæ appellatione non continetur. Nec duo quidem familiam faciunt. Cujus ratio est: quod familia sit nomen collectivum, quo corpus quoddam vel grex quidam servorum demonstratur *v. l. 195. §. 3. d. V. S.* Sed idem tamen rursus *in l. 1. §. 17. ff. d. vi et vi arm.* attestatur: etiamsi usus servus vi dejiceret, familiam videri dejecisse. Verum ego quidem sic habendum puto: Tres servos facere familiam, sicut tres alias constituunt collegium: *v. Alc. ad c. l. 40. n. 3.* unde nec duos sufficere, id vero, quod *in l. 1. de vi et vi arm.* habetur, non vi verborum, sed ex interpretatione ita obtinuisse, *vti Alc. c. l.* observat. Quid vero in Edicto de Publicanis familia denoter, edocet *l. 195. ff. d. V. S.*

§. IIX.

Nos seposito conceptu familiæ objectivo, familiam & ejus vinculum, prout ad personas tam secundum Jus Gentium quam secundum Jus civile refertur, consideraturi sumus. Describimus ergo *Vinculum familiae, nexum moralem, quo persona in familia constituta ad effectum certorum Jurium invicem colligantur.* Definitum est vinculum familiæ: ita enim expresse nuncupatur *in l. 88. ff. de A. vel O. H.* quod nexum appellavimus *ob l. 6. §. 3. C. d. bon. quæ lib. §. 4 J. q. m. P. P. f. l. 4. C. d. pact. conv. l. f. §. 2. C. d. codicill. l. pen. pr. C. d. adopt.* & quia in jure consistit, ac ob id ens morale, inde moralem vocavimus.

§. IX.

Exerit verbò semet hoc vinculum sub certis juribus tum quoad Virum & Uxorem, tum quoad Parentes & Liberos reliquosque cognatos: Tum denique quoad Dominum & servum famulosque quos nunc habemus. Igitur singula qualia sint, sigillatim ordi-

ordine dispiciendum foret. Ast quia nunc quidem iniquis spariis excludimur, ideo singula exequi non licet, nec res unius disputatiunculæ esse videtur. Propositum ergo refedit, impræsentiarum solum hoc vinculum, prout inter liberos & Parentes habet, quantum ratio temporis feret, expendere. Quamvis enim ordine naturæ a vinculo familiæ, in quantum inter virum & uxorem stabilitur, inchoandum esset; tamen libera nunc utamur methodo, & de Vinculo familiæ inter Parentes & liberos tractato ita explicabimus, ut illud sistamus secundum *JVS PERSONARVM RERVM ET ACTIONVM*; idem facturi quoad reliqua, si *IDEVS* vitam & occasionem commodam largietur. Sit ergo

CAP. II.

De

Vinculo familiæ inter Parentes & Liberos, quoad jus personarum.

§. I.

Juris personarum, inter parentes & liberos constituti, causam productivam solam esse generationem, *pr. J. d. P. P.* & justas nuptias causam sine qua non statui, §. 12. *J. d. Nupt.* ex iis potissimum, quæ inferius paulo de alimentis & nuptiis tradentur, lectori fiet conspicuum. Etsi enim cuilibet homini inditum sit a Deo sui conservandi studium, sequæ ab interitu vindicandi, *pr. J. d. J. N. G. C.* easque conservatio ac vindicatio sui propter lapsum Protoplastorum in individuo fieri non possit, sed in specie, mediante sobole fieri debeat. *Lichel de jure quo nat. Par. & lib. sibi sunt obstricti p. 1. th. 16 & 18.* Attamen, ne, dum prætendunt homines sui conservandi studium, inveniatur via, per quam in libidinem promiscue ruant, magistratus deinde constitutionibus suis prospexerunt, ut nemini liceat sine cum sine intentione sobolis procreandæ extra matrimonium concumbere, *Dn. Struv. S. J. C. Ex. 49. th. 24.* &, si ex prohibito

hibito concubitu procreati sint liberi, illi jura legitimorum habere non debeant; sed jusserunt inire matrimonium eos, qui votum illud habent, liberosque inde procreare & ex eorum prole diuturnitatis memoriam in omne ævum sibi relinquere, l. 220. §. 3. ff. d. V. S. l. 1. §. 8. ff. d. vent. inspic. alioquin si quis contrafecerit, pœnæ delicto statuta subjiçiat. §. 12. J. d. Nupt.

§. II.

Non per nuptias ab initio veras duntaxat, liberi jura familiæ consequuntur, sed & per tales ex post facto & imo fictas: Nam quod nuptias ex post facto veras, quas nos legitimatorem nuncupamus, attinet, celebrantur illæ per subsequens matrimonium concubinarii cum illa muliere, ex qua liberos suscepit. l. 5. l. 6. l. 10. l. 11. C. d. Nat. lib. Nov. 74. c. 4. N. 99. c. 8. His junguntur species aliæ, una per rescriptum Principis, quando pater, aut post ejus obitum ipsimet liberi naturales, & hodie spurii, Principi supplicat, ut nullis legitimis liberis existentibus eos legitimare dignetur, qui per subsequens parentum matrimonium non potuere legitimari. Auth. præterea. C. d. Nat. lib. Nov. 89. c. 9. Schweder. in introduct. in Jus Publ. part. spec. sect. 1. c. 16. §. 10. Et seqq. altera per oblationem curiæ, quando Parentes liberos masculos naturales Decurionum collegio aggregabant, filias vero decurionibus matrimonio collocabant, cum quibus alias nemo consociari cupiebat, propter onera, quæ subire tenebantur. l. 3. C. d. nat. lib. Sed hisce modis legitimati invicem omnino differunt, quemadmodum illi cum legitimis per omnia sunt exæquati, §. 13. J. de Nupt. §. 2. J. d. hered. quæ ab int. def. Nov. 12. c. 4. quia parentes finguntur ante ipsorum nativitatem nuptias contraxisse. Gudelin. de Jur. Nov. lib. 1. c. 15. At isti in allodialibus jura legitimorum tantum habent, non & in feudalibus; 2. f. 26. §. naturales nisi ad successionem feudalem in specie sint legitimati, aut ab ipso Domino feudi, aut saltem ipse legitimatiõni consenserit. D. Stryk. Ex. Jur. F. C. 15. q. 38. Curiæ quoque oblatis suis omnino erant æquales, §. 2. J. de hered. quæ ab intest. def. sed hodie in desuetudinem penitus abierunt. Per adoptionem etiam non minus ac per nuptias Jura familiæ nobis tribuuntur, quemadmodum ex pr. J. d. adopt.

adopt. patet, quod in patriam potestatem redigantur, non tantum ipse, sed & quos habet, liberi. §. 11. *J. eod.* & quod ipse condidit testamentum, per illam capitis diminutionem fiat irritum, §. 4. *J. quib. mod. testam. inf.* liberique adoptati jus succedendi habent ab intestato. §. 2. *J. & adopt.* §. 2. *J. d. her. q. ab int. des.* §. 14. *J. eod.* Verum de his impræsentiarum, brevitatis studio, prolixior non ero; sed revertar ad nuptias veras circa quas una vel altera expediendi quæstio, generationem & procreationem sobolis concernens.

§. III.

De Generatione & Procreatione Sobolis, prout Philosophicæ considerationis est, jam non erimus solliciti, quippe quam ego jam tum ante aliquod tempus, *præcunte viro Nobilissimo & Experientissimo, Dn. Conr. Phil. Limmero, Medic. Doct. Ejusdemque in Illustri Gymnasio Patrio Prof. Pub.* publica Disputatione de *Partu legitimo* exhibui. Inde & ex Jctorum celebriorum scriptis mihi sufficiat repetiisse, non tantum seprimestrem, octimestrem, sed & semestrem & undecimestrem, partum, cæteris paribus, esse perfectos, ut de octimestris partus vitalitate nonnulli perperam dubitent. *Conf. Dn. Schilter. in Manuduct. Phil. Mor. ad ver. Jurpr. c. 4. §. ult. & Habn. ad Wesf. d. Stat. hom. n. 3. p. 1. p. m. 69.* Et quidem undecimestrem esse quoque legitimum Jcti & Medici una nimis docent, neque tamen simpliciter, sed si a morte mariti, vitam cum repentina vel violenta morte commutantis, initium computationis fiat. *And. Rauchb. p. 2. q. 24. n. 49.* Nam si diu morbo correptus fuerit, a tempore conceptionis fiet computationis initium: cum, qui debilitato corpore est & cum morbo colluctatur, non præsumatur de concubitu cogitare. Quin imo ubi viduæ conditio est honestior, quam ut in eam cadere possit partus supponendi suspicio, non solius undecimi sed & duodecimi mensis spectari initium, post *Arumæum Ex I. q. 29* egregie docet *Illustis Dn. Prasf. in anal. ad S. J. C. Struvii Ex. 3. tb. 4.*

§. IV.

Quare, ne in re manifesta plus æquo moremur, circa septimestrem partum hanc expedire placet quæstionem, si se-

nex puellam ducat, eaque septimo mense pariat, partus ille ex sene præsumatur conceptus, an vero adulterinus? Et quia de jure civili delictum non præsumitur, senesque matrimonium inire non prohibentur; l. 27. *C. de nupt.* sed matrimonio ipsorum sine primario beantur, quanquam extraordinarie non nunquam obtineatur & vel medicamentis procuretur, *Dn. Simon. d. impot. Conj. c. 7. tb. 2. n. 8. Dn. Thomafius in annot. theor. pract. ad Strauch. Diss. 2. tb. 9.* eam affirmare non dubito, Medicorum suffultus attestatis, *arg. l. 12. ff. d. stat. hom. volentium, viros ad annum LX. & LXX.* imo ulterius generandi facultate pollere, unumque altero citius ipsa destitui: *Magnific. Dn. Wedelin Physiolog. Reform. c. 16. p. 560. n. 1.* tum Experientia, quæ prostare hinc inde exempla satis superque probat eorum, qui in ætate extrema puellas sibi copularunt & liberos genuerunt feliciter. Sic, præter ea quæ ex sacro Codice scimus, ejus Decrepiti exemplum non ignorum est, qui teste *B. Cz. q. 144. num. 23. Fin. tr. d. Jure Famin. Sing. Dec. 1. p. 1.* propter adulterii crimen cum ancilla, anno ætatis LXXXVII. septies perpetratum capitis pœnam meruisse judicatus est. Imo novi aliquem, qui, in Patria mea, anno ætatis sue septuagesimo tertio puellam ducebat, eaque septimo mense ipsi pariebat filium vivum & perfectum. Quem filium ipse agnoscebat, & cum uxor adulterii postularetur, jurato asseverabat filium suum esse, neque se uxorem adulterii suspectam habere, qua senis illius declaratione etiam mota est *Inclita Facultas Juridica in celeberrima hac Salana, ut absolvere non dubitaverit adulterii postulatam, ob id requisita, Anno 1682. Mense Novembri,* uti videre licet ex rationibus tum simul communicatis: *Weil auch (2) der Inquisitin Ehemann sol. Akt. 68. ad art. 7. & seqq. eydlich erhalten, daß er sie vor eine Jungfer erkunden, keine Untreu von ihr verspühret, und das Kind vor sein Kind agnosciere. Über dieses auch aus denen Rechten bekant, daß ein Kind, wann es nur im Anfang des siebenden Monats, als binnen 182. geböhren wird, pro legitimo zu halten, quod procedit tam inter Juniores, quam senes Dn. Richter. Dec. 89. n. 3.* So mag mit einiger inquisition ferner nicht verfahren werden.

§. V.

A præmissa thesi maximam partem quoque pendet illius quæstionis decisio: An Parocho liceat conjuges, qui septimo mense infantem edunt, interrogare de concubitu, ante Benedictionem sacerdotalem exercito, & desiderare, ut eo nomine ecclesiæ aliquid solvant, quo scandalum, quod ecclesiæ intempestiva amoris conjugalis anticipatione datum esse putat, rursus expietur? Cum enim nulla Parochis competat in delicta Parochianorum inquirendi facultas, *l. 17. C. d. Episc. & Cler.* utpote quorum cognitio solius fori secularis est, & ejusmodi infantem ex unanimi Jctorum & Medicorum sententia habeantur pro legitimis, *Cz. p. 4. c. 27. d. 13. & 14. Richt. Dec. 89.* ac juribus legitimorum potiantur. *l. 3. §. f. ff. de suis & leg. Habn. ad W. d. Stat. bom. n. 3.* Hinc rectius est illorum judicium, qui quæstionem propositam negant, quia hinc inde cautum reperimus, ut si quis tales infantes, ubi adoleverunt & alicujus honesti opificii addiscendi cupiditate tenentur, excludere ausus sit, pœna arbitraria coerceri debeat: propterea quod ne quidem illis honestorum Collegiorum portæ ocludantur, qui ex præcoci sponсорum concubitu notorie brevi post nuptias tempore sunt geniti, siquidem in omnibus quæstionibus, ubi de legitimitate partus dubitatur, tempus nativitatis potius quam conceptionis spectare solemus, ex monito *Justiniani in l. 1. C. d. nat. lib.* nisi ipsorummet utilitas aliud postulare videatur. *Dn. Schiller. Ex. 3. ad ff. 1b 12. Dn. Beier Tract. de Tyr. Opif. n. 196* Et sane foremus iniquissimi, si Parentibus & liberis illud imputaremus, quod ipsi medici etiam præter expectationem & sæpe fato accidere posse statuunt, *Brunnem. ad l. 12. ff. d. stat. bom. n. ult.* natura enim etiam in partu humano sua tempora, quando sibi relinquuntur, habeat definita; attamen contingere potest, ut infans ante consuetum tempus nascatur, si forte violentiam aliquam intrinsecus vel extrinsecus perpeffus sit, ex loci angustia, aut alimentis defectu orientem; videlicet si mater post conceptionem satis robusta & sana fœtui laudabile alimentum aliquandiu suppeditaverit, illique egregium incrementum attulerit, postmodum vero in morbum incidat, ex quo fœtui do-

lores causentur, proulatius deductum est in allegata paulo ante dissertatione Philosophica de partu legitimo, & sententia, quam Dnii Juri Academia Erfurtensis, ad requisitionem Christiani Hofmanns zu Eysenach, conceperunt mense Augusto Anno 1690. P. P. Alß ihr uns schriftlich berichtet, welcher gestalt Cajus, ein Rechts-Versständiger, zu Leipzig eine Zeitlang sich aufgehalten, und daselbst affection auf eines ehrlichen Mannes Tochter, welcher dieselbe wohl und Christlich auferzogen, sie auch alle Wege wohl und erbahr, züchtig und Keusch, wie weniger nicht nach absterben ihrer Mutter im Hauswesen bey ihrem Vater fleißig und unverdrossen sich erwiesen, geworffen, nachdem Er aber von dort nach Weissenfels, in praxi juris sich zu üben, gereiset, und daselbst bey einem Practico verblieben, von dar er an seines igiten Eheweibes Vater geschrieben, und umb die Tochter ansuchung gethan, welcher ihn zu sich beschieden, und wenig Tage nach seiner Hinkunfft, beyseyns seiner zweyen gelehrten Söhne, die Tochter am 12. Septembr. 1689. Jahres ehlich versprochen, darauf sie, die Verlobte, an folgendem 30. ejusdem Mensis gebräuchlicher massen durch Priesterliche Copulation eingesegnet worden. Ob nun wohl damahls an der Braut, die an sich sonst geschmeiden und hageren Leibes, nichts verspühret, so hat man doch nach dem einen Ehefegen, und zwar bey angehendem sechsten Monath, an ihr gemercket, jedoch einer zeitigen Gebuhrt sich nicht versehen, daß daher Cajus schlüßig worden, mit ihr in sein patriam zu reisen, die Verwante daselbst zu besuchen, und zugleich seiner Güter halber eine Verordnung zu stellen, auch unterweges des Zustandes der Univerßität Wittenberg, aus gewissen Ursachen, sich beyfällig zu erkundigen. Es ist aber bey dieser Reise die Liebste durch ungewohntes schütteln der Post-Kutsche, und wegen schweren Leibes, unpaßlich worden, daß sie weiter nicht reisen können, sondern in Wittenberg eine Zeit, in Hoffnung Besserung zu erlangen, subistiren müssen. Es hat aber die Krankheit mehr zugenommen, und die Gebuhrt durch vorgemeltes ungewohntes Schlagen des Kutschwagens über vermuthen befördert, daß sie den 19.

Martii

Martii, als nach 6. Monathen und 3. Tage, den Monath zu 28. Tagen zu rechnen, mit grosser Lebens-Gefahr eines Söhnleins genesen, und beydes Mutter und Söhnlein in nicht geringe Schwachheit gerathen, daß man ihres Lebens nicht wohl versichert gewesen, und daher das Kind zu Hause getaufft werden müssen. Nach diesem hat der Reichs-Vater das Kind pro legitimo nicht halten wollen, und begehret sich des wegen mit der Kirchen abzufinden und straffbar zu seyn, worzu Cajus und sein Weib sich nicht verbunden achten, dahero ob solches Ansinnen mit Bestande Rechts geschehen möge, Ihr unsere Meynung euch zu eröffnen gebethen. Solchen nach erachten wir, nach Collegialiter gepfogener deliberation, und allen erwogenen Umständen nach, vor Recht. Ob wohl regulariter 30. Tage auf einen ieden Monath gerechnet werden, und unterschiedliche Rechts-Lehrer erfordern, daß nach der Priesterlichen Copulation und ehelichen Trauung, 182. Tage verfloßen seyn sollen, ita ut pro maturo & legitimo partu habeatur, qui septimo demum mense est editus, wie solches auch *ex l. 12 ff. d. stat. hom.* zu sehen und abzunehmen. Dennoch aber und dieweil etliche fürnehme Rechts-Lehrer 4. Wochen und also nur 28. Tage vor einen Monath rechnen, und dafür halten, quod etiam partus sexto saltem mense a die nuptiarum editus sit maturus & legitimus, und ein solches Kind an seinen Ehren nicht möge gescholten, noch als wenn es aus zu frühzeitigem Beyschlaß erzeugt, gehalten werden, auch der Mann zum Vater sich allhier bekennet, darneben dasselbe nach Ablauff 6. Monath und 3. Tage, und also im Anfang des Siebenden Monats zur Welt kommen, welcher terminus dann auch pro iusto *in d. l. 12.* ausgesetzt, und solches Kind pro partu legitimo zu achten ist. *13. §. f. d. suis & leg. her.* zugeschwigen daß auch des Caji Eheweibes Gebuhrts-Zeit frühzeitiger, denn sonst vielleicht geschehen wäre, von dem starcken Schütteln der Post-Kutschen, und darob entstandenen Schwachheit, welche auch nach der Gebuhrt bey der Mutter angehalten, und bey dem Kinde verspühret worden, daß es im Hause

hat müssen getauffet werden, sich hat begeben können. Facile causæ intervenire possunt, cur partus ante consuetum tempus extrudatur, nec in potestate nostra est, ad amissum pariendi legem custodire, minusve imputandum partui ac parentibus, quod fataliter accidit. *arg. l. 135. ff. d. V. S. Mynsing. cent. 6. Obs. 4. n. 10.* Nachdem sich dann des Caji Weib in ihrem ledigen Stande aller Erbarkeit und Zucht befiessen, und kein wiederiger Verdacht obhanden, Cajus auch einiges Mißtrauen in sein Eheweib nicht stellet, ohne das nicht so rigorose in tempus conceptionis, quando partus in dubio pro legitimo haberi potest, zu inquiriren, *teste Cz. Jurispr. Consist. lib. 2. d. 227. n. 5.* sondern vielmehr pro innocentia novorum conjugum, und also in mitiorem partem, zu præsumiren ex doctrina *Bart. in L. filium. ff. de his qui sunt sui vel. al. jur. n. 1.* So halten wir dafür, daß gestalten Dingen nach des Caji und seines Weibes Kind pro legitimo partu zu halten, und mit fernern nachtheiligen Vorwurff nicht zu belegen, sondern vielmehr gedachter Cajus und sein Eheweib mit ihres Beicht Vaters Ansinnen zu verschonen seyen. Alles B. R. W. Ex qua sententia etiam liquet, menses non secundum calendaria & 30. dies in menses singulos computandos esse, quemadmodum multi JCorum ex generalitate l. 12. ff. d. stat. hom. & l. 3. §. f. d. suis & legit. voluerunt. *per l. 101. ff. d. R. J. Rauchbar p. 2. q. 24.* Sed secundum l. 98. d. V. S. quæ mensis appellatione 28. dies venire dicit, eamque computationem, quia benignior & partui favorabilior, in dubio merito recipimus, propter perpetuam Juris regulam l. 9. l. 192. §. 1. l. 36. ff. d. R. J. De cujus recepto & observato usu Richter v. 2. Conf. 46. & Illustr. Dn. Pras. in Anal. ad S. J. C. Siruvii Ex. 3. lb. 4. & quod liberi 175. dierum i. e. 24. septimanarum habiti sint legitimi, attestantur ac favorem partus usque adeo extendunt, ut statuere non dubitent, nequidem integros septem menses requiri, sed sufficere, si saltim primi mensis plenilunio inchoetur computatio. Quod si autem Parochusea de causa sententiæ suæ obstinate inhæreat, & tergiversetur infanti Baptismus impertiri, ejusve paren-

parentes ab usu sacrae Cœnæ excludere audeat, propter maximum periculum, quod ejusmodi infanti *αθανάτω* imminet, causâ ad Consistorium delata, severa correctione puniendus est, atque ita *Dnui Jcti Jenenses M. Nov. 1682. in causa Heinrich Jungens und Catharinen Ruchin, zu Drohndorff, pronuncjaverunt*: Und erscheinen sonst aus denen Acten, daß der Pastor loci, mit seinem unzeitigen Eyfer nicht geringe Ursach zu dieser erhobenen inquisition gegeben, worneben auch ganz unverantwortlich, daß er das Kind viel Tage ungetauft liegen lassen, welches ihm zuthun nicht gebühret, und er deswegen von seiner Geistlichen Obrigkeit einen ernstlichen Verweis wohl verdient hat.

§. VI.

De Judicum hac in re excessu prolixius agere ab initio quidem supervacuum duxi dum credidi, illos de legitimitate parus dubitare non posse, qui juris peritiam profitentur, & jus ad facta civium applicare debent. Ast postquam contra ac credidi, evenire & quosdam extitisse vidi, qui Juramentum purgatorium conjugibus imponere conati sunt, haud ingratum est, in justitiam hujus ipsorum conatus paulo penitus inquirere. Etenim ut, quod res est, loquar, videntur illi Juri & æquitati quam maxime repugnare, qui de corpore delicti parum sunt solliciti; (de quo tamen in omni inquisitione legitime formanda, *Job. Sal. Faust. tract. postb. de Crim. c. 17. p. m. 191.* & in delictis quidem facti transeuntis, quale est scortatio ante matrimonium perpetrata, ex indiciiis certis & indubitatis, constare debet. *Dn. Siruv. Jpr. F. Lib. 4. T. 21. a. 8.*) qui, inquam, etiamsi de hoc non constet, ad juramentum purgatorium improvide festinant, cum tamen illud ei tantum, qui indiciiis gravatus est, deferri queat a Judice; *c. 36. in f. X. de Jurejur.* neutiquam vero illis, quos tuetur præsumptio delicti exclusiva, ex tali facto oriens, de quo in bonam & malam partem præsumi potest, *l. 51. ff. pro soc. ibique Brunnemann.* & Præsumptio Juris & de Jure, *l. 5. ff. d. in jus voc.* ab Interpp. plenæ probationi adeo æquiparata, ut contrarii probatio difficulter, & non, nisi evidentia ac notorietas facti aliud suadeat, admittatur. *l. 6. ff. de his qui sunt sui vel al. jur. Cz. p. 2.*

e. 2. d. 8. *Sichard. ad l. 16. C. d. probat. n. 10.* Atque hinc est; quod confessio concubitus præmaturi novos conjuges in tali casu non obliget; sive facta sit Parocho, quæ pro judiciali & obligatoria non habetur, *l. 36. ff. de Re Jud.* sive judici, qui fundatam intentionem, per superius adducta, non habet: præsertim cum & illi conjuges non sponte & absque metu, sed impunitarum judicis & Parochi sollicitationum pertæsi, ac minis æterni cruciatus infernalis, ad confessionem inducantur. *Schnob. ad ff. D. 21. tb. 11.* Accedit quod confessio facta contra jus & errore facti in jure reproberetur & ei non obsit, qui nescius, quid acciderit & partum acceleraverit, concubitum fatetur. Quæ omnia *Hahn. ad Wesf. de stat. bom. n. 3.* in Responso Facultatis suæ prosequitur & usque adeo extendit, ut parentes, qui aliquid eo nomine promiserint, ex ea promissione non obligari statuat, cujus Responsi veritas, cum magis oculata fide, quam per aures hominum animis infigatur, ideo spero, fore neminem, qui mihi vitio vertere volet, quod illud huc transcripserim, ut possit, cuicunque placuerit, oculorum inspectione acuratam & perfectam exinde petere hujus quæstionis decisionem: PP. Hat sich N. N. am 22. Sonntag nach Trinitatis 1631. seine Hausfrau öffentlich trauen lassen, und den 25. Maji hernacher (welcher ist der 202. Tag, nach beschehener ehelichen copulation gewesen, und von der Hochzeit an zurechnen in den 7. Monat, der mütterlichen Bürden, natürlichen Lauf nach,) eingefallen ein Töchterlein an diese Welt geböhren: So kann solches Kind, als wann es aus zufrüzeitigem Verschaffen erzeugt, nicht geachtet, noch daher den Eltern einige Straffe beständig angemuthet werden. Und ob sie schon, auf beschehenes starckes Zusehen, der Obrigkeit sich gegen dieselbe aus Zwang oder auch unwissend, was sich mit der Geburt gegen den gemeinen Lauf in gefährter Zeit rechtmäßiger Weise begeben kann, zu verhoffentlicher Erlangung Ruhe und Friede, aus einem Irrthumb worzu erbotten, und anheischig gemacht, So kann jedoch solches sie, bey sothaner Beschaffenheit, nirgends

zu verbinden, vielweniger mag dem Vater, daß er seine Haus-Frau für priestertl. Copulation fleischlich nicht erkannt, einig Juramentum purgationis beständig aufgelegt werden. *B. R. W.* Interim si qualitas conjugum id permittat, ut suspectæ conversionis & cohabitationis argui possint, quin ad delationem juramenti purgatorii perveniantur, non dubito. *arg. l. 8. §. 4. C. d. quasi.*

§. VII.

Procreationi liberorum subjungit Imperator in *pr. J. d. J. N. G. & C.* educationem, circa quam parentum officium in alimento subministratone & institutione potissimum cernitur. Alimenta i. e. victum & amictum Parentes liberis quibuscunque subministrare debent, *l. 5. §. 2. d. al. lib. l. 8. §. 5. ff. de Bon. qua lib. l. 34. ff. de Neg. gest. l. un. C. d. Reix. alt. sive in potestate, sive extra eam, positis.* Jus enim naturæ, quod parentes ad alendos liberos discrimen agnoscit: *l. 8. ff. d. R. J. §. 3. J. d. leg. Agnat. int.* cum fieri nequeat, ut qui filius est, filius esse desinat, §. *ii. J. de hered. que ab intest. def. prout & factum generationis, quo se ipsos ad alimenta adstrinxisse videntur, utriusque & sui & emancipati filii commune est: dum ergo liberos hac mente generant, ut post se supersint, & in iis sui nominis memoria in ævum omne perennet, sane media, quibus finem illum obtinemus, odisse non poterant, qui finem serio expotant. *Guil. Grot. d. princ. jur. nat. c. 10. a. 6. Lipold. in monit. pol. legal. ad polit. Cellar. cap. 4. §. 16.* Siquidem non minus peccat, qui liberis denegatione alimentorum interitum accelerat, *l. 4. ff. d. agnosc. lib.* quam qui sibi, cum liberi sint parentum pars; *Richel. d. Jur. quoniat. par. & lib. p. 1. tb. 27. Brunnem. ad l. 5. ff. d. agnosc. lib. Perez. in C. eod. n. 6.* modo certum sit, liberos ex hoc vel illo esse genitos: alias si constet, infantem ex alio conceptum esse, forte quod maritus per decennium abfuerit, & domum reversus invenerit anniculum, aut manifesta corporis infirmitate & adversa valetudine ita impeditus sit, ut ad conjugale opus præstandum fuerit ineptus; *l. filium ff. d. bis sunt sui vel al. jur. l. 1. §. 14. ff. d. al. lib.* aut imprægnata ipsamet consteatur, se ab alio*

C

ante,

ante, quam cum inculpato consuevit, imprægnatam esse, aut illo copulam carnalem quidem confiteatur, sed in tempore concubitus variet, ad alimenta non obligabitur. *Illustr. Dn. Praes. in Anal. ad Dess. lib. 5. T. 16. q. 8.* Cujus assertioni placet adjungere sententiam, quam Anno 1679. d. 4. Julii, in causa Hieronymi Kochs und Catharinen Helds zu Fregleben, tulit Inclytum Consiliarium collegium Anhaltino Dessaviense: Zu wissen, demnach Hieronymus Koch zu Fregleben mit Catharinen Helds, so bey seiner Mutter gedienet, zugehalten, und sich mit ihr fleischlich vermischet, gestaltt er denn dessen zwar nicht in Abrede gewesen, darbey aber für gewendet, daß er durch das Weibsstück dazu verleitet worden, und ihm hierunter etlicher massen Beyfall zu geben, in dem er nur von 16. Jahren, und das Weibsstück ihn an Alter weit übertroffen, sich auch hernacher befunden, daß die Zeit des Beyschlafs nicht eingetroffen, und sie vorher von einem andern geschwängert gewesen, Als ist, u. Immassen er denn auch bey vorangeführter Bewandnis nicht schuldig ist, das Kind zu ernehren, noch das Weibsstück sonderlich zu dotiren. Quamdiu enim hoc incertum est, nec inculpatus concubitus convincitur, neque filius in filiationis quasi possessione constitutus, tamdiu onere alimentandi relevatur, nec probare tenetur filium ex se non esse genitum. Quod si vero filius in quasi possessione filiationis quidem non sit, pater autem concubitum cum matre confiteatur, juratae mulieris assertioni statur, illeque ad alendum filium compellitur, quia faeminae intentio in praesumptione fundatur, quæ onus probandi contrarium rejicit in adversarium, *Illustris Dn. Struv. Jpr. F. Lib. 1. T. 15. a. 8.* Atque hæc omnia ad omnes omnino liberos, legitimos & illegitimos, pertinent, l. 8. d. R. J. l. 2. C. d. inf. expof. qui honeste se exhibere, & aliunde indigentiae suæ consulere nequeunt, quia alimenta saltim in subsidium debentur, nec eorum subministratio quisquam præter necessitatem gravandus. l. 5. §. 7. ff. d. agnosce. lib. Cz. p. 2. Dec. 173. n. 26. Hinc si stuprator, qui plerumque juvenis est, propriis bonis destitutus, aufugerit, avus pater.

paternus infanti, ex stupro filii genito, alimenta suppeditare teneatur. *Lippold. Epit. Delict. c. 5. §. 15.* quia hoc debitum naturale est, & etiam in haeredes transmittitur. *l. 5. §. 17. d. agnosc. lib. ibique Brunnem. n. 18.* Nec refert, utrum liberi sint morigeri nec ne, bene an male morati: quia nusquam permissum esse legitur, huiusmodi filium occidere, quod per denegationem alimentorum fieri dicitur in *l. 4. ff. d. agnosc. lib.* quemadmodum nec illi alimenta denegabuntur, qui a religione una deficit, & ad aliam, permissam tamen in Imp. Romano Germanico, transit: Religio enim est favora maximo, *l. 43. ff. de Religios.* non exheredatione digna, quæ tamen locum habere debet, ubi quis ab alimentorum petitione excludendus est, quæ in consulendo se observasse, dicit *Wissenbach. p. 1. D. 23. ad ff. th. 26.* Quid vero, si quis tanta prodigalitate sit, ut alimenta a parentibus suppeditata profuderit, anne parentes ad alia suppeditanda obligantur? Et æquior est sententia negativa, tum, quod alimenta secundum facultates paternas constitui soleant, & pro modo indigentiae filii. *l. ult. C. d. aliment. lib.* (Sed modus ille hic non observaretur, si filio liceret facultates paternas sensim absumere, & patrem ad exolvendum idem debitum, sæpius compellere. *l. 18. l. 58. d. V. O.*) tum quod damnum, quod quisque sua culpa sentit, non sentire videatur. *l. 203. ff. d. R. J. l. 21. pr. ff. quod met. caus. l. 7. §. 1. ff. qui satisd. cog.*

§. VIII.

Circa natos ex stupro, quos quoad alimenta naturalibus exæquatos dixit *Illustris Dn. Struv. Ex. 30. th. 79.* plerumque dubitatur, an ipsi alimenta debeantur, statim ac nati sint, an vero dum post triennium? Et *lex 9.* quidem *C. d. P. P.* effecit ut DD. in diversas abierint sententias: inter quas tamen eminere mihi videntur, qui obstantem *l. 9.* ad alimenta lactis restringunt, & alimenta liberis a nativitatis tempore deberi asserunt. *Habn. ad W. d. agnosc. lib. n. 4. Schulz. Synops. Inst. d. Publ. Jud. Lit. N.* quia accidere potest, ut præter lactationem infans atiorum indigeat sumtuum, forte quod mater ipsum citius delactarit, vel ipsa ante triennium mortua sit. *Brunnem. ad l. 5. ff. d. agnosc. lib. quæ* & in Principatu Anhaltino attenditur, quando constitutum est,

ut stuprator infantem per triennium apud matrem relinquat; ipsique quovis anno 5. florenos solvat, quæis victum & amicum facilius comparare possit. *F. N. E. T. VIII. verb.* und dem Kinde dessen sie genesen, die ersten 3. Jahr über, da es dann die Mutter bey sich behalten soll, zu seinem Unterhalt jedes Jahr 5. Gulden, und also alle 3. Jahr über 15. Gulden, der Mutter entrichten, wann aber solche 3. Jahr verfloßen, so soll er, als der Vater des Kindes, verpflichtet seyn, das Kind zu sich zunehmen, dasselbe als das Seinige, mit aller Nothdurfft zu versorgen und zu erziehen. Sed quid juris, si elapso triennio pater filium in sua domo educare velit, mater vero contendat, ut apud se relinquatur & pater filio alimenta porro subministret, utri magistratus acquiescere debet? Ut ut igitur videri posset, patrem matri præferendum esse, ideo quod cogi non possit, ut extra domum filium educari curret, deinde quod alimenta debita semper in domo debitoris præstari soleant, quia ibi minori sumtu præstari possunt: accedit quod & ipsi educationem effluxo triennio expresse tribuat ordinatio Provinc. Anhalt. l. c. Attamen matri potius gratificandum esse iudico, quam patri, quia nulli magis quam matribus, etiam illegitimis, educationem liberorum permittunt *LL. l. i. ff. ub. pup. educ. deb.* propter singularem erga liberos amorem, qui in naturales non minor est, quam legitimis, & quia sola civilis ratio differentiam inter liberos introduxit: *N. 87. Perez. in C. divort. fact. apud quem lib. n. 3.* idque tanto magis in filia procedere puto, quanto certum est eam a nemine, tum in moribus, tum in opificiis sæmineis, erudiri posse commodius, quam a matre. *Sande lib. 2. Dec. aur. tit. 8. d. 1.* Nec etiam textus, qui secundo loco ex Ord. Pol. Anhaltina adducebatur, matri educationem adimit, sed tum demum disponit, si mater educatione filii liberari cupiat, patrique filium exhibere ultro velit.

§. IX.

Ad educationem nunc transeundum esset, sed quomodo illa caute instituenda sit, meum non est, impresentiarum docere; saltem de Institutione pauca quædam adjicienda. In pietate igitur Parentes instituere liberos ante omnia curabunt, & ut præ-

præceptoribus probis eos commendent, qui orthodoxæ religionis fundamenta ex solo Dei verbo petita, fideliter inculcent, non talibus, a quibus periculum seductionis & reprobatae doctrinae metuendum est. Quare rectè statuit *Philipp. ad Dec. Elect. 52. obj. 2. n. 19.* parentes citra conscientia & officii paterni labefactionem non posse Jesuitarum scholis committere liberos: quippe quod his maxime peculiare sit, ut continua conversatione bonos corrumpant, & superstitionem tenellis Juvenum animis sensim instillant. Deinde ubi adoleverunt liberi, & ad addiscendam artem vel liberalem vel mechanicam apti sunt, eos sumtibus juvent necessariis: *v. g.* ad pendenda Professoribus honoraria & Magistris mercedēs, sine quibus erudiri nemo creditur: *l. 2. C. d. alim. pupil. præstand.* neque ullius, quam ipsius patris, pluris interest, liberos quam primum erudiri, quos tamdiu alere cogitur, donec sibi ipsi quærere valeant subsidia. *l. 5. §. 7. ff. d. agnosc. lib.* Si autem pater sumtus suppeditare nequeat, & ipse opifex sit filius eo quod pater novit, opificio contentus esse debet, nec ut aliud doceri se curet opificium, patrem coget: de quo casu quæritur, si filius a patre opifex, sed eo, qui tributum jure non gaudet, *der nicht Zunftmäſsig* ist, forte quod eo in loco habitet, ubi societas non est, opificium didicerit, an & filius eo in loco admittendus sit, ubi tributum societates vigent? & nolunt eum admittere, ideo, quod non rarum sit, ut membra collegiorum in diversis oppidis habitent; & tamen, non sine molestia, in unum sæpe locum convenire coguntur, & quod ille suæ negligentia adscribere debeat, qui potuisset in alio loco illud opificium addiscere, & utin collegium admitteretur, petere. *Dn. Beier, tract. d. Tyr. Jurpr. opif. n. 84.* Præterea indubitarum est, non posse filio ad opificium aspiranti aditum præcludi, ideo quod ipsius pater opificium noverit, quod vulgus odio habet; superstitionosa enim opificum cohors, dum nimium honestati studet, & in opificiis nihil omnino, quod vel paululum inhonestatis redolet, tolerare vult, sæpe receptionem in collegium denegat his, quos macula aliqua notatos sibi persvader, subverens ne forte sibi suisque ita aliquid attrahatur labis. Hinc superstitionosa consuetu-

sveritudinem opificum, justa æquitate commotus Sacratiss. Imperator Carolus V., imperio expelli eosque recipi iussit, qui ætatem atque legitimam nativitatem, producto testimonio, abunde docuerunt. *Recess. Imp. d. Anno 1548. von Reformation gütter Pollicey. Item. von Handwercks Söhnen.* eo quod, si qua macula laboret pater, ea personalissima sit, nec ex alieno facto quis infamari aut puniri, l. 27. C. d. pæn. multo minus liberorum ad opificium adspirantium intentio impediri debeat. l. 6. §. f. ff. d. decur. videatur etiam die Churfürstliche Sächsl. Pollicey Ord. d. anno 1661. tit. LXI. ibi: was der Leinweber ic. Et hæc adeo obtinent, ut si quis eos a collegiis excluserit, vel legitimæ nativitatis testimonium dare noluerit, aut superstitiose literis natalitiis ex opinione vulgi odiosas adjecerit clausulas, pœnam arbitrariam judici dare cogatur. Quo omnino pertinet notabile Rescriptum Serenissimi Principis Anhaltini, ad Senatum Sanderslebensem emissum, cujus verba sunt sequentia: Von Gottes Gnaden, Johann Casimir, Fürst zu Anhalt, Graff zu Ascanien, Herr zu Zerbst und Bernburg, Unsern gnädigen Gruss zuvor, Ehre, fahne liebe Getreue. Uns ist von denen sämtlichen Meistern des Leinweber Handwercks zu Sandersleben, klagende in Unterthänigkeit vorgebracht und berichtet worden, was massen ihr eine Zeithero im Gebrauch gehabt, bey Ausfertigung derer bey euch gesuchten Geburths-Brieffe, ihnen und ihren Junfft-Verwandten zu sonderbahrem Nachtheil und Beschimpffung, eine nachdenckliche clausul mit einzurücken, und dadurch insonderheit zu attestiren: daß der Impetrant solches Geburths-Brieffes echt und recht, und von ehrlichen Eltern, nicht aber etwa von einem Leinweber und wie die Wort sonsten ferner lauten mögen, erzeugt und gebohren wehre, und daß auch dannenhero ihre Kinder und Söhne bey andern Junfftten und Innungen, ein gewisses Handwerck zu lernen, nicht auffgenommen und eingedinget werden könten: mit angeheften unterthäniger Bitte, wir möchten aus tragendem hohen Obrigkeitlichen Amt hierin ein gebührendes Einsehen haben, sie als ehrliche Innungs-Meister wieder solche unbillige und
 un-

unverschuldete Beschimpfung gnädig schüßen und handhaben, auch auch deswegen ernste und gewisse Weysung und Verboth thun. Wann wir dann solches der sämtl. Meister des Leinweber Handwercks beschehenes unterthänigstes Ansuchen und Bitten, der Billigkeit und Gerechtigkeit ganz gemäß befinden; Als wollen wir Euch hiermit ernstlich, und zwar bey 30. Thal. unnachlässiger Bestrafung inhibirer und Verboth gethan haben, euch bey künftiger Ausfertigung der Gebuhrtis- und Zeugnis- Briefe nicht allein dieser, und dergleichen anzüglichen und Ehrenverletzlichen Clauseln und Worte, ganz und gar zu eusern und zu enthalten, sondern auch auf des Leinweber- Handwercks, welches wir so wohl als andere Zünften und Innungen, ungeachtet der an ehlichen Urthen eingeführten, und daher durch des Heil. Röm. Reichs ertheilte Abschiede vorlengst cassirten unvernünftigen Gewohnheiten, vor ehrlich und redlich erkennen, und ihme deswegen unsere Fürstl. Privilegia und Innungs- Briefe ertheilen und ausstellen lassen, gebührendes Ansuchen und Bitten zu verordnen und zu befördern, damit ihre Kinder und Angehörige von andern Zünften und Innungs- Verwandten, als Schustern, Schneidern, Beckern, Rademachern, Schmieden, und wie Sie sonst mehr Nahmen haben mögen, gegen Erlangung eines billigen und gewöhnlichen Lehr- Geldes, oder wie man sich dessen sonstem wird vergleichen können, zur Lehre auf und angenommen, und ihnen zu Erlernung eines gewissen Handwercks aller guter Wille und Beförderung erwiesen werden möge. Solches wie es an ihm selbstem Christlich und billich, also erstattet ihr hieran unsern gnädigen Willen, und Befehl, denen wir mit Gnaden gewogen verbleiben, Datum Dessau den 26. Febr. Anno 1649.

§. X.

Postquam hactenus de alimentis egi, liberis suppetendis, & correlativorum in jure eadem est ratio, pr. J. U l. i. ff. de his qui sunt sui vel al. jur. hac thesi paucis ut agam de alendis parentibus vinculi nostri ratio jubet. Licet autem non eodem modo

modo vinciantur liberi ad alendos parentes, propter deficiens factum, quod generationem & sui nominis æternum conservandi studium superius dixi: attamen, quia pium & laudabile atque juri naturæ quam maxime consentaneum semper existimatum est; *t. t. C. d. al. lib. Et parent.* parentes, quibus ortum nostrum debemus & ob infinita beneficia meritas gratias agere non posse dicimur, alimentis, quibus indigent, sublevare debemus, persuasi fore, ut Deus O. M. hanc liberorum pietatem remuneretur, prout in Decalogi præcepto sanctissime pollicitus est. Et hæc omnia procedunt in parentibus tam legitimis quam illegitimis, ita tamen ut hæres filii ob alimenta patri debita invitatus non teneatur, *l. f. §. 17. ff. d. agnosc. lib.* quia saltem ob vinculum, quod inter parentes & liberos est, quis obligatur, quæ obligationis causa cessante, cessabit ipsa obligatio. De Patre adulterino major est controversia, an ille alendus sit a filio? quod de jure civ. omnino negatur, cum liberis adulterinis alimenta non debeantur. *N. 74. c. f. N. 89. c. f. auth. ex complexu. C. d. incest. Nupt.* & correlativorum eadem ratio habeatur, sed liberi legitimi ad alendam Matrem adulteram omnino tenebuntur, quia utur impia & contra LL. fecerit, nihilominus tamen mater manet & a legibus pro tali habetur. *Nov. d. inc. Nupt. §. 1. Et auth. incestus C. d. incest. nupt. Hahn. ad W. ad L. Jul. d. adult. n. 19.*

§. XI.

Educatos ita liberos, ubi ad nubilem ætatem pervenerint, ut commodè elocant, allaborare debent parentes, *l. 19. ff. d. R. N. Ungepaar ad Decret. de sponsal. n. 26.* & potissimum cavere, ne quid circa officium tam suum, quam liberorum, peccetur. Contingit autem illud peccatum fere dupliciter, vel quando parentes liberos puberes despondent inconsultos, vel eorum nuptiis consensum suum accommodare nolunt. Licet enim septennio majores parentibus despondere permixtum sit, *l. 14. ff. de spons.* propter optimum consilium, quod parentes pro liberis capere præsumuntur, *l. 22. ff. ad L. Jul. d. Adult.* & puberes facti voluntatem aut noluntatem declarare teneantur. Attamen hoc ad puberes propterea non extenditur, quod consensus eorum ad nuptias non

non minus requiratur, quam parentum. l. n. l. 13. ff. d. sponsal. l. 2. ff. d. R. N. l. 30. ff. d. R. J. c. 1. x. de despons. Impub. c. 26. inf. x. de sponsal. & si omittatur, sola parentum promissio neque liberis quicquam obest, d. l. 13. d. spons. c. 1. x. d. sponsal. l. 134. d. V. O. neque ipsis parentibus nocet; & si se effecturos promiserint, tum, quia alieni facti promissor non obligatur, §. 3. J. d. inutil. stipul. l. 38. pr. d. V. O. tum, quia in matrimonii singulare est, ut parentum promissioni semper subesse videatur conditio: si liberi voluerint. Schneidew. ad tit. J. d. nupt. p. 2. n. 42. contra 2. §. 3. d. inutil. stipul. §. l. 32. pr. d. V. O. Georg. Beat. p. 1. sentent. d. matrim. tit. 4. ubi Dominos Scabinos Lipsenses ita refert judicasse.

§. XII.

Transgrediamur nunc ad hunc articulum: ut quæramus quid obtineat, si liberi parentum consensum requisiverint, ii vero vel non possint vel nolint consentire? Et illud quidem procul dubio observatur, tam de jure civili Romano quam Anhaltino Provinciali, liberos posse sine Parentum consensu nuptias contrahere, sive parentes absentes sint sive furiosi, l. 8. ff. de pact. dot. l. 9. §. 1. ff. d. R. N. l. 10. ff. eod. modo tamen, a Justiniano in pr. J. §. l. 20. C. d. Nupt. ac in J. A. L. D. tit. 6. von Ehefachen. vers. Wann auch die Eltern verstorben oder im Lande nicht vorhanden, omnia observando. Sed si parentes nolint liberis consentire & vel nullas vel frivolas allegent rationes, illud quoque probamus, quod in l. 18. C. d. Nupt. §. A. L. D. l. c. vers. Wann aber verb. Were es aber sache u. constitutum est, & Arn. Vinn. ad pr. J. de Nupt. n. 4. tradit, observatumque in judicando attestatur Job. Philippi Lib. 1. Eccl. 49. in tali dissensu parentum & liberorum, officium judicis Ecclesiastici interponendum esse, causasque dissensus paterni exquiri & examinari, atque ita utrique competenter consuli debere. Si enim pater tam malignus sit, ut verendum, ne lucri sui causa nuptias liberorum, callide differat, quo & operis & bonis diutius utatur, liberi vero tales siungere personas velint, quibus patrem consentire omnino decet, vitæ scilicet probatæ: sane non video, cur non dicamus, hoc casu patri persuadendum esse, ut ne potestatem suam acerbe exerceat,

ceat, imo cogi posse: si hæc benigna persuasio nihil operetur, neque ulla spes impetrandi consensus superstit, liberique forsitan, quia majores sunt, contrahendi matrimonii cupidine teneantur; præsertim cum & autoritas Judicis consensum Patris suppleat, paterque ita pro consentiente habeatur. *Brunnem. ad L. 19. ff. d. R. N.* Quin imo hoc casu omnis exheredationis metus cessat, ubi liberi, invitis parentibus, oblatam conditionem acceptaverint. *l. 18. l. 20. C. l. 19. ff. d. Nupt. Hahn. ad Wesf. d. spons. n. 4.* Quod si autem justas reluctandi causas parentes habeant, inhumanum erit, hunc contemtum quasi approbare, parentesque cogere, ut temerariis ejusmodi nuptiis consentiant. *Heig. p. 1. q. 22. n. 64. Ubi mohet Judicem hoc casu in allegatas dissensus paterni rationes non adeo rigide inquirere, easque non tam sollicitè examinare debere, ne videatur parentum amori quicquam detrudere & potius liberis quam parentibus gratificari velle.*

§. XIII.

Peccatum, quod in Nuptiis liberorum a parentibus committi potest, vidimus: nunc exigente ordine videamus, quomodo liberi peccent circa suum officium; Idque accidit varie, & tum quidem, quando sibi jungi postulant hos, quorum personæ ipsis sanctæ & venerabiles esse debent; Reverentiam quippe & obedientiam erga parentes sanciunt divinæ & humanæ *LL. Lev. 18. v. 7. l. 8. l. 53. ff. d. R. N. l. 2. ff. d. J. & J.* Sed hanc reverentiam per hujusmodi matrimonium lædi omnino dicendum, *l. 14. §. 2. ff. d. R. N.* imprimis si perpendamus maritum in uxorem habere potestatem maritalem, *l. 14. ff. sol. matrim. l. un. §. 7. C. d. R. V. A.* ejusque vi pollere facultate, uxorem, si mores ejus illud postulare videbuntur, moderate castigandi. *arg. l. 5. §. ult. ff. ad L. Aquil. l. un. C. d. emend. prop. J. G. Nicolai d. Repud. & divort. p. 2. c. 5. n. 19.* Si consideremus, inquam, eum, qui matrem verberat, illam atroci afficere injuria & graviori multari pœna. *l. 1. §. 2. ff. d. obs. par. & pat. prest. §. 9. J. d. Injur.* Deinde in nuptiis diversæ requiruntur personæ, quæ per nuptias debent conjungi & uniri, mater autem & filius sunt natura uniti, & una caro. *l. 1. §. 1. ff. d. inspic. vent. D. Schilter. in manud. Phil. mor. ad ver. Jpr. c. 4. §. 46.* Porro liberi contra officium

um suum faciunt, qui post habito parentum consensu ad nuptias transeunt, contra naturalem & civilem rationem, quarum illam in reverentia & pietate, hanc solum in eo, ne cui invito suus agnascatur heres, consistere communiatur *Joh. Pomer. scb. ad pr. J. d. Nupt.* Recte ne an secus Lectoris Judicio permitto. Ego rectius collocare existimo *Brunnemannum ad L. 25. ff. d. R. N. And. Gerhard. Dec. 2. q. 3.* naturalem illam in Patria Potestate, quia pater natura est caput familiae, *Suthold. D. 2. a. 6.* & per se nihil potest, qui alienae potestati suppositus est, *l. 21. ff. ad L. Jul. d. adult.* materque propter inaequalem potestatem *l. 4. ff. d. cur. sur. §. 10. J. d. adopt. §. 3. J. d. ber. qual. & diff.* excluditur. *pr. J. d. Nupt.* Accedit, quod & emancipati consensum parentum impune negligant. *pr. J. eod. l. 25. ff. eod. l. 10. ff. de sponsal.* Civilis autem in decore publico, ut matrimonia in republ. rite contrahantur, videtur consistere: quae tamen sola non sufficit, sed cum naturali debet esse conjuncta, quomodo filiam, non minus quam filium, ad id teneri videmus, *pr. J. d. Nupt.* etsi illa patri suo suum heredem non pariat. *l. 195. §. ult. ff. d. V. S. §. 3. J. d. P. P.* Si enim illud Pomerechio assentiar, concedam quoque necessum est, matris aequae consensum adhiberi debere ac patris, tum quod aequalis ipsis debeatur reverentia per Praeceptum Decalogi. *Gen. 9. v. 23. Ex. 20. v. 12. Deut. 5. v. 16. & l. 2. ff. d. J. & J. l. 4. ff. d. cur. sur.* Interim hodierna vita alios postulat mores, eandemque parentibus reverentiam exhiberi, matrisque, perinde ut patris, consensum requiri vult, ob laboriosum in aetate nubilem educationis onus, *l. 1. §. 3. ff. d. obs. par. & patr. praeft. & ob praeeptum de honorandis aequaliter Parentibus: l. 6. ff. d. in jus voc. l. 4. C. d. P. l. 18. l. 20. C. d. Nupt.* quae & reformatae ecclesiae DD. sententia est, teste *Bronchorst. 1. misc. 100.* probata a Sereniss. Princip. Anhaltinis in *Ordin. Pol. Tit. VI. pr. passim recepta, teste Schütz. in Comp. Jur. d. R. N. Schultz. Synops. J. d. N. lit. D. Schnobel D. 14. ad ff. tb. n. adeo ut & Bachov. ad pr. J. d. Nupt.* statuatur, avi materni consensum quoque desiderari, utpote cui ex filia hodie sui heredes agnascuntur. *§. 15. 16. J. d. ber. qua ab int. desc.*

§. XIV.

Illam quaestio dubia est & difficilis, utrum consensus pater-

ni tanta in nuptiis liberorum habeatur ratio, ut eo omisso nuptiæ per copulam carnalem aut sacerdotalem consummatæ, invalidæ pronunciari debeant? Eripse qui dem consensus de jure Naturali connato & revelato adhiberi quidem debet, sed non ita, ut eo omisso actus matrimonialis vitietur, quod ex uno emancipatorum exemplo patescit. *l. 25. ff. d. R. N. Illustris Dn. Praeses in Anal. ad J. pr. d. Nupt.* Sed de jure civili, quod juri Nat. hoc casu adstipit, hæc quæstio ita definita est, ut, si qui coierint citra consensum Parentum, illegitimas nuptias contraxisse dicantur, §. 12. *J. eod. liberique*, qui exinde prodierunt, pro illegitimis & spuriiis habeantur, *l. 11. ff. d. stat. hom. l. 4. C. d. incest. & inutil. nupt.* ne in fraudem legis peccent, & quod directo nequeunt, per indirectum consequantur: *arg. l. 74. d. R. J. concubitus* namque, ut res vitiosa, nuptias æque vitiosas firmare nequit, *Don. 13. c. 20.* quippe quas solus facit consensus, *l. 30. ff. d. R. J. & contrahentium & parentum l. 2. ff. d. R. N. Q. Kubach. c. 2. Ill. qq. polit. Jur. D. 1. q. 2.* Et tantum abest, ut stupratæ injuriam faciat stupratoris pater, qui jure suo utitur, *l. 155. d. R. J.* ut potius sibi ipsi imputare habeat, quod contra LL. quarum ignorantia ipsam non excusat, se cum tali commiscuerit. *l. 203. ff. eod.* Quamquam mores hodierni stupratæ plus faveant, & cum spe matrimonii ad concubitum credant allectam, velint ut ipsi succurri debeat, *Dn. Struv. Jpr. R. G. F. L. 1. T. VI. A. 4.* paterque stupratoris admoneri, ut ne in dolore supervacuo perseveret, & nihil sibi profuturo rigore in manifestam puellæ injuriam *arg. l. 1. §. 11. ff. d. Aq. & aq. plu. arc. annulationem matrimonii urgere velit.* Quin potius filio errorem condonet, quam calamitatem ipsius spectet & majoribus delictis fenestram aperiat. *arg. l. 1. §. ult. ff. d. lib. Exhib.* cum & ea, quæ alias inutilia, si facta sunt, sæpenumero sustineantur. *l. 7. §. 4. ff. d. interd. & releg. l. 1. §. 5. ff. qu. appell. §. A. W. T. VI. von Ehesachen vers. Wann auch verb.* So sollen unsere Regierungen. *Dn. Müller. ad. L. 30 ff. d. R. J. Ex. 3. Lim.* Interim mores tantum non favent liberis, ut contemptum parentum inultum ferant, quin potius eos, etsi postea voluntatem parentum conciliatam habeant, severe coerceant, prout in Principatu Anhal.

Anhaltino commorandi ipsis venia, atque proclamatio denegatur, eorumque opitulatores in terrorem aliorum puniri jubentur, §. 1. *W. c. 1. verb. Als ordnen. Richt. Dec. 8. n. 53.* Parentes tamen, ubi iustas causas habent, iudicis admonitioni obtemperare non tenentur, nec inviti filiam sponso, inferioris conditionis homini, in matrimonium dare, ut ut ad sponsalia clandestina accesserit concubitus: quod & eo casu patri licere arbitror, ubi stuprator ex consuetudine hodierna optare potest, utrum dotare stupratam an ducere velit, *Ex. 22. v. 17. c. 1. x. d. adult. Theodoric. Coll. Crim. c. 6. a. 4. n. 27.* Inductione enim novimus toties, quoties in alicujus favorem aliquid introductum est, semper subintelligi conditionem, nisi ille aliud ex justa causa velit arg. *l. 1 §. 10. ff. d. Nov. op. Nunc. arg. §. 2. J. per qu. pers. cuique acquir.* Circa nuptias sine consensu parentum copula Sacerdotali consummatas similis est controversia, sed profecto non tanta, ut me commoveat diversum, ac in superiore, statuere. Licet enim in bene constitutis ecclesiis casus talis non facile contingat, cum ubique cautum sit, ne Sacerdotes quibusvis peregre adventantibus ignotis, benedictionem sacerdotalem parentibus, prius gratificentur, quam copulandi sufficiens originis suæ produxerint documentum; quod sanxit etiam die §. 1. *W. l. c.* Accidit tamen nonnunquam ut Parochi benedictionem sacerdotalem ex nimia credulitate impertiant vagabundis, forte ob concubitum vel delictum, hinc quid eo casu juris disquiri meretur? Equidem ex jure civili hæc quæstio decidi debet, ut ut illud benedictionem sacerdotalem non agnoscat, sed consensu perfectum & carnali copula consummatum cognitum habeat. *l. 30. ff. d. R. J. & affirmandum fuerat, utpote cum hoc matrimonium sit ipso jure nullum, & Benedictio eius ad finem non introducta, ut sanet vitia, sed ut matrimonia decenter contrahantur ac de consensu conjugali publice constet; quoniam Theologis Lipsiensibus apud Dedeke Thes. cons. theol. sect. 3. n. 41. aliud visum fuerit attestante D. Müllero Diss. de Jurorol. sect. 6. tb. 4.*

XV.

Parentes, qui in potestate habent liberos, officio suo satisfecisse

cisse putandi non sunt, si nuptiis eorum solum annuerint, sed tum demum si & dote ac donatione P. N. eos iuverint, l. 6. ff. d. collat. l. 7. C. d. dot. promiss. ad cuius præstationem Parentes tantopere obligatos esse dicit *Don. 12. c. 4. p. 15.* ut, si sponte non præstent, cogi possint. l. 19. ff. d. R. N. idque multo magis procedere auctoritat Cz. p. 2. c. 43. d. 12. si pater filio uxorem ducenti, P. N. Donationem, promiserit in tabulis nuptialibus, aut si saltem tabulas illas subscripserit, quia scæmina intuitu facultatum marito nupsisse censetur, prout ad requisitionem *Andreae Breiters* zu Mehringen *Scabini Hallenses* pronunciavere: P. P. Hat euch euer Vater zum Heyrathen durch ein oder andere *persuasion* angereizet, und endlich zwischen euch und eurer damahligen Braut eine gewisse Ehestiftung auffgerichtet, auch zugleich für seine Person sich mit euch verglichen und sein Vermögen auf gewisse maasse euch abgetreten; Ob nun wohl der, mit euren Vater aufgerichtete Vergleich, nicht absonderlich zu Pappier gebracht, und ermelter euer Vater vorieko, weder an besagte Ehestiftung, noch an die, darin mit beschehene, Übergabe nicht ferner verbunden seyn will, sondern sich ein oder der andern bedrohentlichen Feden vernehmen lässet; dafern ihr aber eurem Berichte nach, den Vater des berührten Vergleichs halber, nicht nur durch Zeugen convinciren könnet, sondern er auch eure Ehestiftung, worinnen solcher Vergleich wiederhohlet, unterschrieben, und ihr der ietztberührten Ehestiftung und darinnen ausgesetzten Vorbehalt, überall euch gemäß bezeiget, auch demselben ferner nachzukommen gesonnen; So ist auch euer Vater seines Theils, solche Ehestiftung und was er darinnen euch versprochen, unverbrüchlich zu halten schuldig, ihr aber könnet euch gegen denselben *Exceptione pacti conventi* schützen, und würde er allenfalls, wann er sich auf fleißiges, auch wohl gerichtliches, Anermahnen sothaner Ehestiftung gebührend nachzuleben nochmahls verweigern solte, und ihr ihm einweder die benöthigten und verschriebenen Alimenta anders wo reichen, oder ein stück Geld, nach billigen Ermessen, und zugleich die Vorbehaltenen Aecker ausstellen wollet, euch das Guth zu räumen nicht unbillig angehalten. D. R. W. Ita tamen
urius.

utriusque constitutio initur, ut facultatum patris habeatur ratio
d. l. 7. C. l. 60. l. 61. ff. d. Jur. Dot. nec hoc onere ullus, præter pa-
 trem gravari debeat, nisi saltim in subsidium mater, ubi scilicet
 pater egenus est, aut non superstes, *l. 8. ff. d. agnosc. lic. Cz. p. 2. c. 10.*
d. 21. vel ubi lex id specialiter jubet: l. 19. §. 1. C. de heret. l. 14. C. d.
Jur. Dot. l. 34. ff. eod. ubi Brunnem. l. 45. ff. solut. matrim. Vinn. 2. q. 14.
Sichard. in autb. C. comm. d. legat. Ludwel. in Wes. d. Jur. Dot. n. 3. quo
 casu & feudi successores tenentur quantitatem dotis, a Domino
 Feudi definitam, solvere. *§. 2. Q. Tit. XV. von Rittergütern. §.*
fin. Carpz. p. 2. c. 46. d. 16. n. 5. Rauchb. p. 1. q. 38. n. 1. Schneidew. ad §. 29.
J. d. aff. n. 98. Richt. d. success. ab int. sect. 1. M. 1. n. 34. Id. d. privil. cred. c. 4.
sect. 1. n. 165. Nec præter liberos in P. P. constitutos quisquam exi-
 gendæ dotis jus habet, *d. l. 19. ff. d. R. N. l. 44. ff. d. Jur. Dot. §. ibi Brun.*
Coll. Jur. Arg. eod. tb. 5. n. 3. Sed ab eorum sententia recedere visum
 est Quibusdam contendentibus, emancipatis dotem deberi,
 non propter Patriam Potestatem, sed propter officium pater-
 num, ad exemplum alimentorum. *l. 5. §. 1. d. agnosc. lib. Id. in evol.*
Controv. ad. d. Ex. 30. Sed LL. a me allegatas *19. d. R. N. §. 44. de Jur.*
Dot. contrarium diserte docere comperturus est, quisquis eas
 mecum penitus inspicere non gravabitur. Neque enim negari
 potest, *d. l. 19.* exclusive loqui, dum eos saltem elocare & dotare
 jubet, qui P. P. adhuc sunt suppositi, utut particulam exclusi-
 vam non contineat, *arg. l. 17. ff. d. LL.* Imo illud insuper evincit
 argumentum a contrario ductum, quod hic obtinere nemo
 propterea ambiget, quod illud in rescriptis, quale est *in l. 19. d.*
R. N. locum præprimis inveniat. *Stephan. Dial. Jur. Lib. 2. loc. 29.* Cæ-
 terum ultro concedo *l. 44. d. Jur. Dot.* illud non asserere, quod
 emancipatæ dos debeat, sed quod interveniens emancipatio
 patrem, a promissione filiæ facta, non liberet; Interim, quid quæso
 aliud velit Lex, quando patrem & heredes ejus obligari dicit, etsi
 filia vel morte vel facto patris postea emancipata sit, non video,
 quam quod emancipatæ quidem dos non debeat, sed si ipsi
 promissa sit, illa promissio per subsequutam emancipationem non
 fiat inutilis. *Brunnem. ad. c. l. Vinn. 2. q. 14.* Neque etiam argumen-
 tum ab alimentis desumptum tanti momenti est, ut ei responderi
 neque.

nequeat. Primum dicitur emancipatæ alimenta deberi: Esto, sed utrum ab alimentis ad dotem commode inferatur propterea dubito, quod alimentacionis & dotis non sit eadem ratio, illa namque ex jure naturali debentur, hæc ex jure civili, propter P.P. alias & naturalis filia esset dotanda, quod nemo affirmat *Dn. Siruv. Ex. 30. ib. 3. ibique illustr. Dn. Prasels Vinn. c. l. Busius in l. 19. ff. d. R. N. Perez. in C. de Dot. promiss. n. 6* Ejusdem ponderis sunt *LL. l. 5. §. 11. ff. de Jur. Dot. l. 6. d. Collat. l. 7. pr. C. d. dot. promiss.* & saltim probant, dotare filiam emancipatam esse voluntatis, non necessitatis, eamque sententiam æquitate niti atque favore, *l. 85. d. R. l. l. l. 45. ff. sol. matrim. l. 2. l. 70. ff. de Jur. Dot. Brunne mann ad L. 5. ff. d. agnosc. lib. n. 3.* argumento etiam est, quod ubi res aliæ vel deficiunt vel non sufficiunt ex rebus fideicommissio subjectis, dos & donatio P. N. constitui queat. *auth. res qua C. comm. d. leg. & fideic. ibique Sic hard. n. 7. & 11. & Richter. n. 4. Sande d. prohib. rer. alien. p. 3. c. 8. n. 18. 1. bessaur. Dec. 192. n. 3.* Restat ut examinemus quæstionem præcipue hæctenus agitaram, utrum locupleti filia dos debeat? Atque hanc tripliciter invenies decisam, plerisque cum *Gudelino, d. Jur. Nov. lib. 2. c. 14.* placet negativa simpliciter, ideo quod eam pater non teneatur alere. *l. 5. §. 7. d. agnosc. lib.* nec hic subsistit ratio cogendi patris. *Cz. p. 2. c. 42. d. 13.* Alii eam affirmant: *Zes. ad ff. de Jur. Dot. n. 8. D. Stryk d. caut. contr. sect. 3. c. 8. §. 13. Sic hard. ad L. fin. C. de dot. promiss. Ast Bachov. ad Treutl. v. 2. D. 7. ib. 2. lit. C.* ab his recedit, & alia adhibita distinctione rem expediri posse, & interesse putat, utrum bona pleno jure habeat vel nudam proprietatem, usufructu apud patrem existente. Ita ut priore casu pater non teneatur, posteriore vero, si usufructus magnus sit, teneatur. Sed mediam ego arripio sententiam, quæ & fundamentis suffulta & Celeberrimis Viris probata ac usu servari videtur. *Gail. l. 2. O. 95. Mynsing. §. O. 32. Cz. p. 2. dec. 103.* ubi idem statuit eo casu, quo dotari solent filia ex feudo. Negantium e contra argumenta infirmiora sunt, quam ut affirmativam convellere valeant. Nam quod primo assertur alimenta locupleti non deberi, ideo non pertinet, ut propterea dos ipsi possit denegari; sed ex eo est, quia alimenta in subsidium, dos vero honoris & melioris conditionis causa, liberis solet assignari, nec ratio

ratio coactionis hic cessat, tum quod non debeat ipsi damnum esse, quod in favorem ipsius introductum est, quod fieret, si dos ipsi denegaretur ideo, quod ipsa bona haberet & ad maritum asserre posset. Bachovii igitur distinctio textui L. ult. non congruit, utpote cujus verba adeo clara sunt, ut distinctione nulla indigeat.

§. XVI.

Vinculum familiæ illud præterea utrique Parenti tribuit privilegii, ut ex permisso LL. XII. Tab. non tantum Patres jure P. P. testamento liberis suis, sive institutis sive exheredatis, l. 31. ff. d. *Testam. tut.* quos educare iniqua Sors denegavit, tutores constituere, l. 1. pr. ff. *cod. l. 40. ff. de adm. & per. tut. §. 3. ff. de tutel. Henn. Wegner. D. ad. §. 3. ib. 2. lit. C.* & sui juris effectorum legitimi tutores esse possint, l. 1. *J. d. Leg. par. tut. l. 5. §. 12. ff. de Jur. Dot.* sed etiam Matres, ut ut non aliter, quam si liberos instituerint, tutoresque a magistratu confirmentur. l. 1. §. 1. ff. d. *confirm. tut. Schneidewin. ad §. 3. J. d. tut. Ludwell. Ex. 3. ib. 2. lit. C.* Legitimam vero filiorum suorum tutelam suscipere tamdiu non licuit matribus, quæ propter infirmius judicium ne quidem sibi ipsis, l. 4. C. d. *sponsal.* nedum aliis recte consulere possunt, l. 2. l. 73. pr. ff. d. R. J. l. 1. C. *quand. mul. off. tut. fung. Balibaf. 5. Resol. 3. n. 1.* donec Imperatores certis saltem casibus ipsas admiserint, propter innatum amorem. l. 14. C. d. *his qui accus. non poss. l. fin. pr. C. d. cur. fur.* quos securus est Justinianus, dum eas ante avum & omnes collaterales, ad tutelam legitimam adspirare permisit, dummodo secundis nuptiis & SCo Vellejano renuncient. Nov. 94. c. 7. *antb. Matri C. qv. mulier off. tut. ubi Brunnem. Nov. 118. c. 5.* Idque etiam in feudalibus observari testis sunt *Strauch. Diff. 5. a. 14. D. Stryck. Ex. jur. feud. c. 7. q. 16.* In principatu Anhaltino ex *Constit. Provinc. T. 33. vers.* da auch eine Wittbe &c. Matri quidem permittitur Liberos tutelam accipere, sed si ejus ætatis ipsa sit, ut ipsa sibi & liberis prospicere queat, nec a marito defuncto in testamento aliud constitutum vel in pactis dotibus provisum fuerit, & hoc casu (1) renunciare secundis votis, (2) liberis bene provideat, ipsorum bona conserveat, non pro-

prodigat (3) legitimum absque mora fieri curet inventarium (4) ipsi vel persona publica vel ex mariti consanguineis quidam adjungatur, qui eam consilio juvet in expediendis negotiis quibusvis arduis. (5) Ut toties, quoties desideretur, administrationis suæ rationes reddat. An autem pater in testamento tutores non constituens possit prohibere, ne mater filiorum fiat legitima tutrix, quæritur? Ego negativam opinor verior, cum, quod patre quoad tutelam intestato, h. e., tutore non dato, decedente, legitimis tutoribus ipso jure deferatur tutela pr. §. 2. *J. d. leg. Agnat. tut.* tum quod in *Nov. 118. c. 5.* matri soli testamentarii præferantur; *Dn. Struv. S. J. C. Ex. 31. tb. 22. ibique Dn. Praefes in Anal.* Sic nec matri licet, tutela filii ipso jure patri competente, ipsum privare, arg. l. 28. ff. de test. milit. ut ut vel maxime prohibendi potestatem habeat, ne ususfructus jus pater in bonis filii sibi arroget, *Nov. 117. c. 1. Berlich. Dec. 139.* & curatores vel observatores ipsi adjungendi; *Cons. Altorf. 1. Schnobel Disp. IX. tb. 31. Berlich. d. 140.* tutorem enim habere non potest, qui est in patris potestate. §. 3. *J. d. tutel. l. 6. §. 4. ff. eod. l. 1. §. 2. l. 2. ff. d. testam. l. 239. ff. d. V. S.* Ubi autem pater testamento non dedit tutores, nec matres de jure novo volunt vel possunt amplius tutrices esse, ipsarum partium est intra annum Magistratum sollicitare, ut nominatos a se tutores liberis suis dignetur constituere. l. 1. ff. qui pet. tut. quod ubi non fecerint, beneficio delatae successionis privabuntur; l. 2. §. 2. *cod. §. 6. J. §. 1. 2. §. 23. ff. ad SCt. Tertull. nisi iusta causa ipsas excuset, l. 8. C. qui pet. tut. l. 4. §. 1. ff. eod. l. 2. §. 26. §. 46. ff. ad SCt. Tertul.* qualis etiam est, si liberi puberes moriantur, quia tum sibi ipsis curatores petere potuerunt. §. 6. *J. §. 1. 2. §. 29. ff. eod. l. 2. §. 4. ff. qui pet. tut.* Item si mater sit minor. l. 2. *C. si adversf. delict. Philipp. Usu Pract. Libr. eccl. 21. n. 4.*

§. XVII.

Ad administrationem ubi fuerit perventum, pater solenne inventarium conficere non tenetur, *Richter. Dec. 58. n. 26.* quia illud tendit ad rationum redditionem, quam filius a patre exigere vetatur, non enim juramentum illud a patre, quod vulgus Tutorum solet præstare, in casum omitti inventarii, desiderat.

deratur, siquidem illud sinistrae susceptionis patrem arguit, & honori ipsi debito adversatur; *arg. l. 8. §. 5. ff. qui satisd. cog. l. 34. §. 4. ff. de jurejur. l. 1. d. obs. Par. & Pat. Præst. amoremque haud fucatum Patris in filium labefactat: l. 67. §. 1. ff. de R. N. l. 2. C. qui & adv. quos in int. res. non poss. l. 7. C. d. Cur. fur. l. 10. pr. d. adopt. Philipp. ad Dec. Elect. XXI. Obs. l. n. 13. & seq. cessante ergo rationum redditione cessabit quoque inventarii confectio. Icti Altorf. Conf. 1. Stephan. Lib. 2. Dial. Jur. loc. 26. n. 9. usque adeo, ut & idem statuendum putent in patre ad secundas nuptias transeunte, quia nec tutela nec usufructus propterea finitur, l. 4. C. d. Bon. Mat. Interim hoc casu consultius esse opinatur Dn. Struv. Jpr. R. G. F. Lib. 1. T. 18. a. 1. si pater adhibeat proximos filii consanguineos, in eorumque conspectu res consignet, ac magistratui designationem exhibeat. Matrem vero eo privilegio non gaudere, & si inventarii confectioem neglexerit, ad juratam specificationem teneri, non certum tantum est, postquam Collegii Juridici ac Scabinatus Lipsiensis diffensionem Sereniss. Elect. sustulit, Scabinatusque sui sententiam approbavit; Dec. 21. Strauch. Diff. 5. a. 25. sed & Juri quam maxime congruum. Equidem neminem fore existimo, qui hanc sententiam iniquitatis insimulaturus sit, si consideret, inter parentes, propter diversitatem sexus & potestatis inæqualitatem, diversum quoque jus dici, patrique non solum propter parentelæ respectum, sed & P. Potestatis intuitu, usumfr. competere, & inventarii necessitatem esse remissam: quod cum in matre cesset, oneri illi merito supponitur. Cz. p. 2. c. 11. d. 5. Philipp. ad Dec. El. 21. obs. 4. n. 12. & seqq. Circa educationem liberorum sæpe numero dubitatur, cuiam sit committenda? Et LL. quidem soli præ reliquis matri illam tribuunt, l. 1. §. 1. ff. l. 1. §. 1. C. ub. pup. educ. N. 22. c. 38. quia ipsa fide dignior est & tam ardentem liberos amat, ut jures, quenquam ardentius non posse; l. fin. pr. C. d. Cur. fur. arg. l. 14. C. de his qui accus. non poss. Nov 94. c. 1. sed tamdiu, donec vitricum inducat, d. N. 22. d. l. 1. C. multis suspicionibus obnoxium, arg. eorum que habet Cujac. 6. O. 29. ob præsumptum erga liberos prioris matrimonii odium, l. 5. §. 1. C. d. sec. nupt. & metuendum a vitrico vitæ bonorumque periculum, l. 22. C. d. ad-*

min. tut. ubi autem mater vilis conditionis est, male morata & reprobatæ religioni addicta, educationem filii, tanquam suspecta, omnino amittit. *l. 5. ff. ub. pup. educ. Menoch. lib. 2. arb. Jud. qq. c. 168. n. 5.* Et si coram iudice mater cum tutoribus de educatione disceptat, constitutum est in *l. 5. ff. ub. ed. magistratus* arbitrio hanc litem esse dirimendam, ut quem ille elegerit, illius curæ committatur educatio. *Franck. ad §. 7. J. d. Attil. Tut. n. 20.* Atque ita arbitrati sunt Domini Consilarii Anhaltino Dessavienses d. 16. Sept. Anno 1680. in causa **Barbaren Dehken und Vormünder Ihres Sohnes:** die Erziehung des Kindes aber, wird aus bewegenden Ursachen der Mutter ferner nicht überlassen, sondern der Vormünder Sorgfalt anvertrauet. Quod si educationem & tutelam mater semel amittit, per transitum ad secunda vota, illam nunquam recipit, ne quidem secundo matrimonio per mortem dissoluto; *Bachov. ad Wesf. ff. d. tutel. n. 5. Lualvell. Exerc. 3. tb. 4. Rittershuf. p. 8. Expos. Nov. c. 9. n. 13. modo nuptiæ sint consummatæ: tunc enim, quia mutato concubitu alienari præsumitur affectio materna, Nov. 22. c. 40. Rittershuf. ad Nov. p. 4. c. 3. n. 4. Perez. in C. d. Secund. nupt. n. 1. Nov. 94. c. 2. jura semel perditâ reiterari non oportet. l. 21. ff. d. stat. hom. l. 21. ff. d. Jur. Dot. Si autem nuptiæ secutæ non sunt, forte quod ipsam facti pœniteat, nescio an æquitati repugnet sententia, matrem ad depositam liberorum tutelam iterum admittens. Conf. d. Nov. 22. c. 40. Bachov. c. 1. Mynsing. 3. O. 83. In Patre idem statuere sine lege erubescō, non ignarus, quod & Patres firmiori liberos completantur amore, *Ludwell. ad Wesf. d. tut. n. 5.* imo majori, quam uxores ipsas prosequantur: *Hahn. ad Wesf. und. Vir. & Ux. p. m. 235. Menoch. lib. 4. Prasumpt. 16. n. 4. & quod pœnales LL. extensive non soleamus interpretari. Cæterum quod matres creditrices & debitrices, citra sui crediti debitive jacturam, liberorum tutrices esse possint, Nov. 94. c. 1. auth. ad hac C. qu. mal. off. tut. fung. contra Nov. 72. & auth. minoris C. q. tut. dari vel cur. poss. vinculo familiaris & propensæ in liberos pietati acceptum ferimus, siquidem non videntur ejus esse animi, ut velint liberis suis debitum intervertere, debitumve semel solutum contra bonam fidem**

fidem iterum exigere. *Philip. ad Dec. El. 35. O. 1. n. 7.* De Patre, quia idem diei possit; ob majoritatem rationis, non est quod dubitet *Ritteribus. Exp. N. p. 8. c. 3. n. u.* Etenim Imperatori in *N. 94. c. 1.* illud propositum fuisse non videtur, ut, Patre excluso, matri soli tale largiretur privilegium, dum discrete asserit constitutionem *Nov. 72. c. 1.* Matri contra suam Intentionem esse objectam, & prohibet imposterum eandem ipsi & aliis objicere.

C A P. III

Exhibet

Vinculum Familiæ Intuitu Juris in re.

§. I.

Quid operetur Vinculum familiæ in jure in re paululum videamus, postquam ejusdem effectum in jure personarum prolixius consideravimus. Etenim ut a Domino, ejusve acquirendi modis civilibus, quos in universales & particulares non inepte videas distributos in §. 6. *J. p. q. pers. cuiq. acq.* exordiar, quanquam neminem fugiat prohibitam esse patris in filium donationem, l. 1. §. 1. ff. *pro don.* propter arctissimum familiæ vinculum, l. 13. *C. d. collat. l. 2. l. 11. l. 17. C. d. Donat.* vi cuius, in his rebus, quæ patri acquiruntur, pro una eademque persona reputantur, §. 4. *J. d. inutil. stipul. l. 11. C. d. impub. & al. subst. cum,* quod ex re patris filius consequitur, illud patri rursus cedat. §. 1. *J. p. qu. pers. cuiq. acq. Menoch. L. 2. A. J. Q. c. 132.* Matris vero permissam esse, imprimis ideo quod eam & liberos tale non liget vinculum, *Cz. p. 2. c. 12. d. 23. ac merus l. 3. §. 4. ff. d. donat. int. Vir. & Ux.* hodie penitus sit sublarus, d. §. 1. *J. per. qu. pers.* ac constitutum, ut, si Matri libear, patri usufructu in bonis filii adventitiis competente, interdicere queat. *N. 117. c. 1.* Attamen si subsequens mors patris eam confirmet, l. 18. *C. fam. herisc. l. 25. C. de don. int. Vir. & Ux.* aut jusjurandum

E 3

arg.

arg. l. 38. §. 1. ff. d. condit. indeb. aut si fiat ob benemerita filii sustinetur, *l. 77. §. 25 ff. d. leg. 2 ex traditione Arumai Ex. 6. q. 14. Gail. 2. O. 38. n. 7. Habu. ad Wesf. d. donat. p. m. 251. p. 2. modo benemerita sint singularia & a Donatario Sichard. ad L. 2. cod. Dn. Stryck. de caut. contr. sect. 3 c. 9. §. 3* (quippe contra quem non factæ donationis præsumtio fortiter militat, *l. 25. ff. d. probat.* cum ne quidem ob summa parentum beneficia iis reddi possit æquivalens, nedum benemereri;) probentur, testibus, instrumentis. *Cz. Dec. 124. vel jurejurando, l. 5. §. 2. l. 11. §. 3 ff. d. jurej.* non vero solius patris donatoris effatò, qui ad evitandam insinuationis necessitatem quidvis sæpe numero confitetur. *l. 27. C. d. donat. Möller. 2. Sem. 17. n. 4.* Cæterum Vinculum familiæ efficit, ut donatio a parentibus quibuslibet facta ob supervenientiam liberorum ipso jure revocetur, postquam *l. 8. C. d. Rev. don.* ut ut de speciali casu conceptam, ad quemvis donatorem, applicaverunt D. D. *Strauch. Diff. 8. tb. 31. Cz. p. 2. c. 12. d. 32.* persuasi fore neminem qui alienas propriis anteponere velit successiones, *l. 30. C. d. fideicom. l. 102. ff. d. condit. & demonstr. D. Struv. S. J. C. Ex. 40. tb. 16.* Matri autem binubæ istam revocandæ donationis potestatem, liberis prioris matrimonii ante transitum ad secunda vota factæ, denegaverunt Jcti Lipsienses, referente *Strauchio c. l. nisi* quatenus ad legitimam liberis posterioribus sufficiat, & ne quidem ob ingratitudinem, nisi ob causas in *l. 7. & auth. quod mater C. d. Rev. don.* expressas.

§. II.

Cum ad usucapionis, ad quam missa donatione accedo, formam inter cætera requiratur res præscriptibilis: *Vinn. ad §. 1. J. d. Usucap.* cur bona liberorum adventitia a nemine usucapi queant, nec liberi ullo temporis spatio, a vindicatione horum excludi, nisi tricennali a die, quo liberati sunt P. P. computando. *auth. nisi tricennale. C. d. Bon. Matern. N. 22. c. 24. l. 4. C. d. Bon. qua lib. l. 1. §. 2. C. d. annal. exc. l. 1. C. d. Bon. Matern.* facile negotio dijudicare est, si perpendamus, nemini, qui agere jure impeditur, usucapionis tempus currere, *Brunnem. ad c. l. §. 2. C. d. ann. Exc. & liberis jus agendi adversus patrem interdictum esse quoad vinculo*

vinculo familiæ constringuntur, l. 4. C. d. Bon. qv. lib. l. 4. ff. d. *Ju-
dic.* quod & Saxones receperunt, quando res geradicas annali
quidem spatio præscribi asserunt: *Landr. lib. 1. art. 28. Coler. p. 1.
Dec. 20. n. 14. Heig. p. 1. q. 16. n. 35.* filias tamen etiam post annum
admittunt tamdiu, donec pater impleat triginta annorum anni
& diei spatium. *Cz. p. 2. c. 3. d. 14.* tametsi protestatæ non sint,
cum ex reverentia paterna potius, quam juris sui negligentia,
tacuisse præsumantur, *arg. l. 91. ff. d. furt. Moller. 2. Sem. 6.*

§. III.

Circa personas in acquisitionem venientes, præ cæteris
inquirere placet, quare per liberos patri acquiratur? Et, si de
jure veteri quæstionem propositam velimus exauditam, ratio
acquisitionis in vinculo familiæ omnino ponenda, quo qui
ligabatur, nihil poteret habere proprii, *Franzk. ad. §. 1. J. per. qu.
pers. cuiq. l. 10. §. 1. ff. d. A. R. D. l. 1. §. 5. l. 4. ff. d. Acq. Poss. & omne,
quod præter castrensia bona undecunque consequeretur, pa-
tri confestim acquirebat; l. 79. ff. d. Acquir. Hered. Wissemb. D. ad J.
16. ib. 1.* ita ut etiam pater liberam alienandi facultatem haberet;
d. §. 1. De Jure Novo (quo Justinianus jus vetus quoad ad-
ventitia emendavit & utrique parti, parentum & liberorum
abunde providit, *d. §. 1. l. 1. l. 2. C. d. Bon. mat. l. 6. C. d. Bon. quæ lib.*)
liberos propter Patriam potestatem acquirere ideo credo, quod
pater ex eo, quod liberis, postquam sua potestate exierunt, ob-
venit, præter virilis portionis usumfructum, nihil sibi pollice-
ri debeat, *l. 3. C. d. Bon. mat.* idque non ut debitum, sed tanquam
munus reverentiæ patris manumissoris lege oblatum. *Sutbold.
Diss. 6. a. 59.* Et licet ususfructus patri semel quæsitus per subse-
cutam Patriæ potestatis dissolutionem non desinat, tamen ex
inde inferri non poterit. Patriam potestatem non esse causam
ususfructus, quippe quum ea ad inceptionem ususfructus qui-
dem faciat, non autem ad durationem, prout patet, quando
pater cum filio aut uxore concurrit in successione filii in pote-
state sua constituti, tum enim retinet ususfructum, qui sibi
vivo filio comperebat, in portione hereditaria uxori filiove ob-
veniente, quia ususfructus morte proprietarii non expirat

inter cœtera obijciunt *ex Nov. 115. c. 4.* nulli filiofamilias licere parentes suos a rebus, de quibus data ipsi est testandi licentia, testamento excludere, nisi causas *in c. N.* nominatas, in testamento suo expresserit specialiter, & exinde deducunt subintelligi ibi bona adventitia irregularia, argumento *pr. J. d. satid. tut. & cur.* quia in testamento, de peculio castrensi, non tenentur causas exheredationis exprimere, utpote quod querela inofficiosi non ferit. *l. 9. l. 24. l. 37. C. d. inoff. testam.* Illud confutant satis *§. 3. & 6. J. d. milit. testam.* secundum hos enim testamentum filiof., post missionem vel extra castra, fieri debet secundum dispositionem juris communis, quod querelam omnino non respuit; *§. 1. J. d. inoff. testam. N. 123. c. 19.* quam, utut correctoriam putet *d. l. 37. C. d. inoff. testam. Donellus 19. c. 5.* quoad testamenta Clericorum, ad cujusvis filiof. literati testamentum tamen rectius extendit. *Illustris Dn. Praef. in Anal. ad §. 1. J. d. inoff. testam.* Nec illud, quod *ex l. 8. §. 5. C. de Bon. qualib.* a contrario ducunt argumentum quicquam evincit, cum ex communi sententia nullius valoris sit, quando absurdi quid infert. *Schikbard. D. 7. ad J. ib. 3.* & scriptas leges corrigit. Accedit quod, quia testamenti faciendi jus a majestate, non cujusvis privati arbitrio, dependet. *l. 3. l. 6. pr. ff. l. 3. §. 1. C. de testament. pr. J. eod. l. 43. ff. d. vulg. & p. subf. l. 45. §. 1. ff. d. R. J. l. 38. ff. d. pœt.* per interdictionem usus fructus patri factam, filiof. tribui non possit testamenti factio, & multo minus tali, quem ipse Imperator exclusit *in l. 37. §. 1. C. d. inoff. testam. verb. tantummodo.* & *in l. 11. C. qui testam. fac. poss. §. 6. J. d. milit. testam. pr. J. quib. non est permiff. fac. testam. ibi: prater hos igitur.*

§. V.

Excluso ergo filiof. testandi facultas Patri & Matrif. lege XII. Tabb. tribuitur, *l. 120. ff. d. V. S.* & quidem pro lubitu vel solenniter vel minus solenniter, modo quoad liberos uterque ita testetur. Non enim diversitas sexus & inde oriens inæqualis potestas parentum efficit, ut alterutrius ultima voluntas plus minusve a liberis observetur, alias nec patris, quoad emancipatos subsisteret, testamentum, *l. 26. C. famil. hercisc.* Sed LL. quæ

F

utrius.

utriusque parentis hereditatem, ex pio ipsorummet voto, ad liberos indistincte devolvunt, l. 7. pr. ff. d. Bon. damnat. æqualem reverentiam utrique exhiberi, & utriusque ultimam voluntatem ex æquo custodiri sanctè præcipiunt. l. 21. §. 1. C. d. testam. Dn. Schöpfer. d. jur. Braxandi p. 1. c. 2. n. 945. Solenniter si parentes testantur, sive in scriptis id faciant sive sine scriptis, omnes solemnitates juris civilis adhibere tenentur. t. 1. l. ff. C. d. testament. Sin minus solenniter, & in scriptis quidem, eis testari visum fuerit, solennitatibus supersedere possunt. Ord. Imp. Von Notarien Rubr. von Testamenten §. und sollen die Notarien vers. aber in Testamenten so Vater und Mutter zwischen ihren Kinder machen &c. dummodo curent, ut testamentum dispositioni aut. quod sine C. d. testament. per omnia conveniat, i. e. tempus confecti testamenti, annum scil. & diem contineat, eo sine, ut si plures ejusmodi scripturas reliquerit testator, conspicuum fiat, utra prior sit vel posterior; Rittershus. ad Nov. p. 2. c. 2. n. 4 ut & rerum, quæ inter liberos distributæ sunt, plenius verbis non notis factam designationem; Berlich. Dec. 190. ipsiusque parentis, si alius forte manu scriptum sit, subscriptio- nem & asseverationem, hac charta suam contineri ultimam voluntatem: quo omnis fraus evitetur, quam LL. præsertim in testamentis odio habent & averfantur. §. 4. J. d. Testament. Speckban. C. 1. q. 48. Quod si vero in scriptis non fuerit commodum, sine scriptis coram duobus testibus non prohibentur testari, per generalem textum in l. 21. §. 1. C. d. Testament. & expressam l. 19. C. famit. herisc. & arg. l. ult. C. eod. Ille namque qui vult sustineri patris patris voluntatem inter liberos, quocunque modo declaratam, rejicere velle non creditur testamentum ejusdem coram testibus nuncupatum. Nov. 107. c. 1. In solenni testamento præterea Pater liberos, quos in potestate jam habet vel habere sperat, tenetur heredes facere, pure, item sub conditione potestativa, l. 83. ff. d. condit. & demonstr. l. 4. C. d. instit. & substit. vel exheredes nominatim, pr. & §. 1. §. 5. J. d. Exher. lib. 1. l. ff. d. lib. & possib. notius hereditatis, non alicujus partis, l. 19. ff. eod. pure non sub conditione. l. 3. §. 1. eod. l. 68. in f. ff. d. hered. instit. qui exhereditatio est

est res dura & fere contra pietatem naturalem, unde debet ex certo fieri iudicio; *Brunnem. ad c. j. 3. §. 1.* tandem ex justa causa testamento suo inserta. *N. 115. c. 3.* At mater ad id de jure veteri non obligatur, liberosque impune silentio præterit simpliciter. *§. 7. J. d. Exher. lib.* De jure vero Novellarum non aliter illud licet, quam si ex justa causa id fecerit, eamque suo testamento inseruerit; secus, si vel nullam apposuerit, vel iniquam, ejus testamentum, perinde ut patris, nullitatis vel inofficiosi querelam neutiquam evadet, nisi studio liberis bene consulendi illud egerint. *l. 18. ff. d. lib. & posthum. l. 25. C. d. inoff. testam. l. 16. §. 2. ff. d. cur. sur.* In minus solenni testamento uterque parens liberos heredes instituere tantum tenetur, quia exheredationis, in ejusmodi testamento factæ, nullum usquam apparet vestigium. *D. Struv. Jurpr. F. L. 2. T. XVI. a. 8.* Extraneorum in tali testamento simul facta institutio penitus annullatur, & quod ipsis assignatum est, liberis accrescit, *l. 21. §. 1. C. d. testam. legata vero & fideicommissa illis relicta, ubi duobus testibus probabuntur, non pereunt. auth. quod sine C. cod. Köppen. t. O 112. n. 20. Beat. p. 2. sent. de Testament. c. 147. n. 35.* Testamenti nomine insigniri non meretur divisio paterna, quando res suas dividunt, earumque partem unicuique liberorum assignant parentes, etiam aliquando majorem ea, quam ab intestato alias tulisset, citra tamen ceterorum legitimæ deminutionem, *l. 8. C. d. inoff. testam. l. ult. C. famih. hercisc.*, sed si quibusdam divisis, indivisas reliquerunt morte præventi aliquas, has inter se æqualiter partiantur liberi. *l. 11. l. 21. C. cod.* Quod de privilegio parentum circa testamentum dictum est, illud ad liberos merito non porrigit, *Sichard. ad. d. l. 21. §. 1. C. d. Testam.* quia LL. de liberis penitus tacent & aperte prohibent, ne ullum privilegium, præter data, circa ultimas voluntates sibi vendicent, sed eas juxta præscriptum juris communis ordinent, *pr. & §. 3. l. d. milit. test.* quin nec *lex nostra 21. C. de testam.* juris veteris correctoria, uti in reliquis obtinuit, ultra suos fines, i. e. alium casum aliasque personas, quam quæ in lege comprehenduntur, extendenda. *l. 32. §. 6. C. d. appell.* Parentes ubi suspicantur fore, ut liberi hereditibus institutis, ante

hereditatem suscepam demortuis, hereditas veniat ad eos, qui ipsis sunt invisi, posse ipsos liberis alios substituere & testamento cavere ut, liberis de mortuis, hereditas sua ad substitutos veniat, placuit. Ita tamen ut parentes masculini sexus liberis, in sua potestate constitutis, impuberibus, heredibus institutis & exheredatis, vigore Patriæ potestatis & vulgariter & Pupillariter substituere queant. *pr. & §. 4. J. & l. 2. pr. ff. d. vulg. & pup. substit. scēminini* sexus parentes vero tantum vulgariter, l. 33. ff. *cod.* In quasi pupillari vero illud singulariter obtrinet, ut parentes utriusque sexus, non attento potestatis discrimine, liberis non sanæ mentis substituere possint, §. 1. J. d. *pupill. subst. l. 9. C. d. impub. & al. subst.* quia in utroque censetur esse eadem affectio; *arg. l. 4. C. d. lib. præt. & exhered.* Sed ubi uterque simul substituit, patris substitutus materno præfertur in bonis filii, in potestate adhuc constituti, quia in ejus persona & naturalia & civilia jura concurrunt; In bonis vero filii emancipati, aut communi parentum labore quæsitis, substituti æqualiter succedunt; In bonis ipsorummet Parentum facta substitutio separatim subsistit, *Illustr. Dn. Struv. S. J. C. Ex. 33. a. 35. Sicbard. ad l. 9. C. d. Impub. & al. subst. n. 8.* Hac distinctione opus non est, ubi de vera pupillari substitutione agitur, substitutus enim taliter, quia cum nemine concurrat, omnia & testatoris & filii bona, etiam ea, quæ postea acquisivit filius, accipit. l. 10. §. 5. ff. d. *vulg. & pupill. subst. propter l. 7. ff. d. R. J. ubi Dn. Muller. Ex. 3.*

§. VI.

Dissentanea testamentorum quod attinet, infirmantur illa vel ipso jure vel facto hominis, solenne quidem ipso jure agnatione sui heredis rumpitur, §. 2. J. d. *Exher. lib.* adeo ut ne legata quidem conferventur, l. 3. ff. d. *condict. indeb.* & posteriore testamento etiam imperfecto, quod institutos continet illos, qui ab intestato sunt successuri. l. 21. §. 3. C. d. *Testam. l. 2. ff. d. injust. & rupt. testam.* Minus solenne vero tum infirmatur, si parentes id coram septem revocaverint testibus, aut aliam ultimam condiderint voluntatem, scriptam vel nuncupativam, jure perfectam. *auth. hoc inter C. d. testam. Cuj. 3. O. 3.* Facto hominis infir-

infirmantur testamenta, quando liberi parentesve, qui legitimam ipsis jure Naturæ debitam, neque totam neque ullam ejus partem, honorabili institutionis titulo habent, *N. 15. c. 3. §. 3. J. d. inoff. testam. l. 30. l. 36. eod.* nec ullo alio jure ad defuncti bona venire possunt, §. 2. *J. eod.* conqueruntur, se rite quidem sed inique exheredatos vel præteritos, atque adeo testamentum rescindi petunt, & hereditatem sibi ab intestato debitam vindicant; *pr. J. & §. 1. d. inoff. testam.* Hæc enim legitima, quia a Jure N. liberis parentibusque confertur, *l. 7. ff. d. Bon. damnat. l. 15. pr. ff. d. inoff. test. c. 1. d. testam. in 6. l. 7. §. 1 ff. si tab. test. null. extab.* adeo favorabilis est, ut nullum ipsi gravamen, nulla conditio, nulla dilatio adjici possit, *l. 32. C. d. inoff. test. Berlich. Dec. 110. & si adjectum quid fuerit, nihilominus de ea pro libitu disponere liceat liberis parentibusque, Coler. p. 1. Dec. 36. n. 11. & a nemine ipsis testamento adimi possit, nisi testator simul conquestus sit de ingratitude, scriptusque heres causam ingritudinis, in testamento nominatam, solidiore juverit probatione; N. 15. c. 3. quia sola defuncti confessio in testamento facta, quando in præjudicium tertii vergit, nullius efficaciæ est *Ungepaup. ad X. d. confess. n. 34.* Et hinc est, quod substitutio pupillaris tacita matrem a legitima non excludat, *per l. 8. C. d. Impub. & al. subst.* quia credendum est, patrem, dum expresse non substituit, voluisse voluntatem suam conformem esse debito filii, cujus personam quoad testamenti factionem sustinet, qui, propter labores partus, & educationis atque naturalem affectum, non præsumitur Matri extraneum præferre voluisse. *Brunnem. ad l. 8. ff. d. inoff. test. n. 13.* Sed de expressa pupillari aliud statuendum, quippe in qua de mente testatoris constat, quod mater sit substitutum bona sua habere quam matrem; nec enim mater, testamento facto, ex bonis filii aliquid consequi potest, querela inofficiosi instituta, cum pater filio fecerit testamentum, nec illi necessitas imponatur vel heredem matrem instituere vel exheredare, *l. 8. §. 5. ff. d. inoff. testam. Sicbard. ad l. 8. C. d. impub. & al. subst. n. 7.* ubi etiam asserit, quod ex conjecturis colligatur mens testatoris, matrem per tacitam pupillarem excludere volentis, sc. si mater*

ihre Ausstattung ehnmahl aus den neuerkauften Lehn-Güthern
 gesucht, ihren gehdrigen Pflichtheil oder legitimam daraus
 so wenig, als ob gnugsame Erbgüter, (worzu auch die beyim
 Lehn befindliche inventarien-Stücken gehdren) vorhanden
 seynd, suchen können, und darneben die Ehe-Gelder vor er-
 folgter Berechtigung mit Bestande nicht gefodert werden mö-
 gen. Jedennoch aber und dieweil, Mævius sein im Fürsten-
 thum Anhalt nachgelassenes Lehn-Guth nicht von seinen Vor-
 fahren ererbet, sondern vor eine hohe summam Geldes von
 neuem erkauft, und wie es sich aus eurer Frage ansehen läßt
 sei, sein meistes Vermögen darzu angewendet, hingegen die
 Tochter ihre Ausstattung aus dem Lehn noch zur Zeit nicht
 gefodert, sondern vielmehr, auffser dem Verheyratungs Fall,
 ihre legitimam vor ihm zu ihrer freyen disposition begehret. So
 wird dieselbe, nicht zwar nach dem igiten Werth, sondern den
 damahligen Kauff-Geldern, auch aufgewandten Bau- und
 melioration Kosten des neuerkauften Lehn-Guths, auch der
 Erb-Güther und Inventarien-Stücken, jedoch nach Abzug der
 Väterlichen gesamnten Schulden, vor allen Dingen gebüh-
 rend eingerichtet, und des Mævii Tochter, von ihren Brüdern
 zu ihrer freyen disposition so fort billig abgefolsget. De quan-
 titate legitimæ olim sic satis constitt, quando in unam quan-
 tam plures vocati sunt liberi; §. ult. d. inoff. testam. sed de jure
 Novellarum alia atque alia introducta est quantitas, scil. ut si
 quatuor vel pauciores essent, trientem acciperent, sin vero
 quinque vel ultra, semissem haberent, quod augmentum *Ordina-
 tio Provincialis Anhaltina Tit. XXXVI.* eousque extendit, ut sine
 discrimine numeri, five unus five plures supersint liberi, legi-
 tima eorum sit semis. Sed an augmentum Juris Novi etiam
 ad parentum legitimam porrigendum sit, quæritur, Et quia
 impossibile est, ut quis parentes quinque, qui ei successuri
 sunt, relinquat, de semisse hic frustra quærimus. *Strauch. Diff. 9.
 a. 36.* De triente vero æquitas nos non sinit dubitare, uti &
Nov. 18. c. 1. finis evidenter docet, Justinianum non tantum de li-
 berorum legitima locutum esse, sed generaliter de omnium,
 quibus

quibus quarta olim debebatur, legitima. *Franzk. ad ff. d. in off. testam. n. 32.*

§. VII.

Effectus testamenti jure facti est aditio hereditatis, quæ pro diversa heredum qualitate est varia; Sui enim & necessarii, utut aditione proprie non videantur indegere, cum hereditatem ipso jure acquirant, §. 3. *J. de her. qua ab int. des.* & dominium morte patris ita in ipsos continetur, ut nulla videatur fuisse hereditas. *l. u. ff. d. lib. & posthum.* Attamen, quia Prætores rigorem legis XII. Tabb., quæ etiam inviti hereditatem suscipere cogebantur, correxerunt, & volentibus abstinendi licentiam dederunt, §. 2. *J. d. hered. qual. & diff. l. 12. l. 71 §. 4. ff. d. Acquir. Hered.* factum est, ut quoad suos inter heredis existentiam & immixtionem distingvamus, & ad illam acquisitionem juris, ad hanc possessionem referamus, cum enim hæc in facto consistat, & animo atque voluntate retineatur, sequitur quod animo per mortem extincto, *l. 4. ff. locat.* ipsa possessio extinguatur, nec in hæredem continetur. Facit hoc *l. 12. §. 1. l. 23. ff. d. Acquir. possess. Arumæus Ex. 10 Corall.* Quoniam igitur hæres in omnia jura, in re & ad rem, succedit, *l. 37. ff. d. Acquir. Hered. l. 1. ff. si ag. vel. l. 24. ff. d. V. S. l. 62. ff. d. R. J. activa & passiva, & ratione horum respondere debet: l. 8. pr. ff. d. Acq. her.* hinc animum declarare debent, utrum velint se immiscere bonis an vero abstinere, ne creditores diu frustrentur, quibus etiam, ubi de incommodo liberorum agitur, onus probandi immixtionem incumbit, quia eo casu liberi præsumuntur se abstinuisse. *l. 12. l. 57. pr. ff. eod. Perez. in C. d. his qui ant. ap. tab.* Accedit etiam, quod creditores non in existentia, sed immixtione, quæ facti est, se fundent, & propterea ad onus probandi se ipsos adstringant. *Moller. 4. sem. 39.* Illud tamen creditorum bono simul adjecerunt Prætores, ut si semel se immiscuerint, liberi postea relinquendæ hereditatis facultatem non habeant, §. 5. *J. de hered. qual. & diff.* quia omnis variatio odiosa, *l. 8. pr. C. d. Codicill. l. 9. ff. d. negot. gest. l. 21. ff. R. J. in 6.* & cum primis tum, quando ex variatione alteri damnum imminet, quia nemo mutare potest consilium suum in alterius injuriam. *l. 75. ff. d. R. J.*

§. IIX.

§. VIII.

An liberi, in conditione positi, sint in dispositione circa hereditatem, quæ obliqua hominis voluntate ad nos deferitur, plerumque controvertitur. Et merito prævaluit negantium opinio, Legibus Civilibus omnino consentanea, tum quod conditio in hæreditatibus nihil ponat in esse, l. 8. ff. si quis omiff. caus. test. l. 1. §. 8. ff. ad L. Falcid. secus atque in contractibus, §. 4. J. d. verb. obl. tum quod positus in conditione ab intestato vocetur, l. 82. ff. d. hered. inst. l. 114. §. 13. ff. d. leg. Hænon. Quæst. illustr. Disp. 8. controuv. 7. l. 7. pr. C. d. inst. Et substit. tum denique, quod ex testamento vocati esse non possint, quorum nomina non sunt expressa, l. 29. C. d. testam. sed habentur pro præteritis, l. 16. §. 1. ff. d. vulg. Et pub. substit. Deinde olim hæc quæstio dubia fuit, an filius gravatus fideicommissio, duplicis quartæ, Trebellianæ puta & Legitimæ, detrahendæ jus habeat. Sed hodie de jure Canonico & consuetudinario satis decisa, ita ut si fideicommissum vel in diem vel conditionale sit, ipsi hoc liceat; c. 16. Et c. 18. x. de Testament. sin purum, unius quartæ deductione contentus esse debeat, & in arbitrio ipsius sit, si in alterutra plus sit, id quod excedit, petere. Deducitur autem illa duplex quarta non uno momento, sed legitima, quam ut filius accipit ab omni gravamine liberam, Nov. 39. c. 1. statim debetur; ast non sic Trebelliana, quam exigere demum potest die adventante vel conditione existente. Schultz. synops. Inst. d. fideic. Hered. lit. A. non obstat: quod duæ lucrative causæ in unam eandemque personam concurrere nequeant, §. 6. J. d. legat. quia illa regula fallit, ubi acquisitionis causa variat. Gail. de Arst. Imp. c. 6. n. 14. Accedit, quod si in aliis causis, circa eandem rem diversa jura concurrant, effectus inde orientes se invicem non impédiant, sed vires suas æqualiter exerant, l. 22. ff. d. his quæ ut indign. §. 4. J. d. inoff. test. nec etiam diversum svadet, quod hac ratione plus consequeretur gravatus quam honoratus, si liberorum legitima esset semis, cum hæc sententia favore liberorum sit recepta: juxta Wifenhach. p. 2. D. 9. sb. 13. Clausulam codicillarem nunc subnecto, de cujus efficacia multa multi scripserunt: mihi libet impræsentiarum inquirere, an

ipsa testamentum, quod nullam liberorum facit mentionem, aut non rite factam continet exheredationem, sustineat, ad eum effectum, ut directa parentum voluntas in obliquam flectatur, liberique rogati censeantur, scriptis in testamento heredibus restituere hereditatem? Quod negatur, quia alias nullus querelæ nullitatis & inofficiosi amplius esset usus, quippe cum parentum testamentis semper inesse fingatur tacita clausula codicillaris, quæ tamen saltem sanat vitium solennium, non autem quæ ad formam internam spectant, quale est filii institutio vel exheredatio. *l. 13. ff. d. inoff. testam. ibique Brunnemann. Illustris Dn. Praeses ad S. J. C. Struv. Ex. 10. th. 36.* qua ratione igitur directa heredis institutio corrumpitur, sic ex eadem etiam obliqua, *d. l. 13. l. 36. ff. d. leg. 3.* quia eadem facilitate, qua præteriti liberos, testator præsumitur adiecisse clausulam codicillarem.

§. IX.

Dispositione legis ad parentum hereditatem præ cæteris admittuntur liberi, qui vivis etiam parentibus Domini fuerunt, & restrictam tantummodo rerum paternarum habuisse creduntur administrationem, §. 2. *l. d. ber. qual. & diff. l. 11. ff. d. lib. & posth. tam de jure vet. t. 1. l. d. bered. quæ ab int. def. quam Novo. Novell. 118. pref. & c. 1.* ex præsumpta Parentum pia voluntate, *l. 7. pr. ff. d. Bon. damn. l. 7. §. 1. ff. sitab. test. nulli extab.* cujuscunque generis, si ve ex justis nuptiis si ve non, præter adulterinos, qui parentum neutri; *auth. ex complexu C. de incest. nupt.* & naturales in specie, qui patribus, legitima conjuge & liberis non extantibus, in sextantem succedunt. *N. 18. c. 5. sui & emancipati, §. 9. l. d. bered. quæ ab int. filii & filia §. 5. l. d. Exhered. lib. nati & posthumi, §. 2. l. d. ber. quæ ab int. def. l. 1. §. 8. l. 3 §. 9. ff. d. suis & leg. ber.* etsi ex diversis matrimonii geniti sint, hoc tamen discrimine, ut liberi lucra nuptialia suorum parentum habeant præcipua. *l. 3. §. 1. l. 9. §. 1. C. de sec. nupt.* æqualiter succedunt, in capita primi gradus, ulterioris in stirpes, *l. 2 §. 2 ff. d. suis & leg. §. 6. l. d. ber. quæ ab int. def.* sed quoad res, in quas fit successio, non nunquam inæqualiter admittuntur, quemadmodum in emphyteusin quidem masculi & scæminæ succedunt *N. 7. c. 3.* adeo ut nec laudemium solvere cogantur

Struv.

Struv. S.F. c. 10. a. 15. Sicbard. ad l. f. C. d. Jur. Emphyt. sed in feudis scēminæ regulariter excluduntur, l. f. 1. §. 3. l. f. 8. quemadmodum plus satis liquet, quod in foro Sax. filii præcipuas habeant res expeditorias & inter illos senior gladium, Pandr. lib. 1. art. 22. scēminæ vero matri succedentes geradam, adeo ut, etsi filia deficiant, neque filius neque maritus admittantur, sed fisco cedat, perinde ut res expeditoriæ filiis deficientibus. Successio Parentum in bona filiorum, eodem modo se habet, quo liberorum, N. 89. c. 13. ut propterea multis de ea loqui necesse non sit. Nec, ubi diversæ linæ parentes concurrunt, attenditur bonorum origo, per general. Nov. 118. c. 2. utpote quæ respectum paterni & materni peculii per aditionem hereditatis amiserunt. l. 10. §. 2. ff. d. vulg. & pup. subst. Jure Sax. cum Parentes excludant collaterales, quaeritur quid juris de commorientibus v. g. si pater & filius propter furtum suspendii pœnam subeant, quis existimetur alteri succedere, ut hereditatem vel ad ascendentes vel descendentes transmittat? Et cum de jure civili expeditum sit, indubio censeretur filium puberem supervixisse patri, impuberem autem ante eum mortuum, l. 9. §. 4. l. 22. l. 23. ff. d. Reb. dub. Cz. p. 3. c. 17. d. 10. puto patris filio addicendam hereditatem, modo dubium sit, uter prior vel posterior obierit, forte quod carnifex neutrius cervicem fregerit, aut ambo a duobus carnificibus uno momento enecati, quia ille pubes est, qui meruit suspendium, quomodo pronunciavit Ampliff. Scabin. Lipsiensis referente Stravchio Diff. XI. a. 24.

§. X.

Illud saltem adhuc sumus admonendi, circa liberorum successionem Prætores æquitatem motos jus collationis introduxisse, ut quos pares fecit natura, pari modo quoque tractentur, ne ex inæqualitate inter liberos discordiæ oriantur & altercationes; Et ab initio quidem in emancipatis, ne, dum iis aut Bon. Poss. contra Tab. aut unde liberi concederent, nocerent suis, l. 1. pr. & §. 5. ff. d. Collat. qui utut patri vivo profectitia & adventitia usufructu tenus acquisiverint & hereditatem auxerint, cum emancipatis hereditatem patris æqualiter dividere deberent, l. 11. l. 14. C. fam. berc. Ast postea ad omnes etiam suos porrectum

est collationis jus, ideo quod differentia suitatis & emancipationis sit sublata, §. 9. l. d. *hered. quæ ab int. def. pr. J. d. leg. agnat. success.* Observandum tamen est (1) quod ad collationem non adigitur, qui non a parentibus quibus succeditur aut eorum intuitu res acceperit. l. 15. l. 6. C. d. *Collat.* dotem aut donationem P. N. l. 17. C. *cod. t. t. d. Dot. Collat.* excipiuntur tamen castrensia & quasi castrensia, l. 1. §. 15. ff. d. *Collat.* l. 7. C. d. *assess. & dom. & Cancell. l. un. C. d. castr. omn. pal. pec. l. 4. ff. d. castr. pec. l. 21. C. d. collat.* ut & studiorum sumtus, l. 50. ff. *fam. hercisc.* ad instruendam militiam suppeditati, ut eo magis studia invitentur. l. 1. C. *qui atat. vel prof.* modo parentes voluntatem non exprefferint & specialiter iusserint sumtus illos conferre, tum enim etsi consignaverint, non conferuntur, quia sola ratio neminem facit debitorem, l. 26. ff. d. *donat.* & modo filius utiliter impenderit sumtus, alias conferet, quia cessantibus studiis cessat favor studiorum. (2) Quod illa quæ conferri debent, a vivis parentibus acceperint, hinc ea quæ post mortem parentum ex bonis ipsorum liberis obveniunt, collationi non subjacent. l. 13. C. d. *Collat.* l. 10. l. 5. C. *cod.* (3) Ut post mortem adhuc extent naturaliter vel virtualiter, hinc ad sumtus illos, quos parentes in nuptiis liberorum faciunt, liberi non renebuntur, quia parentes illos ex mera liberalitate faciunt, nec in rem liberorum convertunt, ut exinde fiant locupletiores. *Brunnem. de Collat. Bonor. c. 4. n. 824. Perez. in C. n. 16.* nisi hi sumtus facti sint pars dotis, ita enim cum ipsa dote conferendi sunt. Aliquando etiam ex conjecturis putat Carpzovius elici posse remissionem esse collationis necessitatem p. 3. c. n. d. 24. si pater in compensationem ejus, quod acceperunt prioris matrimonii liberi, posterioris matrimonii liberis certam summam prælegaverit, quia, imposita collatione, nulla esset compensatio, nec subsisteret æqualitas inter liberos. Imo & debita, vivo patre studiorum causa contracta, ex communi hereditate post mortem patris exsolvenda, modo probentur in studia esse impensa. *Zaf. ad ff. d. Collat. n. 36.* fingitur enim ipse pater ea contraxisse, qui filium destinavit literis, unde nata vivo parte obligatio afficit hereditatem, defuncti personam repræsentantem, ut adeo non solus onere.

oneretur, qui studuit, sed commune sit omnium heredum onas hoc debitum. l. 1. §. 16. ff. de Collat. quemadmodum videre est ex Responso Dnn. Ecabinorum Hallensium requirenti J. C. U. dato. P. P. Hat euer Vater C. U. euch von Jugend auf zur Schulen und nachher drey Jahr auf der Universität gehalten, sich auch solgig so gütig erwiesen, daß er sich schriftlich anerbotten, dasjenige was ihr etwa am Fische oder dem Hospiti verhasstet, aus seinen Güthern zu refundiren; Ob nun wohl eure Geschwister euch solche Schulden aus den gemeinen Erbe wegnehmen zu lassen nicht verstaten wollen, auch sonst unter denen Kindern gleiche Theilung zu halten, und iedweder, was er empfangen in gemeine Verlassenschaft zu conferiren, verbunden. Diereil aber die Summus Studiorum solcher Collation ordinarie nicht unterworfen, und euer Vater dieser halben keine sonderliche Verordnung gethan, beindern sich zu derselben Abtrag, wie erwehnet, vielmehr erbothen, so sind auch eure Geschwister solche Schulden, die ihr eurer Studien halben erweislich aufgewendet, aus den väterlichen Erbe euch vor wegnehmen zu lassen gehalten, ihr aber solche zu conferiren nicht schuldig, B. R. W. Accidit nonnunquam ut liberi parentes hereditate, vel testamento vel lege ipsis delata, se reddant indignos, v. c. si sese invicem defecant, aut moris causam ipsis praebent dolo aut culpa, l. 9. ff. d. Jur. fise. l. 3. ff. d. bis quae ut indign. auf. l. 4. ff. d. al. lib. Coler. p. 2. Dec. 256. 257. Probandus tamen ille dolus aut negligentia, non enim ex conjecturis praesumitur, quemadmodum Amplissima Academia Wittenbergensis facultas Juridica pronuntiavit contra Friedrich Ohefen und dessen Weib zu Sandersteden, Monats Aug. 1684. quando ipsos absolvit, mora hisce rationibus: Ob wohl beyde inquisiren, wegen des Kindes Todes, und daß es etwa verwahrloset seyn möchte, daher in Verdacht gezogen werden wollen, daß sie mit dessen Vormund, wegen der väterlichen Verlassenschaft in process gelebt, auch da ihnen von der Obrigkeit, das Kind bey dem Vormund erziehen zu lassen, Auflage geschehen, derselben nicht parirer, und hierüber, obgleich die Infection zu Odesteden gewesen, sie dennoch mit dem Kinde dahin, und in ein solches Haus,

aus welchen unterschiedliche Personen an der Pest gestorben, einge-
gezogen. Dennoch aber und dieweil nicht ungewöhnlich, daß zwis-
schen Eltern und Kindern, wenn es zur Theilung kommet, Streit
zu entstehen pfleget, auch daß sie ihr Kind nicht dem Vormund
überlassen, sich durch die mütterliche Liebe wohl entschuldigen läßt,
set, und über diß nicht zuvernuthen, weil die Infection zu San-
desleben in ihren Hause gewesen, auch ihr eigen Kind daran ge-
storben, daß sie zu dem Ende mit dem Kinde nach Odesleben ge-
zogen, damit es an der Pest sterben sollte, zumahlen da auch schon
zu Odesleben in dem Hause, darcin sie eingelegen, Leute gewoh-
net. Als sind sie auch daher von der Inquisition entbunden, und
daß sie sich der hereditat nicht verlustig gemacht, erkennen, in die
Inkosten aber, weil sie der Auflage nicht pariret, und zu dieser
Inquisition Ursach gegeben, condemniret worden. Sed de his
satis! nunc considerabit,

C A P. IV.

Vinculum familiæ ratione Juris ad Rem.

§. I.

Vinculum familiæ ratione juris ad rem exacte considera-
turum, causas illius ordine perpendere non tantum
oportet, sed etiam necesse est Proinde cum in univer-
sum fere Jus ad rem immediate ex facto hominis obligatorio,
licito vel illicito oriatur, §. 2. *J. d. oblig.* in illo prius occupatus
ero, & quid vinculum familiæ circa illud efficiat, quoad licebit,
recensebo. Factum ergo licitum, quod jus ad rem producit,
& conventio quidem, in pactum & contractum distinguitur.
Contractus sunt nominati vel innominati: illique iterum
vel veri vel quasi. Inter veros, quorum alii re absolvuntur, alii
verbis, literis, vel consensu *d. §. 2.* quia ipse Imperator Realibus
primas

primus tribuit *t. t. J. quib. mod. re cont. obl.* nos ejus vestigiis insitemus & unicam saltem illorum speciem, mutuum puta, examinabimus. Vinculum igitur familiæ causam esse putamus, cur filius filiave familias, nepos neptisve mutuum accipere prohibeantur, *l. 1. pr. l. 9. §. 2. l. 14. ff. ad SCt. Mac. l. 6. C. eod. l. 45. pr. ff. d. leg. 2. l. 62. ff. d. leg. 3. §. 7. J. quod cum eo qui in a. pot. est. & si acceperint, non tantum ipsi sive alieni juris sive sui existant, sed & parentes ipsorum contra creditores exceptione SCti Macedoniani se defendere valeant, quoniam enim hereditatem parentum liberi ex communi parentum voto debitam sperabant, *l. 7. ff. d. bon. damn.* & quidam liberi illa spe freti dissolutius vivebant, & consumptis in luxuriam pecuniis, vitæ parentum insidias struxisse probabantur, ut quo celerius bona parentum consequerentur, eo citius æs alienum dissolverent: cavit SCtum Macedonianum, ne obligarentur, contra *§. 6. J. d. inutil. stipul. l. 30. ff. d. O. & A.* etsi patria potestate essent liberati. *§. 7. J. quod cum eo & c. vel pecuniam mutuo datam salvam haberent. l. 9. §. 2. ff. d. SCt. Maced.* imo licet peculia adventitia irregularia possiderent; *d. l. 9. §. 1. ff. eod.* nullum enim præter castrense vel quasi castrense peculium facit, quo minus SCti beneficium locum habeat, *l. 1. §. 3. l. 2. ff. eod. nec usquam de alio legitur. Cz. p. 2. c. 10. d. 16.**

§. II.

Quem Imperator in Institutionibus suis, contractibus reatibus subjicit, contractum verbalem, nos saltem quoad dissentanea intuebimur. Dissentanea ejus respiciunt tum materiam, *§. 1. 2. 3. J. d. inutil. stipul.* tum formam, *§. 5. eod.* tum denique causam efficientem. *§. 4. & 6. J. eod.* Ratione igitur causæ efficientis vitatur stipulatio dupliciter, & primo quidem, quando quis alii, quam ei cujus juri subiectus est, aut alii quam ei, qui juri ipsius subiectus est, stipulatur, quia stipulationes ad hoc sunt inventæ, ut nobis, aut ei, cujus juri subiecti sumus, acquiramus. *§. 19. J. d. inutil. stip. l. 38. §. 17. ff. d. V. O.* Ex quo porro fluit, secundum stipulationis vitium, quod circa causam efficientem contingit, sc. si a filio, qui nobis subiectus est, stipulemur aliquid ex iis quæ nobis ex re nostra acquirit, *§. 6. Inst. d. inutil. stipul.*

ſtipul. aut aliunde proſpera fortuna ipſi pleno jure obvenierunt. *Ludwell. ad. d. §. 6. J. eod.* Accedit, quod id, quod jam noſtrum eſt, nobis denuo acquiri nequeat, §. 10. *J. d. legat. neidem creditoris & debitoris vices ſuſtinere poſſit.* §. 32. *J. d. leg. l. 116. §. 1. ff. d. legat. 1. l. 56. ff. d. ſidejuſſ. l. 16. ff. d. furt. l. 4. ff. d. Judic.*

§. III.

Vinculum familiæ contractus quoque conſenſuales agnoſcunt, interque eos emtio atque venditio præcipue: nam etſi alias nemo invitus vendere cogatur ei, cui non vult, *l. 9. ff. rer. amot.* & propterea juſ retractus gentilitii *l. 35 ff. d. minor.* favore familiæ introductum, per *l. 14. d. Contrab. Emt.* ſublatum ſit; at tamen, quia neceſſitate & utilitate ſuadente, alicui vendendi neceſſitas sæpe imponitur, §. 2. *J. d. his qui ſunt ſui vel al. jur. §. 4. J. d. donat.* & teſtatores heredibus bona extra familiam alienare nonnunquam prohibent; *l. 69. §. 3. l. 88. §. 15. d. legat. 2.* factum eſt, ut juſ retractus gentilitii *d. l. 35.* introductum & per *l. 14. C. d. contrab. Emt.* abrogatum, univerſalis fere conſuetudo poſtea, ſine ulla iniquitatis ſpecie, in uſum revocaverit, & liberis res avitas a parentibus venditas, intra unius anni ſpacium, a quocunque revocandi ſcientiam indulſerit; *Perez. in C. d. paſſ. int. Bnt. Et vend. n. 23.* maxime cum hæc conſuetudo irrationabilis vocari nequeat, quæ ſacris literis conformis eſt, *Lev. 24. v. 25.* & liberis ſubvenit, quibus vehementer dolet res avitas apud extraneos conſpicere. *l. 22. C. d. adminiſtrat. tut. arg. §. 1. J. per quas perſ. cuiq. acq.* Nec eo minus liberis retrahendi facultas competit, quod exheredati ſint, aut quod, quia parentibus ſucceſſerunt, eorum factum præſtare, *l. 14. C. d. Rei Vind. & exceptione rei venditæ repelli debeant;* *l. 3. pr. Et §. 1. ff. d. Excepti. Rei vend. Et trad.* nam exheredatio hac in re liberis nihil officiit, *l. 114. §. 15. Et 16. ff. d. leg. l. 1. 10. §. 2. ff. d. Bon. libert.* nec eviſtionis exceptio, quia jure proprio, non defuncti judicio, ad illa bona vocantur, *l. 31. C. d. Eviſſ.* quæ a defuncto cum ſuo onere alienata eſſe intelliguntur, niſi parens venditor, rem a nemine retractum iri, promiſerit; tum enim factum defuncti præſtabunt. *Zafius d. Retractu. n. 54.*

§. IV.

§. IV.

Idem in locatione atque conductione attenditur; Quantum enim locationem facti simplicis, sive operæ, attinet, liberi, qui in domo patris, more famulorum, operas quotidie præstant, mercedem non inique postulant a patre, qui ipsorum bonis adventitiis, loco alimentorum, utitur fruitur ne, dum ipsis hanc denegamus, servi melioris fiant conditionis, quam ipsi liberi; Alias si bona non habeant, vel talia, quorum usu-fructu pater non gaudet, iniqui fuerint, qui a patre ipsos gratias sustentante, peterent mercedem. *Carpz. p. 1. c. 28. d. 31.* In locatione rei, eadem ratione conductor prædii urbani cedit locatoris liberis, qua locatori ipsi, si, ante finitum locationis tempus, ex aliqua superveniente causa, domo ad proprios usus indigeant, aut eam reficere velint. *Illustris Dn. Struvius Decis. Sabbath. Cap. 9. Dec. 19. Sichard. ad l. 3. C. d. locat. cond. num. 16.*

§. V.

Societas atque mandatum hoc speciale habent: ut, licet liberi alias in omne jus, quodcumque vivi parentes habuerunt, *l. 24. ff. d. V. S. l. 59. l. 62. ff. d. R. J.* adeoque & in obligationes *l. 9. ff. d. probat. §. 6. J. d. locat. cond. §. 4. J. d. V. O. §. 2. J. d. fidejuss.* succedant, quia ex persona heredum obligationis conditio non immutatur, *l. 2. §. 2. ff. d. V. O.* societas unius morte adeo solvatur, ut nec liberi in parentum locum succedant, *§. 5. J. d. societ.* quia ei, qui societatem contrahit & certam personam eligere sibi solet, ea per mortem extincta, alia invito obtrudi non debet, *d. §. 5. l. 65. §. 9. ff. pro soc.* nec quis invitus ei socius effici, cui non vult. *d. l. 65. §. 11. pro soc.* Id quod & de mandati contractu recte asserimus, dum illum alterutro contrahentium mortuo intercidere, *§. 10. J. de mandat. l. 26. pr. l. 27. §. 3. l. 57. ff. eod.* nec, si superstes mandatarius impleverit, heredes defuncti actione mandati contraria teneri videamus; *d. l. 27. §. 3. d. l. 57. ff. eod.* nisi aliquando æquitas id fieri jubeat. *l. 26. pr. ff. eod. §. 10. J. eod.* Sed si pater mandet filio, ut aliquem interfi-

H

ciat

ciat, aut furtum atque injuriam faciat, quæritur, ane illud mandatum & parendi necessitas filium a pœna, quam incurrit, §. 7. *J. eod.* excuset? Et videri posset negativa sententia melior, propterea quod ejusmodi patris mandato filius morem gerere non debeat, quia Juri naturali Connato, l. 3. ff. d. *J. & J.* ac Revelato, *Gen. 9. c. 6. Ex. 20. c. 13. Lev. 24. c. 21. Num. 35. c. 16. Matib. 26. c. 52.* contrariatur & nemini ad impunitatem prodesse debet, cum Dei mandato magis, quam parentum obediendum sit. *Aff. 4. c. 19. Aff. 5. c. 29.* Attamen, quia in omni delicto, ut quis pœna ordinaria dignus sit, voluntas requiritur, l. 53. *pr. ff. de furs. l. 1. §. ff. ad Cornel. d. fcar.* & jura filio, quem, dum patris imperio obsequitur, velle non credunt, l. 4. ff. d. *R. J.* ignoscunt, existimo multo justius facere magistratum, qui in levioribus delictis liberos excusatos habet, l. 2. §. 1. ff. d. *nox. aff. l. 11. §. 4. ff. d. his qui not. inf. l. 14. pr. ff. ad L. Corn. de fals. l. 10. §. 2. ff. d. his qua ut ind. aus. l. 4. C. ad L. Jul. d. adult.* & in gravioribus pœnam ordinariam, alioquin commeritam, pro re nata mitigat. l. 157. *pr. ff. d. R. J. Cz. Pr. Crim. p. 1. q. 4. idem q. 18. n. 45. 46. & seqq.*

§. VI.

Ex quasi contractibus, qui veros subsequuntur & obligationem atque jus ad rem producunt, *pr. J. d. quas. contr. negotiorum* gestionem atque tutelam perlustrare volupe est. Notamus igitur quod, quia præter cætera requiritur, ut negotiorum gestor nos obliget, ipsius nos ad restituendum id, quod in utilitatem nostram expendit, obligandi intentio, parentes sumtus, circa personas liberorum factos, negotiorum gestorum actione repetere nequeant, utpote qui pietatis necessitudine ducti negotia nostra gessisse, & propter singularem affectionem sumtus illos donandi, neutiquam liberos obligandi animo fecisse præsumuntur. l. 15. *C. l. 34. ff. d. neg. gest.* Cum enim ille, qui officium suum facit ad id, quod occasione illius expendit, nullam actionem habeat, l. 5. *C. eod. l. 18. ff. d. oper. libert.* & legibus cautum sit ut, si mater velit heres esse filii tutores ipsi pete-

petere teneatur: §. 6. *J. d. Sci. Tertull.* ipsaque naturalis ratio liberos egenos alendi necessitatem parentibus imponat, *pr. J. d. J. N. G. C.* ipsosque, si non aluerint, pro infanticidis habeat. *l. 4. ff. d. agnosc. & al. lib.* Hinc jura non aliam conjecturam capere possunt, quam ut parentes, officii sui memores, sumtus illos paterno affectu incitati fecerint. *l. 1. l. 11. l. 15. C. d. neg. gest. l. 34. ff. eod. l. 5. §. 14. ff. d. agnosc. lib. Dn. Stryk. d. caut. contr. sect. 3. c. 1. §. 15.* Quod si tamen parentes ii, contra quos talis allegatur præsumptio, probare malint animum repetendi, aut quod super eo protestati sint, aut res filii administrarent, aut in eas impensas fecerint, non negaverim ipsis refundi debere sumtus, cum casibus posterioribus cesset indigentia in persona filii accipientis, & tanta necessitas rerum conservandarum. *l. 11. C. l. 34. ff. d. neg. gest. Sichard. ad c. l. u. C. n. 11.*

§. VII.

Cæterum obligatio ex quasi contractu tutelæ, inter parentes & liberos nata, parentes scæminini sexus concernit, utpote quos omnia onera, inventarii confectionem s. rationum redditionem, doli, latæ ac levis culpæ præstationem, quæ extraneis incumbunt, sustinere superius tradidi. *l. 1. pr. ff. l. 18. ff. d. tutel. & rat. distrab. l. 23. C. d. administr. tut. l. 7. l. 9. C. arb. tut. l. 2. C. si tut. vel cur. non gest.* Nam si patrem, legitimum filii tutorem, ex quasi contractu obligari assererem, concedere quoque me oporteret ipsum non minus ac extraneos dictis oneribus esse obnoxium, & ipsum sibimet ipsi posse obligari, *l. 4. ff. d. judic.* ex uno namque inconvenienti plura sequi communiter perhibent. Quemadmodum autem pater filio tutelæ condemnari non potest, sic nec honorarius patri adjunctus tutor. Utut enim illum mater ea mente adjunxerit patri, ut quomodo in administratione rerum filii se gerat, ille assidue observet, & si eum male versari deprehenderit, suspectum faciat, atque a tutela removeri curet, adeo ut, ni ipse hoc fecerit, suo periculo cesset. *l. 3. §. 2. ff. d. administr. &*

per. tut. Attamen excusatum merito habemus tutorem horarium, qui patrem suspectum libenter postularurus fuisset, nisi pater tutor, & fuisset pater, & legitimus administrator atque usufructuarius omnium bonorum filii adventitiorum: quia enim pater est, & ut usufructuarius consideratur, plus juris pater habet & in persona & bonis filii, quam alius tutor in re & persona pupilli, & hinc etiam meliori frui debet conditione; neque etiam æquum fuisset patri administrationem præripere, eumque in suo jure turbare, cujus fidei & personam pupilli & res jura concedunt. *l. 22. ff. ad L. J. d. Adult. l. 1. C. d. Bon. Mat. Confil. Altorff. 1. § 120.* Quod si vero dolo aliquid egerit pater, & propterea meruerit remotionem, honoris autem eum suspectum facere cessaverit, quin tum in subsidium teneatur honorarius, excussis prius patris administratoris, ejusque fidejussorum ac magistratus, qui non idonee caveri passus est, facultatibus, ob *l. 3. §. 2. l. 39. §. u. ff. d. administr. & peric. tut. l. 1. §. 15. d. Tut. & rat. distr. non refragamur. Wesenb. par. ff. d. administr. & peric. tut. n. 5. & 8.*

§. VIII.

Cognito & perspecto vinculo familiæ ratione juris ad rem, ex facto hominis licito, oriundi, considerabimus nunc idem vinculum, promissi memores, quoad factum illicitum sive delictum, & quia illud vel privatum est vel publicum, ac privatum potissimum ablatione rei contingit, per furtum, aut personæ contumelia, per injuriam, furtum prius videbimus. Itaque si liberi parentibus aliquid subtrahunt, etsi revera & inspecta naturali veritate furtum committant, *§. 1. J. d. obl. que ex del. nasc.* remque subtractam furti vitio contaminent, ut propterea, ad usucapiendum reddatur inepta, *§. 12. J. cod. §. 8. J. de usucap.* Attamen jus civile (cui actionum originem adscribit *Ludwell. Ex. 16. lb. 1. lit. C. obl. 2. §. 6 ff. d. O. J. §. 3. J. d. act. pr. J. d. perpet. & temp. act.* Juri N. hac in re detrahit, &, quia parentes & liberos pro una eademque persona habet, in
bonis

bonis non castrensibus, *l. 11. C. d. Impub. & Al. Subst. §. 6. J. d. innu-
til. stipul.* secus ergo erit in bonis castrensibus, *l. 2 ff. Scit. Maced.
l. 7. §. 1. C. eod. l. 52. §. 5. & 6. ff. d. furt.* ob vinculum illud familie
nullam inter ipsos admittit actionem. *l. 4. ff. d. judic.* tum quia pa-
rentes adversus se ipsos agere videntur, *l. 16. ff. d. furt.* & fama
ipsorum atque liberorum periclitatur; §. 2. *J. d. pæn. tom. litig. l.
11. §. 1. ff. d. dol. mal. arg. l. 22. §. 4. C. d. furt. l. 2 ff. rer. amor.* tum quia
ipsimet parentes, concesso sibi potestatis jure, hanc liberorum
malitiam satis coercere possunt. *l. 4. C. d. P. P. l. 17. pr. ff. d. furt.
Hahn. ad Wesf. d. furt. n. 8.* Quin imo, si parentes hoc liberorum
delictum vindicare dubitent, Judici ex officio inquirere non
licet, & graviore pœna fures domesticos afficere. *l. 11. §. 1. ff. d.
pæn. ibique Brunnem. n. 2. Schneidewin, ad §. 12. J. d. furt. Cz. Pr. Crim.
p. 2. q. 82. n. 39. Job. Sal. Faust. d. Crimin. c. 9. p. m. 62.*

§. IX.

Injuriarum crimen committunt personæ vel in familia
constitutæ in se invicem, vel extraneæ in illas. Quando libe-
ri parentum personas, quas, propter educationem & innumera
alia beneficia, veneratione affectuque benevolo prosequi de-
berent, injuriis & maledictis laceſſunt, aut impia manu per-
cutiunt, contra præceptum divinum & leges humanas enor-
me committunt flagitium, severoque Dei judicio se audacter
exponunt Majestatisque civilis vindictam in se provocant.
Deus enim hanc impietatem adeo averſatur, ut, præter pœnam
capitalem, quam Judæis ipse statuit, *Exod. 21. c. 15. Lev. 24. c. 9.*
permittat, ut a liberis suis idem delictum ejusmodi degener
filius expectare habeat; id quod exempla apud Historiogra-
phos innumera comprobant, & memorabile illud, quod in
præfectura Jenensi Anno 1683. Mense Februario contigit, quando
filia quædam realibus ac verbalibus affecerat injuriis patrem,
qui & ipse patrem suum colapho quondam exceperat & lapi-
dibus matrem petierat. *d. 17. Julii Anno 1620.* Magistratus vero,
qui in his terris Dei vices gerit gravissime in tale delictum ani-

madvertit. §. 9. *J. d. injur.* l. 7. §. 8. *ff. cod. l.* 28. §. 8. *ff. d. Pen. l. 1. pr. §. 1. ff. d. obs. par. & pat. præs.* live eo nomine fuerit imploratus, live non, idque fustigatione, relegatione, stigmate & carcere, manus amputatione pro modo admissi, quemadmodum *Jcti Jeneses* in casu memorato, eandem pœnam relegationis distarunt filix, qua olim plectendus erat pater injuriatus; In Principatu Anhaltino eadem pœna amputationis manus, relegationis ac stigmatis, atrox illud delictum manet, *ex Constitutione Serenissimi Principis Anhaltini hanc in rem promulgata:* Wir Johann George von Gottes Gnaden, Fürst zu Anhalt, Graf zu Ascanien, Herr zu Zerbst und Bernburg &c. Der Ehr und Mark Brandenburg verordneter Stadthalter und General-Feld-Marschall &c. Fügen Unsern sämtlichen Unterthanen und Einwohnern hiernit gnädigst zu wissen, daß wir mit höchsten Unwillen bis daher vernehmen müssen, was massen, die ruchlose Bosheit und Ungehorsam der Kinder, gegen ihre Eltern dermassen überhand genommen, daß dieselbe nicht allein allen Kindlichen Respect und schuldige Pflicht, offters aus den Augen gesetzt, sondern noch darzu mit unverantwortlichen Schelt- und Schmäh-Worten ihnen begegnet, und wohl gar thätlich an sie vergriffen, und Hand anzulegen sich unterstanden haben sollen. Wann dann nun solchen Sündlichen und groben Beginnen nicht nachzusehen, sondern dergleichen schweren Verbrechen vermittelst ernstest Abndung nothwendig zu begegnen und zu steuern ist; Als werden hiernit so wohl die Eltern ihres obliegenden Ambts erinnert, und daß sie die Ihrigen zur Gottesfurcht von Jugend auf anweisen, ermahnet, als auch die Kinder insonderheit verwarnet, gegen ihre Eltern, denen sie, nechst Gott, ihr zeitliches Leben, und mühsame Auferziehung zu danken haben, weder mit Worten, noch einiger Thätlichkeit, sich freventlich zu bezeugen, sondern denenselben alle schuldige Ehrerbietigkeit und Gehorsam erweisen. Dazern aber jemand, daß er an seine leibliche Eltern die Hand geleyet, und sie damit oder sonst geschlagen, überwiesen würde, So soll derselbe, andern zum Beispiel, mit Abhau-

ung

ung der Hand bestraftet, und des Landes ewig verwiesen werden, die andern aber, so ihre Eltern mit Schelt- Worten, oder sonst übel, tractiren, sollen nach denen Umständen, mit Landesverweisung, Brandmahl oder sonsten exemplariter gestrafft werden. Und weils auch theils Eltern, so thörhafft und unbesonnen seynd, daß sie die, von denen Kindern an ihnen verübte Gewaltthaten, entweder selbst verhehlen, oder da sie gleich solche lautbahre gemacht, hernach wieder zu leugnen und zu untertrüffen suchen, dadurch dann die Ihrigen in solcher Gottlosigkeit nur gestärket, und die Obrigkeitliche Administration der Justiz hintergangen wird; So wird gleichfalls denen Eltern hiemit nachdrücklich angedeutet, daß sie in Erwägung, der ihnen durch solches Stillschweigen, zu wachsenden schwehren Verantwortung, zu solchen sündhafften Wesen ihrer Kinder, nicht durch die Finger sehen, sondern dergleichen vorkommende excesses, und intentirte gewaltsame Widersetzlichkeiten gerichtlich anzeigen, oder im Fall solche, von ihnen verhälet und dissimulirte Verbrechen, hernach an den Tag kommen würden, der Uns vorbehalten ernstest Bestrafung gewärtig seyn sollen. Damit nun ein jedweder seiner hierunter versirenden, und ohne das in Gottes Gesetze genugsam eingeschärften Schuldigkeit, wohl nach kommen möge. Als haben wir dieses Pœnal Mandat in allen Gemeinden Unsers Fürstl. Antheils öffentlich von denen Canzeln zu verlesen gnädigst verordnet, auch solches mit Unsern Fürstl. Cammer- Secrer und eigenhändiger Unterschrift bekräftiget. Datum Eöln an der Spree am 12. Januarii 1682. Sed per hanc pœnam, magistratus patri non præjudicat, quo minus ipse filium a bonis suis excludere & exheredare queat. N. 115. c. 3. Dn. Struck. de Jur. sens. D. 7. c. 5. n. 7. Neque ab exheredatione liberam puto & excusatum habeo filium, qui alium ferire cogitans, patrem percutit, quia obligatio ex ipsa re nascitur, pr. J. d. oblig. quæ ex del. nasc. atque adeo materiale delicti adest, licet circa individuum erret, ut & formale, animus injuriandi, l. 18. §. 3. ff. d. injur. ex quo injuria æstimatur. l. 3. §. 1. ff. cod.

cod. Cæterum Parentes non posse a liberis injuriarum conveniri indubitatum est, qui jure patriæ potestatis, severis verbis ac verberibus liberos castigarunt, quos blandis ad virtutem verbis flectere non potuerunt, quia emendandi animus potius, quam injuriandi inde apparet, l. 16. §. 2. ff. d. pæn. l. 3. C. d. P. P. l. un. C. d. emend. prop. & quia nulla alia, ita nec hæc, liberis adversus parentes reddi debet actio, l. 4. ff. d. judic. l. 16. ff. d. furt. etiam si atrociter castigati sint. l. 7. §. 3. ff. d. injur. Quod si vero verbis injuriosis potestate sua paululum abutantur, limitesque emendationis transcendere videantur, anne licebit liberis retorsione sibi consulere? quod itidem negamus cum *Brunnemann* ad L. 7. ff. d. injur. et si non improbemus eorum sententiam, qui cum moderamine inculpatæ tutelæ defendendi potestatem adversus parentes, qui latronum more liberos aggrediuntur, concedunt liberis, quando in dubio vitæ discrimine constituti, nullo modo, neque deprecando, neque fugiendo, neque verbera declinando, perniciosum patris propositum avertere queunt, sed aut mori aut interficere patrem necesse habent: famæ enim & vitæ hoc casu non est eadem ratio, siquidem illius damnum, si quod senserunt, per magistratum restitui potest, sed non hujus, quæ semel amissa irreparabilis est. Accedit quod pater, qui potestatem suam atrocitate mavult, quam pietate exercere, abjecto dulci patris nomine, latronis personam induat, l. 5. ff. ad L. Pompej. d. Parricid. atque adeo a filio perinde, ac alius latro, impune occidatur, §. 2. J. d. L. Aquil. l. 3. ff. d. J. Et J. l. 4. l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. l. 5. pr. *cod.* ibi: quemcunque l. 2. ibi quemcunque l. 3. C. ad L. Corn. d. fcar. Theodoric. Colleg. Crim. Cap. XI. n. 63. Dn. Struv. d. Vindict. priv. c. 4. a. 4. n. 3. Et hinc videmus cur *Hippolitus* d. *Marsilius* Pr. Crim. §. aggredior n. 79. patrem, qui filium justa ira incensus castigavit, eumque propterea, quod illata verbera referre ausus sit, occidit, parricidii pœna plectendum esse neget.

§. X.

Quando extraneæ personæ uni de familia injuriam inferunt, ipsæ familiæ princeps eam pati videtur, §. 2. *J. l. 1. §. 3. ff. d. injur.* & eam non tantum suo sed & liberorum nomine, injuriarum actione vindicare potest: *d. §. 2. l. 1. §. 5. l. 18. §. 2. l. 41. ff. d. injur.* quia non solum pater per existimationem liberorum propriam injuriam pati intelligitur, *l. 2. C. d. injur.* sed & ad officium ejus pertinet liberos tueri, maculatamque illorum existimationem purgare. *l. 17. §. 18. ff. d. injur. l. 3. §. 11. ff. d. hom. lib. exhib.* Qua actione etiam uti potest, postquam liberi injuriati defuncti sunt, *Berlich. p. 5. concl. 70. n. 9.* aut ipsi egerunt *l. 1. §. 9. ff. d. injur.* aut actionem remiserunt, quia peculiaris patri actio competit, *l. 1. §. 3. ff. d. injur. l. 39. §. 4. ff. d. procur.* quod confirmat responsum Dn. Jctorum Wittenbergenſium in causa **Johann Glässens, und Christoff Andreas Schillingen, zu Sandersleben.** datum Anno 1683. mense Septembri hisce formalibus: P. P. So viel Klägers Sohn anlanget, weil Beklagter denselben, abwesend und ohne gegebene Ursach, mit in die Zantcheren eingemenget, und ihn mit injuriöſischen Worten angegriffen, ist er dessen Vater, als welcher die eingegebene Klage allein unterschrieben, eine Ehrens-Erklärung zu thun, billig anzuhalten. B. R. W. Extra judicium quoque, retorsionis remedio, patri vindicare licet filio illatam injuriam, Dn. Struv. *d. vind. Priv. c. 10. a 7. n. 4.* eosque, qui liberos aggrediuntur, adhibito moderamine inculpatae tutelæ interficere: *arg. l. 8. ff. quod met. caus. l. 220. ff. d. V. S. l. 15. ff. d. inoff. testam.* quia injuria uni facta, alteri facta, adeoque proprii corporis tutelam gessisse videtur. *Theodoric. Coll. Crim. c. 11. n. 65.* Sed liberis, quia per parentes injuriam non patiuntur, eas ulcisci non est integrum, quæ parentibus illatæ sunt, quia hoc specialiter parentibus concessum est, adeoque in consequentias non trahendum, *arg. l. 14. ff. d. LL. Philipp. Usapr. Instit. lib. 4. t. 4. Eclog. 29. n. 18.* nisi si defuncti patris v. c. violeto sepulchrum, illique propterea actione injuriarum aut de sepulchro violato, *l. 8. ff. d. Religios. l. 1. §. 4. C. 6. l. 27. ff. d. injur. Hahn.*

ad Wef. d. Religiof. n. 4. Idem d. injur. n. 6. aut mandatario nomine agere velint.

§. XI.

Delicta publica, (de quibus tamen hic solum ob Affinitatem, quam cum privatis habent, agimus; licet ex Jure ad rem non proficiantur, nec privati juris sint,) sunt vel secundum quid talia vel absolute & simpliciter. Illius generis, quæ & extraordinariorum nomine communiter veniunt, species est crimen Receptionis, cujus rei fiunt illi, qui maleficos scienter recipiunt, occultant, & cum apprehendere potuissent vel indicare, eos dimittunt, eumque, qui ipsos querere satagit, prohibent; quare, propter derivatam in sese sceleris perpetrati suspicionem & conscientiam, eadem, qua ipsi malefici, pœna digni judicantur; *l. 1. ff. d. receptat.* nisi receperint liberos aut parentes: his enim intuitu affectionis singularis, qui pro tuendis suis, consilium capiunt, ipsorumque sanguinem ita redimere laborant: jura ignoscunt; *l. 1. ff. d. Bon. eor. qui ant. sent. mort. f. b. l. 22. ff. ad. L. Jul. d. Adulter.* ordinariamque, in receptatores statutam, pœnam clementer remittunt. *l. 2. ff. d. Recept. Gail. d. Pac. Publ. c. 10. n. 19.* Quemadmodum nec ille subditus inobedientiæ, erga magistratum commissæ, accusari aut juramento aliquo gravari potest, qui ab ipso requisitus, parentes vel liberos, de crimine aliquo suspectos, persequi vel indicare veretur, etsi vel maxime Reipubl. intersit, de maleficus commiserita sumi supplicia, *l. 52. §. 2. ff. ad L. Aquil.* siquidem parentum affectioni in jure multum indulgetur, *l. 4. §. 15. ff. de Re Milit.* iique propterea adversus liberos testimonium dare non tenentur, *l. 6. C. d. testib. ne, dum perjurium evitant, ipsi liberos ad supplicia offerant, l. 13. §. 6. ff. d. Re milit. Zanger. in tract. d. quæst. Tort. c. 2. n. 131.* atque ita suæ familiæ dignitati, per irrogationem ignominiosi supplicii, aliquid labis adspargant.

§. XII.

Delicta publica absolute & simpliciter talia quando examinare instituo, incipiendum mihi erit a crimine Perduellionis, quod

quod adversus rempubl. aut ejus securitatem committitur. l. 1. §. 1. ff. ad L. Jul. Maj. Illud enim quo gravius & enormius est, eo duriore pœna ac supplicio debuit coerceri; Qua de causa, etsi regulariter pœna, ordinaria gravior, personam delinquentis non transgrediatur, §. 6. J. d. J. N. G. C. l. 22. C. d. pen. l. 26. ff. eod. l. 1. C. d. liber. caus. quia tamen tralatitium est, liberorum salutem parentibus majori curæ cordique esse, ac pro affectu suo gravius terri. l. 8. §. 5. ff. quod met. caus. liberosque ut plurimum patrillare ac paternæ mortis esse vindices, juxta illud Mantuan. lib. 1. Sylvæ.

Qui vires in foliis venit ab radicibus humor

Et patrum in natos abeunt cum semine mores.

Imperatores liberos, masculini sexus, qui nihil meruerunt, pœna aliqua teneri, omnisque dignitatis, propter infamiam patris, indignos ac hereditatis incapaces esse jusserunt, l. 5. §. 1. C. ad L. Jul. Majest. contra l. 7. ff. d. Bon. damnat. sed filias ex bonis condemnatæ matris, Falcidiam capere permiserunt, in quibus propter sexus infirmitatem cessare credebatur imminentis vindictæ metus atque suspicio. d. l. 5. §. 3. C. ad L. Jul. Majest. Aur. Bull. c. 24. ubi G. Theodor. Diechrich verb. metuuntur.

§. XIII.

Perduellionis crimini vicinum est adulterium, quod quæ committunt, illi improba alieni partus substitutione ac scelerata seminis commixtione, Reipublicæ seminarium turbant, fordidaque stirpis furtiva insitione ordinum atque familiarum dignitatem lædunt. l. 1. §. 13. ff. d. vent. inspic. l. 6. §. 1. ff. ad L. Jul. d. Adult. l. 5. G. ad Sct. Orphis. l. 30. C. ad L. Jul. d. Adult. l. 9. C. d. quest. Hinc quia publice interest, delictum ejusmodi exterminari, cuivis de populo data accusandi licentia, post maritum scil. atque parentem, intra constituta tempora. l. 4. §. 1. ff. ad L. Jul. d. Adult. Patrem enim ideo jura præculerunt extraneis, quod hic propensiore ira majoreque dolore accusatorem exequi videatur. l. 30. C. eod. quippe qui concessa gaudet

potestate filiam cum adultero, in ipsa turpitudine, domi suæ, generive deprehensam occidendi *l. 20. l. 22. §. 2. l. 23. pr. & §. 2. ff. eod. l. 4. C. eod.* quia gravius delinquit, dum adulterum in patris domum inducere non erubuit filia. Vinculum familiæ circa reliqua delicta carnis id operatur, ut, quia parentes & liberi una caro sunt, si coierint incestum commisisse, & capitalis criminis rei fieri dicantur. *Lev. 18. v. 17. Stephan. ad Constit. Car. V. Criminal. art. 117. §. 1. J. d. Nupt.* illamque pœnam ne quidem cessare faciat superveniens conjugis intercessio, quia hic adulterium non consideratur, sed incestus. *Cz. p. 2. q. 72. n. 36. Richt. v. 2. Conf. 160. n. 11. Dn. Struvius in Comm. ad Decret. lib. 5. T. 12 obs. 6.* Præterea huc referri potest lenocinium, quod parentes committunt, turpis quæstus & lucri causa liberos prostituentes, quos tamen bonis imbuere moribus debebant, & incurrunt pœnam capitalem, *l. 1. §. 2. d. Extraord. Crimin. Constit. Carol. Art. 122. Cz. Pr. Crim. p. 2. q. 71. n. 2. 3.* a qua parentes neutiquam relevat famis necessitas, quia pauperitatis obtentu turpissimam vitam eligere non debuerunt. *l. 43. §. 5. ff. d. Rit. Nupt.*

§. XIV.

Supereſt adhuc unum delictum, antea inauditum, patricidium ſcil. & infanticidium, circa cujus coercionem ſingulariter attenditur Vinculum familiæ. Nam cum olim de variis criminibus variæ conderentur LL. hujus mentionem facere vel ideo dubitaverunt LLatores, quod crederent neminem ſub ſole vivere, qui in parentes tale quid perpetraturus eſſet. Poſtquam autem animadverterunt, nihil eſſe tam ſanctum, quod non violet aliquando petulantia, *arg. §. 10. l. d. R. Diviſ.* & non ſufficere Legis Corneliæ de ſicariis pœnam, peculiari Lege, Pompeja, parricidis & infanticidis, novum idque horrendum ſupplicium conſtitutum eſt, ſcilicet, ut delinquens culeo cum cane, gallo gallinaceo, vipera atque ſimia, inſuatur, inſuſusque in flumen vicinum projiciatur; aut ſi in loco executionis fluminis copia haberi nequit, cruri fragio

gio alicubi plecti debet, ut hos pœnæ magnitudo in officio contineret, quos pietas cohibere nequit. §. 6. *J. d. Publ. judic.* Neque etiam venia datur illi, qui parricidium tantum conatus est, venenum nempe emendo, *l. 1. ff. ad L. Pompej. d. parricid.* neque illi, qui naturalem tantum parentem occidit, quia & naturale vinculum sanguinis & cognationis inter eos existit. *Hanedæf. Ex. Imp. 30. q. 22.* Illud extra dubium est, parricidii pœna non minus puniri, qui illud alteri mandat data pecunia, quam qui ipse illud perficit, *Cz. p. 4. c. 6. d. 9.* tum quia gravius delictum, in concursu minus absorbet, tum etiam quia extranei, qui pecuniam ad committendum parricidium tantum crediderunt, hac pœna tenentur, quanto igitur magis ille tenebitur, qui in familia illius interfecti est constitutus, *l. 6. ff. ad L. Pompej. d. parricid.* neque hos ulla tuetur præscriptionis exceptio, quia hoc crimen gravioribus illis annumeratur, quibus præscribi posse negant magni nominis JCrī; *l. 10. ff. eod. ibique Brunnem.* excusat tamen ipsos omnino furor & fati infelicitas *l. 9. §. 2. ff. eod.* quo sic satis puniuntur. *l. 14. ff. d. off. Praef. l. 12. ff. d. fcar. l. 3. §. 1. ff. d. injur. l. 5. §. 2. ff. ad L. Aquil.* quia dolo carent, qui tamen requiruntur. *l. 40. ff. d. R. J. §. 8. J. d. inutil. stipul.* Sed infanticidas matres Imperator Carolus V. mens sua *Art. 131.* peculiari persecutus est pœna, ut vivæ defodiantur & peracuto stipite transigantur eo nimirum casu, quo hoc delictum frequentatur, & ideo exemplum statui debet, alias enim eam adhiberi parcius jussit, propter metvendam animæ ac corporis pæcturam. Infanticidio fere similis est infantum expositio, crimen a pietate paterna adeo alienum, ut dubites an a bestia admitti possit, *N. 133. præf.* & an digne satis coerceri. Nemesis quidem Carolina *Art. 132.* expositrices arbitrariæ Judicis animadversioni addicit, si infans expositus vivis reperitur, sed si fame perierit capitali pœnæ; quæ constitutionis verba posteriora *Matth. Wesenbecius in parat. ff. ad L. Cornel. d. R. car. n. 14. & observator Habnuius* de dolosa & ea mente facta expositione, ut intreat, & quam eventus secutus est, merito accipiunt.

piunt. Quod si vero eventus non sequatur, aut expositus ea intentione infans, ut a prætereuntibus tollatur & educetur, inedita vel frigoris inclementia pereat, quia expositio illa dolosa non est, extraordinaria pœna fustigationis ac relegationis dignam expositricem opinatur *Dan. Clasen. ad Constit. Crim. mal. art. 132.*

§. XV.

Tandem succedit crimen raptus, qui committitur, quando quis virginem honestam sub patria potestate constitutam per vim abducit, atque ultimo supplicio punitur, *l. 5. §. 2. ff. ad L. Jul. de P. Publ. l. un. C. d. Rapt. Virg. Ord. Crimin. art. 118.* eique pœnæ locus est, etiam consentiente abducta. Cum enim illa vis non solum raptam concernat, sed & parentes, quibus in viris ac nescientibus, wider ihr Wissen und Willen, filia rapitur, hinc jura eam tamdiu præsumunt blandis verbis allectam, artibusque odiosis circumventam, donec raptor aliud evidenter doceat & probet, raptam sponte consensisse in abitum, *Perrez. in d. C. Raptu virg. Theodor. Colleg. Crim. c. 6. a. 8. lit. D. n. 6.* aut sponsalia de futuro clandestina præcesserint raptum, *c. 6. X. de rapt.* tum enim etsi vel maxime parentes dissentiant, capitaliter non punitur, sed arbitrarie: quod ita observari hodiernum attestatur *Illustris Dn. Praeses in Anal. ad Dessel. Erot. lib. 5. tit. 17. q. 2.* cujus assertioni insuper, ut de ea nemo dubitandi causam habeat, *Amplissima Facultatis juridica Jenensis* sententiam annectere lubet, quam contra *Julius Ohmen zu Sanderleben* *Mense Septembri currentis anni 1691.* tulit, in qua nonnulla ad priora spectantia continentur:

P. P. Obwohl Julius Ohme, daß er sich mit M. S. K. heimlich verlobet, einen Eydswur gethan, und der Meynung nebst ihr davon gengen, sich anderswo mit ihr trauen und copuliren zu lassen, womit er unrecht und bößlich gehandelt, also daß er deeshalber in die Inquisition gerathen, und seines unverantwortlichen Beginnens halber, eine harte Straffe verdienet; Diemeil aber dennoch sein Verbrechen vor eine Entführung oder pro raptu eigent-

eigentlich nicht zu achten, auch aus denen Actis und der Zeugen Aussage sich befindet, daß die M. G. R. ihm nicht wenig Anlei- tung darzu gegeben, sich auch gegen ihn verschwöhren, und selbst zu dem Priester gangen, und ihn gebethen, Sie mit Julius Oh- men, und wenn es auch nur gleich auf der Psarr und also nicht öffentlich geschehe, zu trauen und zu copuliren; iedoch daß es dar- zu wirklich nicht gediehen, er auch von Lieut. R. und den bey sich habenden Schu- Knecht übel tractiret, und von Junio lauffenden Jahres an bis dato in Gefängnis behalten worden; So ist bil- lig, daß in Ansehung dessen, was Ohme bereits erlitten, er fer- ner mit einiger Straffe nicht angesehen werde. B. R. W. Interim tamen indulgendum non est liberorum malitiis, qui pa- rentes tam parvi fecerunt, ut citra eorum consensum mari- monio sibi personas copulare putaverint, sed arbitrariam pœ- nam merito sustinere debent, ne impunitatis spe allecti alii idem conentur, quod attenderunt etiam præfati.] Cri eadem sententia, quando pœnam carceris ei dictarunt, quæ cum amatore abiverat: Weil auch M. G. R. Ohmen zu der vorge- gangenen Verführung Anlaß gegeben, liederlich geschwöhren, sich ohne ihrer Eltern Willen mit dem Kerl verbundey, und die Vollziehung bey dem Priester sollicitiret, also sich in vielen Stücken ärgerlich erwiesen, als ist sie nicht unbilllich auf 3. Wo- chen lang mit Gefängnis zu bestraffen. Quod si vero matrimo- nium consummaverint raptor & rapta, non ordinariæ sed mi- nori pœnæ locus est, *Illustr. Dn. Praes. l. quemadmodum in tali casu abirionem ex territorio ad annum, die Verichts- Räu- mung, talibus dictatam meminit Dn. Struv. ad Tit. X. d. Rapt. obs. 1.* His igitur missis ad alia me accingo.

CAP.

CAP. V. Vinculum familiæ quoad Actiones.

§. I.

Cum lege publica privatis interdictum sit, ne sibi ipsis jus dicant ac privata, quod sibi debetur, occupent auctoritate, sed, si quas sibi purent esse actiones in judiciis intendent, atque ita suum legitimo modo persequantur, *l. 12. ff. quod met. caus. §. 1. l. vi bon. rapt. l. 7. C. und. vi. pr. l. d. action. ut evitetor majoris tumultus faciendi occasio. l. 176. pr. ff. d. R. J.* Hinc quid ratione judiciorum & in ea deductarum actionum valeat familiæ vinculum, paululum inquirere animus est. Judicia autem, quæ in privata ac publica dispenduntur, constituent personæ principales, Actor, Reus & Judex, *l. 62. ff. d. Judic. t. 1. l. d. off. judic. l. 13. l. 14. ff. d. Judic. l. 13. §. 2. C. eod. ac minus Principales, t. 1. ff. C. d. postul. d. procur. t. 1. J. per quas pers. ager. poss.* Personæ principales quia legitimam personam standi in judicio habere debent, i. e. ut experiri ac conveniri non prohibeantur, non sunt filii, adversus parentes, quorum in potestate sunt, acturi, aut ab his conveniendi, quamdiu vinculo potestatis patriæ colligantur; *l. 4. ff. d. Judic. l. 7. ff. d. obl. & act. l. 16. ff. d. furt.* Sed si ipsis controversiæ quid cum extraneis intercedat, neutiquam prohibentur agere aut conveniri, quia, ut quisque alius pater. ex omnibus causis obligari & agere ac conveniri potest, sic & illi; *§. 9. l. d. inutilib. stipul. §. 7. l. d. noxal. act. l. 39. ff. d. O. & A. l. 57. ff. de judic.* quanquam pro diversitate peculii adventitii filii, consensum patris sui requirere debeant, aut huic suum accommodare teneantur. *l. 8. §. 3. C. d. Bon. quæ lib.* Ratione enim peculii profectitii solus pater agit & convenitur, nisi patri absenti agendi ac respondendi non suppetat facultas, *l. 18 §. 1. ff. d. judic. quo casu favore absentis admittitur filius. arg. §. 1. l. d. obl. quæ ex quas. Contract. nas.*

§. II.

§. II.

Personam judicis quod concernit, illa habilis esse debet, & nulla quoad causam, quæ coram se ventilabitur, & ab initio & in litis progressu, l. 17. ff. d. judic. laborare suspicione, alias partes eum impune recusant, quippe cum grave sit coram suspecto iudice litigare, l. 39. X. d. off. & pot. jud. deleg. quem ab omni alias suspicione liberum esse debere ipsa naturalis ratio dictitat. c. 41. X. d. appellat. Quare iudex suspicionis argui non tantum potest, si causa ad eum spectat, sed & si ad liberos suos pertinet, qui alterutrum litigantium, actoris & rei, vices sustinent: l. un. C. ne quis in sua caus. tum enim, quia ob incredibilem in liberos affectionem præsumitur, aliter ac legibus cautum est, & contra jus alterius litigantis judicare velle, ab officio judicis, quoad hanc causam, suspenditur; l. 10. ff. d. Jurid. nisi altera pars omnia recusatōis exceptione expresse, aut Litē contestando, in eum consentiat. l. 77. l. 78. ff. d. Judic. l. 6. ff. d. Recept. arbit. Idque in criminalibus, quæ in processu ordinario & inquisitorio agitantur, tanto magis obtinet, quanto majus ibi subest periculum & vindictæ privatæ studium; quando enim quis in liberos alicujus aliquid committit, quia ipsum patrem offensio contingit, ipse omnes eo intender vires, ut illatam sibi per liberos injuriam condigne ulciscatur. Ut ne igitur eum inimico patri committamus, quem lædere exoptat, c. 15. c. 3. q. 5. & judicare quemquam in propria causa permittamus, justius atque tutius judicandi munus patri interdiciamus, quod & provide attendit *Inchyta Facultas Juridica in Academia Salana, quando mense Julio currentis anni 1691. versus Sanderslebiā in causa Julii Ohmen, quem propter raptum femine parens ad judicium, cui ipse quodammodo præerat, remitti petebat, respondit: quod responsum, quia quædam continet, quibus omissis vitaretur, integrum ita habet: P. P. Demnach sprechen wir vor recht, ob wohl der zwoischen Lieut Knochens Tochter und Julius Ohmen, gegen einander geleistete Eyd in der Micranderischen Jurisdiction vorgenommen*

K

und

und abgeschworen, und also das Verbrechen der heimlichen Verlöb-
 nis allda geschehen seyn soll, er auch auf das, von der Fürstl.
 Anhalt. Regierung sub dato den 10. Junii laufenden Jahres aus-
 gelassenes, fol. 4. befindliches Rescript, daß die Abfolgung gegen
 Ertheilung eines reverses nicht difficultiret werden möge, sich be-
 zieht, daher es scheint, es wäre Julius Ohme denen Micran-
 derischen Gerichten auszuliefern, und daselbst in der Sache zu co-
 gnosciren. Dennoch aber und dieneil nicht so wohl wegen des
 heimlichen Verlöbnisses, als der Verführung halber, die Inquisi-
 tion angestellt, selbige auch in dem Fürstl. Anhalt. Territorio ge-
 schehen, beyderseits Personen allda betreten, Ohme von dem Amt
 ergriffen und zur Haft bracht worden, und keine Obrigkeit des
 Orths, wo ein Delinquent apprehendiret wird, selbigen an an-
 dere Gerichte auszuliefern, wieder ihren Willen, oder da sonst
 nicht gewisse pacta zwischen denen Gerichten obhanden weren, ge-
 halten, auch das angezogene Rescript sub dato d. 10. Junii a. c.
 Die Auslieferung nicht eben blosser Dinge bewilliget, vielmehr
 solche vor bedenklich hält, und die Veyrsorge trägt, ob
 möchte der Picut. Knoch den Gefangenen aus Rach-
 gierigkeit übel halten: über dieses auch bekanten Rech-
 tens ist, daß niemand in seiner oder die Seinigen an-
 gehender Sache Richters Stelle vertreten mag, und
 mehrgedachte Fürstl. Regierung, nach dem derselben die Sache
 mit ihren Umständen vorgestellt, ein anders, und daß die Micran-
 derischen Gerichte sich hierunter der cognition nicht anmassen
 könnten, fol. 38. rescribiret: Als erscheinet allenhalben so viel, daß
 Julius Ohme denen Micranderschen Gerichten nicht auszuliefern,
 Sondern das Fürstl. Anhalt. Amt zu Sandersleben in dieser
 Sache mit der Inquisition zu verfahren, und zu cognosciren be-
 fugt sey. B. N. W. Cæterum vinculum familiæ non probi-
 bet, quo minus filiusf. iudicis munere fungatur, l. 12. §. ult. ff.
 d. judic. cum in causis publicis ut paterf. consideretur. l. 9. ff. d.
 his qui sui vel al. Jur. pr. J. qui testam. int. dar. poss. usque adeo,

ut

ut pater filio imperanti obedire debeat. l. 13. §. 5. l. 14. pr. ff. Scit. Trebell.

§. III.

Ista vero recusandi judicem licentia, quia in favorem litigantium introducta est, disquiritur, an adeo late se extendat, ut judex propterea quoque recusari possit, quod ejus filius alterutri litigantium advocando adfistat? Et non desunt, qui affirmativam quidem probare satagunt exinde, quod pater & filius pro una persona habeantur, l. f. C. d. Impub. Et al. subst. l. 29. ff. d. oper. lib. §. 6. l. de Inutil. stipul. & quod parentes naturaliter eo inclinent, ut liberis suis quanto magis prospiciant, daß sie ihre Kinder gern bald versorget wissen wollen, l. 22 ff. ad L. Jul. d. adult. eumque scopum pater, judex, citius obtinere nequeat, quam si pro filii cliente ferat sententiam, atque ita curet, ut filio feliciter succedat patrocinium, quo magis enim illud succedit, eo plures habebit filius clientes. At nos ut paucis rem expediamus, negari id posse non dubitamus. Quod enim illi affectione naturali in filium patrem duci putent, ut magis filii clienti faveat, quam alteri litigantium patri, in eo adversos sibi habent & dissentientes Dn. Lanterbachium Colleg. ff. d. Judic. th. 39. Dn. Theodos. Schöpferum d. Jur. Brax. p. 2. c. 4. n. 14 qui sibi eandem obiectam fuisse, cum coram B. Dn. Parente suo anno 1662. causa alicujus suscepisset patrocinium, referi; Illa namque affectio, quæ tum demum attenditur, quando filius principaliter agit aut convenitur, & immediate commodum sentire potest, Mev. p. 4. Dec. 197. n. ult. non creditur patrem a justitiæ tramite avellere posse, & quo minus timoris æterni ac præstiti juris jurandum recordetur, inducere, l. 6. C. ad L. Jul. repetund. præferendum cum advocatus filius pars principalis non sit, l. 14. §. 9. ff. d. Bon. libert. nec patri ex his, quæ acquisivit, aliquid communicet, §. 1. J. per quas pers. cuiq. acquir. atque hinc etiam cesset fictio. nis ratio. §. 4. l. d. inutil. stipulat. Certe si jus Civile hac de controversia consulamus, & promulgata, de postulare prohibitis, Prætoris edictum perlustremus, nullibi interdictum re-

periemus filio advocati munus coram patre iudice. *l. 1. ff. C. de postulat.* cur ergo nos repellamus eum, de quo in edicto tacuit Prætor? *l. 43. §. 1. ff. d. procur.* Quin imo, quia a recusatione testis ad iudicis recusationem argumentamur, cum facilius sit reperire testem, quam iudicem, *Ritteribus. p. 6. Expos. N. c. 6. n. 8. Emer. Roibach. Proc. Civ. t. 4. n. 61.* multo magis iudicem, ut suspectum, dicto casu recusari posse negamus, quia pater in causa ejus, cujus patrocinium filius gerit, in testem admittitur. *Farinac. Tr. de testib. q. 54. n. 150.*

§. IV.

De Personis minus principalibus, quæ dum operas suas litigantibus addicunt, eorumque causas agunt, in iudiciis non admittuntur, nisi personas mediante legitimi mandati productione legitimaverint, *l. 6. §. 12. ff. d. neg. gest.* agant illi, qui ipsorum jura plenius enucleant. Nobis sufficit inpræsentiarum nosse, parentes ac liberos pro se invicem posse, etiam sine productione mandati, in iudicio comparere, & intentatas actiones vel persequi vel excipere, *l. 35. ff. de procur.* dummodo, si de contraria liberorum & parentum voluntate evidenter non constar, *l. 40. §. 4. ff. d. procur. ubi Brunnem. de rato caveant. l. 12. l. 39. §. 3. & 4. ff. eod.* Et hoc quidem soli masculino sexui indultum est: scemina enim quia in iudiciis alterius causam agere nequeunt, *l. 1. §. 5. ff. d. postul. l. 2. ff. d. R. J. l. 18. C. d. procur.* hac facultate non gaudent, nec si ad cautionem rati se offerant, *Dn. Muller. ad l. 123. ff. d. R. J. Not. 2.* nisi in miserationis ratio eas tum pro parentibus, ætate aut valetudine impeditis admittat, quando alius copia haberi nequit. *l. 4. 1. ff. eod.* Ei vero, cujus causam gesserunt parentes liberive, gestio ipsorum & hanc insecure sententia iudicis, nihil obest, quo minus, si ratum habere nolit, illud revocare possit; *l. 1. C. quib. res jud. non noc. l. 7. C. d. Reb. Cred.* quanquam illi, qui de rato caverunt, ad interesse conveniantur. *Perez. ad l. 1. qu. res jud. n. 2.* In Criminalibus iudiciis disceptari consuevit, an repellendus sit pater, si pro filio, criminis alicujus accusato,

com-

comparere & accusationem suscipere, ejusque innocentiam deducere velit? Et negandum putant nonnulli ob generalitatem *l. pen. §. 1. ff. d. publ. jud. l. 1. ff. an per al. caus. appellat. redd. poss.* nisi allegaturus sit filii absentiae causas, quas extraneus quisque allegare valet. *l. 10. l. 13. §. 1. ff. d. Publ. jud.* Sed hanc rem mihi accuratius tetigisse videtur, *Illustris Dn. Praeses in Anal. ad Dn. Struvii S. J. C. Ex. 7.* quando theoriam & Praxin provide separat, quoad illam parentes aequae ac extraneos admittens, ubi agitur aut de absentia alicujus excusanda, *l. pen. §. 1. ff. d. publ. jud.* aut de plena alicujus innocentiae deductione, in crimine, propter quod absenti irrogari potest poena. *l. 33. §. 2. ff. d. procur. l. 3. C. d. accusat.* Nam secundum praxin patrem admittendum esse puto, cum primis si ratione sui interesse innocentiam filii deducat: quod in eo potissimum vertitur, ut filium habeat superstitem, aut ne videat filium, sanguinemque proprium carnificis manu confici; quod & svalet defensionis favor, qui in jure ubique tantus est, ut filius, non legitimae aetatis, patris causam recte defendat, & multo justius admittatur, quam si indefensus gravi condemnatione afficiatur, *l. 12. C. d. procur.* & ut etiam extraneo cuivis pro eo, qui ad judicium ducitur, provocare humanitatis ratione liceat. *l. 6. ff. d. appellat.*

§. V.

Haecenus de judiciis, quatenus personis constant, egimus: nunc actiones, quibus praeter personas constant judicia, vel quoad causae merita, vel quoad processum considerabimus. Circa prius membrum in genere illud notatum volo, nullam penitus actionem & exceptionem adversus parentes, etiamsi per procuratorem lingent, dari, per quam implicate parentum fama elevatur & imminuitur, in cujus nempe conservationem & ipsi liberi, quoad dies vitae, omnes suas vires merito intendere debent. *l. 9. ff. d. obseq. Par. & pat. praest.* Ubi enim semel condemnati sunt, ignominiae nota per sententiam inserta, nunquam exstinguitur, nec, si procuratores condemnati

sint ipsorum nomine; *l. 2. pr. l. 5. §. 1. ff. eod. honestorum hominum censuram ac reprehensionem effugiunt.* Multo minus dabitur, si explicite parentes perfidiæ accusent, seque deceptos esse conquerantur liberi, atque propterea in integrum restitutionem contra ipsos postulent, *l. 2. C. qui & advers. quos in integr. restit. non poss.* quia lædere parentes liberos non præsumuntur, quibus prospicere & opem ferre debent. *l. 22. ff. ad L. Jul. d. adult.* Sed contra factum, quod pater consensu filii cum tertio gessit, nonnunquam restituntur, etsi hic patrem obligarum habeat, *l. 2. C. advers. donat. ut & eo casu, quo patri ex tali facto nihil obvenit, videlicet si damnosam filio hereditatem adiret, & filius contra aditionem se in integrum restitui contenderet; sed si contra repudiationem velit iterum restitui non auditur, quantumvis hereditatem alleget sibi lucrosam fuisse. l. 8. §. 6. C. d. Bon. que lib.* Contra matrem tutricem, secundo nubentem, quam liberi acceptilando liberaverunt, restitutio petita liberis non denegatur. *N. 155. c. 1.*

§. VI.

Actiones, quæ inter parentes & liberos redduntur, ac ex jure personarum proveniunt, statumque familiæ concernunt, appellantur præjudiciales. Hisce agunt parentes & liberi adversus se invicem, ut aut pro talibus agnoscantur, & quilibet officium, quod *exc. 2. traditis maximam partem innouit, præstet, l. 1. §. 16. l. 5. pr. ff. d. agnosc. & al. lib.* aut tales, quales petuntur, non esse judicentur. *Harprecht. in Comment. ad Tit. l. d. Action. §. 13. n. 9. Hugo Donell in Comm. ad eund. tit. §. 13. n. 5.* Sed ego his plura addere supersedebo, ne Dissertationi de *Judicio status*, quam Amicus quidam sub tutamine *Illustris Dn. Prædis mei* non ita pridem habuit, in eaque præjudiciales actiones plenius persecutus est, quicquam detrudere videar.

§. VII.

Proximum nunc est, ut actiones quoad Processum, secundum quem exerceri solent, videamus; & quia actus ad eum per,

pertinentes varii sunt, ac vel iudicium præcedunt, vel in ipso fiunt vel ipsum finitum sequuntur. *Illustr. Dn. Struv. S. J. C. Exerc. 9. thes. 66.* de illis, & quæ ad ea refertur, Citationem, omnium actionum instituendarum principio, p. 3. l. d. *pæn. tem. litig.* exordiamur. Etsi enim jure veteri alia, & alia jure novo, usitata sit in jus vocatio, ita ut secundum illam, si post denunciationem factam reus actorem e vestigio in jus sequi noller, obtorto collo, privata autoritate, in jus rapi & trahi posset. Attamen Prætor honori parentum hoc tribuit, ut eos utriusque Sexus, omnes in infinitum in classe eorum, quos sine permissu suo in jus vocare non licet, primo loco locaverit, l. 4. §. 1. & 2. ff. d. in jus voc. l. 13. ff. eod. etsi quis ipsos vocaverit, in eum pœnam quinquaginta solidorum constituerit, §. 12. l. d. *aff.* §. 3. J. d. *pæn. tem. litig.* Cum igitur hic vocandi modus jure novo in desuetudinem abierit, & secundum illud citationem iudex ad instantiam actoris decernat, iudicii nuncius eam exequatur: quæri solet, ane cessante violenta in jus vocatione, abrogata quoque sit, quoad parentes & liberos, veniæ petitio? Quod de speciali veniæ postulatione negandum quidem censent, sed svadent, ut in libello supplice pro extrahendo processu contestentur liberi, quam inviti adversus parentes litigent, nequiquam vero ei quid inferant, quod sugillare possit parentum existimationem atque reverentiam v. g. daß die Eltern wider Recht und Billigkeit, wider besser Wissen und Gewissen, denen Kindern das Ihrige vorenthielten, oder sonst hinterlistiger Weise mit ihnen gehandelt. *Brunnemann d. l. 4. ff. d. in jus voc. Illustr. Dn. Pras. in Anal. ad. §. 12. l. de Action. Rittmeier 1. Cautel. 74.*

§. VIII.

Ad ea quæ iudicium præcedunt, refertur etiam satisfactio, circa quam vinculum familiæ Prætor non parum attendit; Quando enim extraneus cum aliquo de familia in iudicio contendit, quia ipse locuplete fidejussore, i. e. qui facultatibus pollet & conventu facilis est, reddi debet securus, l. 1. l. 2. *pr. ff.* qui

qui satisd. cog. filius cum extraneo litigans, non tenebitur patrem suum, inidoneum fidejussorem accipere; secus omnino est, si cum patre ipso negotium habeat, tum enim qualemcunque, qui etiam a bonis quidem non valet, adversario tamen præscriptione fori causam difficiliorem reddere nequit, accipere debet, ex edicto Prætoris, l. 2. §. 2. §. 4. ff. eod. l. 1. l. 2. ff. in jus voc. ut eant. adeo ut si eum recusaverit, puniri possit, d. l. 2. ff. in jus voc. quia turpe est ei, qui sanguine nobis conjunctus est, fidere nolle. *Lauterbach. Colleg. w. qui satisd. cog. ib. n.* Quæ cum ita sint, controversitur nunc: anne filios, qui in judicio convenitur & de judicio sisti cavere debet, propter bona immobilia, quæ ipsius pater etiamnum possidet, remittenda sit cavendi necessitas? Et negari solet, per l. 14. ff. eod. cum quod filiusfamilias in bonis patris assimiletur simultanee investito in bonis feudalibus, qui ab onere satisfaciendi nequaquam relevatur, *Illustris Dn. Struv. S. J. F. c. 3. a. 16.* tum quod spes succedendi ad hanc immunitatem nihil conferat, quæ præmatura est, l. 1. §. 21. ff. d. Collation. & nos, ob adversa fata, sæpe misere frustrare solet, *arg. §. 13. l. d. R. D. l. 5. §. 1. ff. d. A. R. D. Berlich. p. 1. concl. 13. n. 21.* In excusatione contumaciæ, quæ itidem ad actus refertur, qui peraguntur in judicio, multum valet apud Jctos vinculum familiæ, dum cum a contumacia ejusque pœna excusant, qui mortem liberorum allegatam probaverit, *Zanger. de Exception. p. 2. c. 9. n. 13.* ejusque dolum severe coerceri jusserunt, qui ad judicium venienti triste quid, v. g. obitum filii aut parentis denunciaverit, quo commotus sit alter, ut inde recesserit, l. 1. §. 2. ff. d. eo per qu. fact. erit, quo minus quis in jud. sist.

§. IX.

Præterea in judicio desiderari nonnunquam solet Juramentum Calumniæ ab una alterave parte, item Probatio. Illo parentes in tantum gravari nequeunt, l. 8. §. 5. ff. qui satisd. cog. l. 34. §. 4. ff. d. Jurejur. ut ne quidem illi, qui vice parentum in judicio funguntur, illud subire cogantur: l. 13. §. 14. ff. d. damn. inf.

inf. cum illius ratio, malitia nempe & litigandi temeritas, in iis cesset; l. 7. §. 3. ff. d. *Obseq. par. & patr. præs.* etsi alias omnis litigans, cujuscunque etiam sit conditionis, illud præstare debeat. l. 2. §. 1. & 4. C. d. *juram. propt. cal.* Circa Probationem potissimum, quæ per testes & instrumenta fieri solet vinculum familiaræ suas vres exerit, quando videmus parentes atque liberos neque cogi posse adversus se ut dicant testimonium, neque volentes pro se audiri in negotio quod ad alterum spectat, sive civile illud sit, §. 9. 10. l. d. *testament. l. 6 ff. l. 3. l. 6. C. d. testib.* sive criminale. l. 9. l. 24. ff. *cod. l. 1. §. 3. ff. d. quest.* Ideo quod, propter fictionem unitatis, videantur sibi ipsis testimonium dicere, quod reprobatum in l. 10. ff. & C. d. *testib.* nisi tale sit factum, quod probari aliter, quam per domesticos nequit, veluti ætas liberorum, aut delictum domi perpetratum; cujus non reperiuntur vestigia; ita tamen, ut in criminalibus plene non probent, sed aliquale faciant indicium, veluti *ao. 1655. d. 25. Maji Scabini Malleses versus Sanderslebiam* responderunt, consulti de casu, ubi filius quidam matrem criminis magiæ insinulaverat, & in judicio ea de re conventus denuo de crimine adversus matrem exceperat, matrique adjudicarunt territionem, si filius assertionem suam juramento prius confirmasset, uti docent ipsius sententiæ verba.

Als uns ihr Acta inquisitionalia die mit dem Drachen beschuldigte Anna Beutlers betreffende zugeschickt, und unsere rechtliche Belehrung darob gebethen. D. E. W. F. M. S. zu H. v. N. würde Zoffel Beutler seine gethane Aussage nachmahls auf die articul epdlich wiederholten, und darauf mit der Mutter ferner confrontiret werden. So ist die Inquisition wann Sie in Güte abermahls nichts richtiges bekennet, dem Echarffrichter dergestalt zu untergeben, daß er sie ausziehe, entblöße, zur Leiter führe, und derselben zur Weinlichkeit gehörige instrumenta vorgeige, jedoch damit nicht angreiffe: Wann nun solches geschehen, und alles mit Fleiß ad acta registriret, auch sonsten Erkundigung von ihrer Tochter und andern Leuten, so mit ihr umgangen ihres bisherigen Lebens und Wandels halber, eingezogen, So ergethet dar-

L

auf

auf ferner, was recht ist. B. R. W. quod de testimonii latio-
ne dictum est, illud extendit Imperator etiam ad instrumento-
rum editionem, & constituit in l. 22. C. d. *fid. instrum.* adversus eas
personas, quales sunt parentes, in quas invito denunciari non
potest, dicere testimonium, neminem cogi debere edere in-
strumenta.

§. X.

Judicium finitum quia insequitur sententiæ executio, per
quam victori præstat, quod continuit sententia prolata, circa
eam nos quoad institutum nostrum observamus: Parentes si
actione rei judicatæ conveniantur, in infinitum omnes masculi-
ni & feminini Sexus ex administratione tutelæ, l. 4. §. 2. l. 6. ff. d.
in jus voc. Strauch. Dissert. 28. tb. II. gaudere beneficio competen-
tiæ, & si solvendo non sint, ultra, quam facere possunt, con-
demnari non posse l. 19. §. 1. l. 30. ff. d. *Re. jud.* l. 173. pr. ff. d. *R. J.* §. 38.
ff. d. *Action.* ob reverentiam & debitum alimentorum. l. 5. §. 13. ff. d.
agnosc. & al. lib. Si enim aliter statuerem, illa profliret absur-
ditas, ut liberi qui non sine litis molestia a parentibus extorser-
unt solidum, si illi ad incitas redacti alimenta sibi necessaria
peterent, illud quod acceperunt, brevi temporis spatio elapso,
reddere necessum haberent. l. 8. pr. ff. d. *dol. mal. & met. exc.* l.
173. §. 3. ff. d. *R. J.* Idem beneficium quanquam nonnulli liberis
quoque tribuant, per l. 30. ff. d. *Re. Jud. arg. l. 5. §. 2. ff. d. agnosc. &*
al. lib. ego tamen ipsis illud in infinitum tribuere dubito, cum
Dn. Thomasio, qui ad *Strauch. Diss. 28. tb. II.* distinctionem non in-
congruam affert, & putat quod nepos si patre suo vivo ac lo-
cuplete, ab Avo conveniatur, illud sibi beneficium arrogare
nequeat, quia aliunde sustentari potest; si mortuo aut inope-
re, quod habeat. Cæterum si plures creditores adoriantur
hereditatem patris, & exinde ratione crediti sibi satisfieri pe-
tant, liberi tacitæ hypothecæ privilegio, ac prælationis præ-
rogativa gaudent, & non tantum reliquis creditoribus, sed &
Novercæ ipsi, ratione dotis maternæ præferuntur ex *Indultra*
Justiniani §. 29. l. d. *Action.* l. 12. §. 1. & 2. c. *qui pot. in pignori.* etsi
Mater

Mater tacitæ hypothecæ jus ad alios heredes tantum deriver. *l. un. C. d. privi. dot.* Quia imo, si pater ad inopiam vergat, & periculum subfit, ne dos matris fiat inexigibilis, eodem jure, quo mater, constante matrimonio dotem repetere possunt liberi. *l. 29. l. 30. C. d. Jur. Dot. Mo'ter. 4. sem. 26.*

§. XI.

Sequuntur tandem Judica publica, quæ, prout spectantur ut peragenda vel ut peracta, rationem familiæ vinculi habent non minimam. Nam quatenus ut peragenda spectantur; & per accusationes instituuntur, *t. t. ff. C. d. accus. et si fœminæ de Jure Civili ad accusandum alias sint inhabiles, L. i. l. 2. l. 8. ff. d. accus.* attamen, quia sub pœna amissionis hereditatis quisque mortem defuncti vindicare juberetur, *l. 1. l. 9. C. d. bis qu. ut indign. l. 3. §. 29. l. 5. §. 3. ff. ad SCt. Syll. l. 21. §. 1. ff. eod.* & ad illam filiæ non minus ac filii ex æquitate naturali vocantur, admittuntur ad accusationem filiæ, *d. l. 1. l. 2. l. 8. ff. d. accusat. & p. adicationem mortis paternæ, l. 12. G. d. bis qui accus. non poss.* & si suam suorumque injuriam prosequi velit, *§. 3. J. d. suspecti. tut.* quo utroque casu, se filiam matremve esse evidenter prius docebit. *l. 9. C. d. bis qui accus. non poss.* In foro Sax. paulo aliter observatur, quando ibi filiæ accusare patris occisorem ante non permittuntur, quam si filii agnative accusare nolunt vel nequeunt, & ita se res quoque habet, cum perceptione pecuniæ composititiæ, quam ultores mortis alicujus accipiunt, das Manngeid, Cühnegeid, *vid. Landrecht. lib. 3. art. 45.*

§. XII.

Torturam sicco pede præterire potuisssem, nisi circa eam singularia quædam occurrerent, quæ ad institutum meum facerent. Nam, quia in torturæ actu, si correi plures adsint, ab eo incipere solemus, qui timidior est, & veritatem verosimiliter facilius dicere præsumitur, *L. i. §. 2. l. 18. pr. ff. d. quæstion.* si pater & filius de crimine aliquo suspecti sunt, & ob id per tormenta interrogari debent, filius patri præfertur & in con-

specu patris torquetur, siquidem Criminalistæ credunt patrem ita ad veritatis confessionem facilius compelli, dum cruciatus filii gravius sentit, quam qui corpori suo extrinsecus infligitur. *l. 8. ff. quod met. caus. ubi Brunnem. n. 4. quod Camerarius Hor. Succis. c. 92. p. m. 462.* egregia historia & exemplo patris & filii cujusdam illustrat, quibus Flandriæ Comes, & experiri volens uter alterum amaret tenacius, promisit illi veniam & impunitatem, qui alteri caput amputaret, filiumque impunitatis spe tandem allectum & ipsiusmet patris precibus victum, in patrem horrendo carnificis officio functum esse refert: Ut torturæ quis subijci possit, indicii ipsum oportet gravatum esse *l. 1. pr. §. 1. l. 8. C. d. question.* sineque his iudex ad eam descendere nequit. Hinc matrem illam, quæ de stupro suspecta infantem clam editum in medium affert, & mortuum editum esse asserit, si confiteri infanticidium nolit, torquendam esse iudico, præsertim si infanticidii occurrant indicia, veluti si uterum claverit, & clam pepererit, nullamque obstetricem, quæ parturientem juvare potuisset, adsumserit, & si infantem perfectum offenderint, ac vivum fuisse ex eo Medici judicent, quod pulmones infantis excissi, in aquam projecti, ei innatent; cum alias si infans mortuus natus sit fundum petant, quod Medicorum experimentum in disput. supra allegata *de Partu Legitimo §. 29.* adductum est, & practitari vidi in Pago, qui appellatur Siegenhayn, ac prope Jenam situs est, quando Anno 1690. d. 16. April. infans mortuus repertus secabatur, uti habet communicatum mihi Judicium Dn. Job. Adriani Slevogtii Med. Doctoris celeberrimi: Auf des F. S. Hn. Amtmanns Dn. D. Joh. Bernhard Griesen, vornehmen Jcti und Regierungs-Advocati Ordinarii, Erforderung ist in Gegenwart des Herrn Amtschreibers und Landrichters, auch anderer Gerichts-Personen, von uns unterschriebenen Anna Maria Seimtschneiderin von Siegenhayn Kind, welches sie ihrem Vorgeben nach vor 8. Tagen todt zur Welt gebracht, besichtigt, und nachfolgendes angemercket worden: (1) das Kind zwar zur Geburth ganz zeitig, völlig und gesund an den

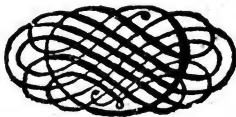
ten Gliedern zc. (7) Die Lunge saugt dem Herze wird ins Wasser geworffen, welche alsobald sich ausbreitete und stets oben schwumme. Weil nun dieses letztere insgemein vor ein absonderlich Zeichen angenommen wird, daß wofern die Lunge nicht unterfincket, sondern empor schwimmt, das Kind Athem gehohlet haben müsse, solches respiriren aber von demselben, weil es noch in utero oder seinen membranis enthalten, unmöglich geschehen kann, Es lästet sich aus solchen fundamento schliessen, daß dieses Kind, wo es ja post partum nicht noch eine Weile gelebet, doch in ipso egressu ex utero respiriret und allda erst sein Leben eingebüßet haben müsse. Illud præterea notatu dignissimum, quod mulier prægnans inter eas personas referatur, quarum conditio torturam non admittit. l. 3. ff. d. pen. Cum enim partum in utero detentum, quoad ea, quæ ad commodum ipsius spectant & in nascendi tempus differri possunt, fingamus esse vivum; l. 7. ff. d. stat. hom. sane ne illi innocenti noceat calamitas matris, pr. l. d. Ingen. l. 5. §. 2. d. stat. hom. constitutum est, ut quam diu prægnans est, & a tempore partus non excesserunt quadraginta dies, nec torqueri, nec terri debeat, & si de facto torti delictum confiteatur, ex ea confessione obligari non debeat; quanquam aliquando, si res morant non ferat, omnino torqueri possit, si infanti de nutrice alia fuerit prospectum. Brunnem. ad l. 3. ff. d. pen.

§. XIII.

Idem observare licet circa pœnas, quæ peracta Judicia publica sequuntur; Ibi enim delinquentibus nonnunquam allevamen & favorem principis conciliat multiplicitas liberorum, si hi Principem humiliter imploraverint, ut dictatam parenti pœnam remittat, aut saltem mitigare dignetur. l. 57. §. 1. ff. d. Rit. Nupt. Jacob Alemann, Palæstr. Consult. Jur. Fust. p. m. 948. Sic in specie Judex intuitu & favore partus, matris ad mortem condemnatæ, differt supplicium in nascendi diem l. 18. ff. d. stat. hom. Pœnamque ubi corporis afflictiva est non capitalis, v. g. fustigatio-

gationem amputationem manus aut digitorum, post elapsos demum a partu quadraginta dies, executioni mandar, & in exequendo infantis rationem habet, ut ne quid de alimentis ipsi decedat; quam etiam in rem consueverunt Jctorum Collegia suis sententiis hanc annexere clausulam: Daß mit dem Staupenschlagen also verfahren werde, damit dem säugendem Kinde, an seiner Nahrung kein Schade zugefüget werden möge; Capitalem vero, simul ac infantem enixa sit mater, exequi & infanti de nutrice prospicere solet, nec attendit 40. dierum sparium, quemadmodum docet clausula in sententiis adhiberi solita: Daferne nun Inquisitin auf ihrem gethanen Bekäntnis vor Gerichte freywillig verharret, und Sie vorher des Kindes genesen, So ist sie rc. Quod si vero nutricem non reperiatur, aut infanti ex relegatione, quam mater subire debet, damnum imminet, Theodorico Colleg. Crim. c. 10. n. 64. & Hahnio ad Wef. d. stat. hem. n. 3. p. 1. p. m. 68. volentibus, hoc casu adhuc differendam esse executionem, ob humanitatem & favorem partus, quem ipsi præ se ferunt, calculum nostrum adjicere nulli dubitamus, qui Deo O. M. pro præstito nobis auxilio, & concessis in studiis Academicis profectibus, immortales persolvimus gratias, & B.L. autem obnixè contendimus, velit, si per ætatem imperfecti quid admissum sit, benignius interpretari, & sibi persvasum habere, fore, ut nos illud posthac majore diligentia compensemus.

F I N I S.

A 11471852